

Plan upravljanja destinacijom za područje Virovitičko-podravske županije

Virovitica, studeni 2024.

SADRŽAJ

1. UVODNE NAPOMENE	1
1.1. Dionici uključeni u izradu plana upravljanja destinacijom	2
1.2. Profil odredišta – Virovitičko-podravska županija (osnovne i sažete informacije)	4
2. ANALIZA STANJA	16
2.1. Resursna osnova, atrakcije, ugostiteljski sadržaji , turistički proizvodi i usluge	16
2.2. Javna turistička infrastruktura	20
2.3. Komunalna infrastruktura	21
2.3. Prometna infrastruktura	26
1. Cestovna infrastruktura	26
2. Željeznička infrastruktura	27
3. Javni prijevoz	27
4. Prekogranični pristup	27
5. Zračni i vodni promet	27
6. Opća povezanost	27
2.4. Analiza stanja digitalizacije	28
2.5. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama	29
2.6. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji	36
2.7. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala	38
2.8. Analiza komunikacijskih aktivnosti	40
2.9. Analiza konkurencije	44
2.10. Izvješće o analizi stanja	52
3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA	55
3.1. Ključni turistički proizvodi i njihov razvojni i marketinški potencijal	55
3.1.1. Razvojni potencijal i marketinški potencijal ključnih turističkih proizvoda	55
4. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE	63
4.1. Tablični prikaz pokazatelja održivosti	64
5. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA	69
5.1. SWOT analiza	69
5.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma	74
5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta	75
5.4. Mjere i aktivnosti	76

6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA	78
6.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	78
6.2. Smjernice i preporuke za turističke zajednice	81
6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji.....	84
6.3.5. Preporuke glede razvojnog i marketinškog vrednovanja ključnih turističkih proizvoda.....	86
7. POPIS PROJEKATA.....	88
7.1. Popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije	88
7.3. Projekti od posebnog značenja za razvoj destinacije	105
9. ZAKLJUČAK.....	127
10. POPIS IZVORA	128
11. POPIS ILUSTRACIJA	130
PRILOG: Rezultati ankete o zadovoljstvu lokalnog stanovništva turizmom	131

POPIS KRATICA

HTZ	Hrvatska turistička zajednica
VPŽ	Virovitičko-podravska županija
JU VPŽ	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije
PP	Park prirode
TZ	Turistička zajednica
TZ VPŽ	Turistička zajednica Virovitičko-podravske županije
TA	Turistička agencija
PR	eng. public relations (odnosi s javnošću)
B2B	eng. business-to-business
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu; eng. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
DACH	Tržišta Njemačke, Austrije i Švicarske

1. UVODNE NAPOMENE

Plan upravljanja turističkom destinacijom, sukladno Zakonu o turizmu (NN 156/23) izrađuju Turističke zajednice (dalje u tekstu TZ) s ciljem određivanja smjera razvoja turizma, zaštite prirodnih i kulturnih resursa te poboljšanja turističkog iskustva i dobrobiti za lokalnu zajednicu. Izrada Plana upravljanja turističkom destinacijom na području Virovitičko-podravske županije (dalje u tekstu VPŽ) ima ključnu ulogu u identifikaciji važnih izazova i prilika vezanih za razvoj turizma u destinaciji. Svrha ovog plana je pružiti smjernice za održiv i uravnotežen razvoj turizma, omogućiti učinkovitije marketinško planiranje te olakšati provedbu mjera koje će pridonijeti uspješnom upravljanju turističkim resursima. Također, plan služi kao osnova za donošenje strateških odluka od strane svih dionika u turizmu, uključujući lokalne vlasti, turističke zajednice, poduzetnike te lokalno stanovništvo.

Osnovni njegov cilj jest usmjeriti turističku ponudu VPŽ prema održivom razvoju, s posebnim naglaskom na očuvanje prirodnih, kulturnih i ekonomskih resursa. Kroz prepoznavanje prednosti, nedostataka te tržišnih prilika, plan omogućuje VPŽ da poveća svoju konkurentnost na turističkom tržištu. Dobro strukturiran plan trebao bi osigurati razvoj i upravljanje turizmom u smjeru privlačenja turista i povećanju investicija u turistički sektor, uz istovremeno osiguravanje pozitivnog utjecaja na lokalnu zajednicu kroz unapređenje infrastrukture i kvalitete usluga. Isto tako, naglašava se i potreba za kontinuiranim praćenjem i evaluacijom aktivnosti vezanih uz unapređenje turizma i rast turističkih pokazatelja koje bi trebalo osigurati pravovremenu prilagodbu strategija u skladu s postavljenim ciljevima te pomoći u efikasnom upravljanju ključnim resursima.

U proces izrade i provedbe Plana upravljanja destinacijom aktivno se uključuju i svi relevantni dionici iz javnog i privatnog sektora. Suradnja među dionicima, koja uključuje razmjenu mišljenja, iskustava i vizija, ključna je za uspješno planiranje aktivnosti i mjera koje će poboljšati upravljanje destinacijom, čineći je atraktivnijom i prilagođenom potrebama turista, lokalnog stanovništva i privatnog sektora.

Javnim objavljivanjem Plana upravljanja destinacijom osigurat će se transparentnost procesa, a rezultat budućih edukativnih i promotivnih aktivnosti ključnih dijelova Plana trebao bi doprinijeti podizanju svijesti svih dionika o važnosti održivog razvoja turizma, i to ne samo onih izravno povezanih s turizmom i ugostiteljstvom, već i lokalnog stanovništva ali i turista samih.

1.1. Dionici uključeni u izradu plana upravljanja destinacijom

U izradu ovoga plana, aktivnim sudjelovanjem u prikupljanju relevantnih podataka i pokazatelja, razmjenom mišljenja i ideja uključeni su dionici čiji je prikaz dan u Tablici 1. Isto tako, oni će imati istaknute uloge u provedbi i evaluaciji budućih aktivnosti proizašlih iz ovoga dokumenta.

Tablica 1. Dionici uključeni u izradu plana upravljanja destinacijom

Dionik	Uloga	Adresa e-pošte
Županija Virovitičko-podravska	Komunikacija i koordinacija oko usklađenja strateških ciljeva razvoja gospodarstva, turizma i infrastrukture. Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebitih za izradu Plana. Osiguranje potpore i pravnog okvira za provedbu mjera i aktivnosti Plana upravljanja destinacijom	pisarnica@vpz.hr
TZ VPŽ	Izrada plana i koordinacija dionika	visit@slavonija-podravina.hr
Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom VPŽ	Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebitih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede očuvanja prirodne baštine te njeno uključivanje u turističku ponudu. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.	info@virovitica-nature.hr
Javna ustanova Park prirode Papuk		
Turističke zajednice gradova i općina: TZ grada Virovitice TZ grada Slatine TZ grada Orahovice TZ općine Pitomača TZ općine Suhopolje TZ Vrata Papuka - Čačinci	Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebitih za izradu Plana, usuglašavanje oko prijedloga strateških ciljeva razvoja turističke ponude i ključnih turističkih proizvoda. Potpora u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju.	ured@tz-virovitica.hr ; ured@tz-slatina.hr tzgorahovica@tzgorahovica.hr turisticka@pitomaca.hr info@tz-suhopolje.hr info@tzp-vratapapuka.hr
HGK županijska komora Virovitica, sektor za turizam	Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebitih za izradu Plana.	hgkvi@hgk.hr
HEP ODS – Elektra Virovitica	Komunikacija u svezi ključnih podataka potrebitih za izradu pokazatelja održivosti	info.dpvirovitica@hep.hr
Komunalna poduzeća s područja VPŽ: Flora – Virovitica Virkom – Virovitica Komunalno d.o.o. - Pitomača	Komunikacija u svezi ključnih podataka potrebitih za izradu pokazatelja održivosti	flora-vtc@flora-vtc.hr direktor@slatina-kom.hr info@papuk-doo.hr info@komunalno-pitomaca.hr zahtjevi@vodaikom.hr komrad@vt.htnet.hr virkom@virkom.hr

Vodakom d.o.o. - Pitomača Komrad – Slatina Slatina Kom. - Slatina Papuk d.o.o. - Orahovica Voda d.o.o. - Orahovica		
Veleučilište u Virovitici	Ekspertiza i stručni savjeti pri izradi dokumenta	info@vuv.hr
Privatni i javni sektor – djelatnost pružanja smještaja i pripreme hrane i pića, turistički informativni i interpretacijski centri, muzeji - ukupno 12 dionika	Suradnja i koordinacija pri prikupljanju informacija o zadovoljstvu turista; usuglašavanje oko prijedloga strateških ciljeva razvoja turističke ponude i ključnih turističkih proizvoda	info@ivona.hr ; info@ortran.hr ; ruzicagrad.orahovica@gmail.com dravskaizakriznica00@gmail.com zlatni.klas.otrovanec@vt.t-com.hr ; pdjankovac@outlook.com ; info@hotelmozart.hr ; visnjica.restoran@gmail.com ; miroslav.buneta@hls.com.hr ; darko.leskovic@gmail.com ; pinta2908@gmail.com ; glamourslatina@hotmail.com
Lokalno stanovništvo - ukupno 83 ispitanika koji su sudjelovali u ispitivanju zadovoljstva turizmom	Suradnja oko prikupljanja podataka, mišljenja i prijedloga vezanih uz zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom na području VPŽ	
Županija Virovitičko- podravska	"Vaučeri za digitalizaciju"	https://www.vpz.hr/2024/03/01/vauceri-digitalizaciju-otvoren-novi-krug-natjecaja/
Zavod za prostorno uređenje VPŽ	Komunikacija u svezi ključnih podataka potrebitih za izradu pokazatelja održivosti	
Upravni odjel za zdravstvo, branitelje i socijalnu skrb VPŽ	Komunikacija u svezi ključnih podataka potrebitih za izradu pokazatelja održivosti	
Grad Orahovica, Saša Rister	Suradnja oko prikupljanja podataka	gradonacelnik@orahovica.hr
J. U. Park prirode Papuk - Geo Info Centar Voćin, Valentina Šljivac	Suradnja oko prikupljanja podataka, preporuke vezane uz digitalizaciju	geoinfocentar@pp-papuk.hr
Terra Slavonica d.o.o.	Suradnja i koordinacija pri prikupljanju informacija o zadovoljstvu turista; usuglašavanje oko prijedloga strateških ciljeva razvoja turističke ponude i ključnih turističkih proizvoda	
Pustara Višnjica	Suradnja i koordinacija pri prikupljanju informacija o zadovoljstvu turista; usuglašavanje	

	oko prijedloga strateških ciljeva razvoja turističke ponude i ključnih turističkih proizvoda	
Udruga osoba s invaliditetom Slatina	Komunikacija i usuglašavanje oko preporuka za poboljšanje pristupačnosti destinacije	
Župa pohoda Blažene Djevice Marije Voćin	Komunikacija i usuglašavanje oko preporuka za unaprjeđenje duhovnog turizma	

Izvor: Izrada autora

1.2. Profil odredišta – Virovitičko-podravska županija (osnovne i sažete informacije)

Lokacija	VPŽ, smještena na sjeveroistoku Hrvatske uz rijeku Dravu, prostire se na 2.024 km ² . Okružena je Mađarskom na sjeveru, Bjelovarsko-bilogorskom županijom na jugozapadu, Požeško-slavonskom na jugoistoku te Koprivničko-križevačkom i Osječko-baranjskom županijom u ravnicama Podravine. Županija se odlikuje raznolikim reljefom između rijeke Drave i planinskih masiva Papuka, Krndije i Bilogore.
----------	--

VPŽ ima dobro razvijenu cestovnu mrežu koja je učinkovito povezuje s ostatkom Hrvatske i susjednom Mađarskom. Evo pregleda njezine cestovne povezanosti:

1. Glavne ceste

- **Državna cesta D2:** Jedna od glavnih cesta koja prolazi kroz županiju u smjeru istok-zapad, D2 povezuje VPŽ s većim gradovima kao što su Osijek, Vukovar i Ilok na istoku te Varaždin na zapadu.
- **Državna cesta D5:** povezuje granični prijelaz Terezino Polje i Viroviticu s Daruvarom, Okučanima i granicom s BiH te Kutinom i autocestom A3
- **Državna cesta D34:** Ova cesta vodi u smjeru sjever-jug, povezujući Slatinu s Donjim Miholjcem, Mađarskom i dalje prema Osijeku i proteže se prema jugu u smjeru drugih županija. Također pruža vezu do autoceste A3, čime povezuje regiju sa Zagrebom i drugim većim gradovima.
- **Državna cesta D538:** Sjeverna obilaznica grada Virovitice. Virovitica (DC5) – Suhopolje (DC2)
- **Državna cesta D80:** Donji Daruvar (DC5) – Đulovac – Suhopolje (DC2)

1.2. Pristup autocestama

- Sama županija nema izravni pristup glavnim hrvatskim autocestama, ali je povezana s njima putem dobro održavanih državnih cesta. Najbliže glavne autoceste su **A3 (Zagreb-Lipovac-granica Srbije)**, koja je dostupna državnom cestom **D5** i **A4 (Zagreb-Goričan-granica Mađarske)**, koja je nešto zapadnije i dostupna je državnom cestom **D2**. Ove autoceste povezuju županiju s glavnim gradom i većim središtima u Hrvatskoj, kao i s Mađarskom i drugim susjednim zemljama.

1.3. Lokalne ceste i povezanost

- VPŽ ima dobru mrežu lokalnih cesta koje osiguravaju povezanost između gradova i sela te s okolnim županijama. Ceste povezuju manje zajednice i poljoprivredna područja s glavnim trgovačkim i administrativnim središtima kao što su Virovitica, Slatina i Orahovica.
- Ceste su općenito dobro održavane, iako su neke ruralne rute uže i manje razvijene. Županija je u posljednjih nekoliko godina uložila u poboljšanje kvalitete cesta kako bi podržala lokalni turizam, poljoprivredu i industriju.

1.4. Granični prijelaz s Mađarskom

- Granični prijelaz **Terezino Polje** omogućuje izravnu cestovnu povezanost između VPŽ i Mađarske, olakšavajući međunarodna putovanja i trgovinu. Ovaj prijelaz je važan za lokalno gospodarstvo i stanovništvo, posebice za izvoz poljoprivrednih proizvoda.

1.5. Javni prijevoz i autobusne linije

- Županiju opslužuje nekoliko autobusnih linija koje povezuju glavne gradove unutar županije i povezuju ih s drugim hrvatskim gradovima poput Zagreba i Osijeka. Autobusne usluge pružaju pristupačan prijevoz za stanovnike, osobito u područjima s manje privatnih vozila.

Iako VPŽ nema izravan pristup autocestama, mreža državnih i lokalnih cesta, kao i blizina glavnih prometnica, osigurava učinkovitu povezanost unutar Hrvatske i prema međunarodnim destinacijama.

VPŽ ima umjereno dobru razinu povezanosti željeznicom, koja uglavnom služi lokalnim i regionalnim potrebama prijevoza. U nastavku je pregled željezničke mreže:

1. Glavne željezničke linije

- **Glavna željeznička linija na području VPŽ jest regionalna dionica R202 Varaždin - Dalj:** Ova linija preko čvora u Koprivnici povezuje Viroviticu te ostale gradove i općine u Županiji sa Zagrebom i svim većim središtima u Hrvatskoj i u Europi. Omogućuje relativno učinkovit prijevoz između većih gradova i ključna je prometna ruta za putnike i robu. Obnovom pruge i povećanjem brzina vlakova, u budućnosti će dobiti na većoj važnosti.

1.2. Lokalne veze

- **Virovitica kao središte:** Virovitica služi kao glavno željezničko čvorište unutar županije, povezujući stanovnike s drugim gradovima i regijama. Postoje redovne linije za putnički prijevoz

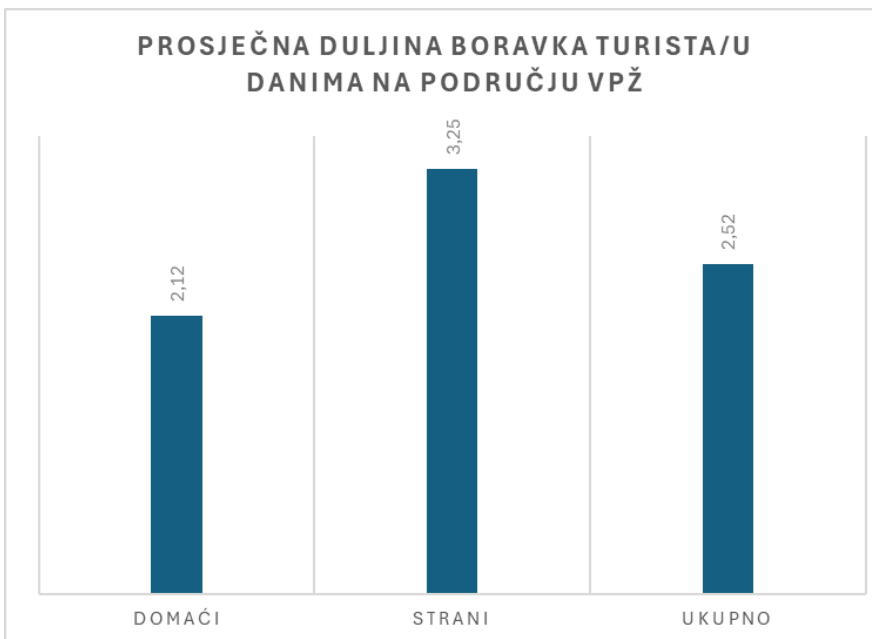
	koje povezuju Viroviticu s obližnjim gradovima i općinama kao što su Pitomača, Slatina i Orahovica, podržavajući svakodnevno putovanje i lokalni prijevoz. 1.3. Međunarodni pristup Kroz VPŽ ne prolaze izravne međunarodne željezničke linije, ali preko željezničkih linija iz čvorišta u Zagrebu, Koprivnici ili Vinkovcima omogućena je povezanost željeznicom do drugih srednjoeuropskih i istočnoeuropskih zemalja. Željezničke linije su dostupne, ali nisu toliko učestale kao u urbaniziranim područjima, osobito za međugradske rute. Stanovnici i putnici često se oslanjaju na autobuse i automobile za fleksibilnije mogućnosti putovanja. Sve u svemu, iako je željeznička mreža u VPŽ dovoljna za regionalne veze, postoji prostor za modernizaciju i povećanje učestalosti radi veće pogodnosti putovanja.
Udaljenost od glavnog grada i važnijih emisivnih tržišta	Zagreb – 157 km Osijek – 131 km Varaždin - 111 km Rijeka – 314 km Zadar – 447 km Split - 557 km Ljubljana – 292 km Budimpešta – 262 km Beč – 323 km München - 699 km
Geografska obilježja	VPŽ, smještena u sjeveroistočnom dijelu Hrvatske, graniči s Mađarskom na sjeveru, te zauzima površinu od 2.022,03 km² što čini 3,57% kopnene površine Republike Hrvatske. Ova županija dio je šireg Panonskog bazena, poznatog po svojim plodnim ravninama i nizinskim krajolicima. Rijeka Drava čini prirodnu granicu na sjeveru, pružajući bogato aluvijalno tlo idealno za poljoprivredu. Područje Županije može se podijeliti na dvije reljefno različite cjeline: ravničarski dio (dravska potolina) i brdski dio (Slavonsko gorje i Bilogora). Područje je uglavnom ravničarsko, s blagim valovitim brežuljcima na pojedinim područjima, osobito prema jugu gdje počinje lanac Papuk. VPŽ obuhvaća tri grada: Virovitica, koji je sjedište VPŽ, Orahovica i Slatina te 13 općina: Crnac, Čačinci, Čađavica, Gradina, Lukač, Mikleuš, Nova Bukovica, Pitomača, Sopje, Suhopolje, Špišić Bukovica, Voćin i Zdenci. Gore i planine: Papuk: Dio većeg slavonskog gorskog lanca, istaknuto je prirodno obilježje i prepoznat je kao UNESCO Geopark zbog svoje geološke raznolikosti i povijesnog značaja. Uključuje šume, vinograde i staništa divljih životinja, što ga čini slikovitim mjestom za planinarenje i aktivnosti na otvorenom. Teren okruga podržava i poljoprivredu i šumarstvo, s mješavinom rijeka, jezera i šuma koje doprinose njegovoj bioraznolikosti. Park prirode Papuk: Prostire se na površini od 336 km² (33 600 ha), a nalazi se administrativno na području dviju županija, Požeško-slavonske i Virovitičko-podravske. Poznat je po raznolikoj flori i fauni, pješačkim stazama i zapanjujućim krajolicima. Posebno zaštićena područja unutar Parka su: geološki spomenik prirode Rupnica, park šuma Jankovac, posebni rezervat šumske vegetacije Sekulinačke planine, spomenik prirode Dva hrasta, spomenik prirode Stanište tise, posebni floristički rezervat Pliš-Mališćak-Turjak-Lapjak. Bilogora: uzvisina u sjevernoj Hrvatskoj, najniža u savsko-dravskom međurječju; najviši vrh Rajčevica (Rijeka, Stankov vrh, Ivin vrh; 309 m). Sastoji se od niza brežuljaka koji se između Podravine i Lonjsko-

	ilovske zavale pružaju od sjeverozapada prema jugoistoku u duljini od približno 80 km. Sjeveroistočni pristranci strmiji su od jugozapadnih. Na zapadu se 188 m visokim Lepavinskim prijevojem nadovezuje na Kalnik (željeznička pruga i cesta Križevci–Koprivnica), a na istoku 270 m visokim Đuloveskim prijevojem na Papuk (željeznička pruga i cesta Daruvar–Suhopolje). Čini razvodnicu između savskog i dravskog porječja. Pokrivena je šumom (bukva, hrast kitnjak, hrast lužnjak, grab). Na padinama su vinogradi, voćnjaci i kukuruzišta. Osim poljoprivredom i vinogradarstvom, stanovnici se bave stočarstvom. Bilogoru presijecaju ceste koje vode iz Bjelovara u Đurđevac, Virje i Novigrad Podravski te iz Grubišnoga Polja u Viroviticu, Špišić Bukovicu i dr. Uz sjeveroistočno podnožje Bilogore veća su naselja Koprivnica, Đurđevac, Pitomača i Virovitica, a uz jugozapadno Križevci, Bjelovar i Grubišno Polje.
	Rijeke: Na području VPŽ vodne površine zauzimaju 3.767 ha odnosno 1,9% ukupne površine Županije. Veći vodotoci Županije su Drava, Karašica, Vučica, Vojlovica, Voćinka, Slatinska Čađavica, Županijski kanal, Čađavica, Breznica Orešačka, Brana, Ođenica i Lendava. Primarna rijeka u VPŽ je rijeka Drava, koja čini sjevernu granicu županije uz hrvatsko-mađarsku granicu. Osim Drave, unutar županije postoji nekoliko manjih rijeka i potoka koji, zajedno s raznim županijskim pritokama, podupiru lokalnu poljoprivredu i doprinose prirodnom krajoliku županije, osiguravajući važna staništa za lokalne divlje životinje i doprinoseći plodnom tlu u regiji.
	Ostale vode: 1. Virovitički ribnjaci/Virovitička jezera Smješteni u blizini grada Virovitice (cca. 7km), niz od 9 ribnjaka koji predstavljaju najveće i najbogatije ribolovne vode na virovitičkom području. Ova jezera su popularna za ribolov, posebno za vrste poput šarana, štuke i soma, a privlače i lokalno stanovništvo i posjetitelje za odmor i piknik. Najvećim dijelom vodnog potencijala gospodari ŠRU „Ođenica“ Virovitica, koja osigurava mogućnost rekreativno-sportskog ribolova tijekom cijele godine, uz nabavku odgovarajuće ribolovne dozvole. Na virovitičkim ribnjacima nalazi se poučna staza dužine 4 km, oformljena u sklopu projekta Poučna staza virovitička Bilogora. Trenutno nedostupni zbog radova na projektu „Uređenje sliva Ođenice na području grada Virovitice“, kraj radova planiran je do kraja 2025.g. 2. Orahovačko jezero Smješteno u blizini Orahovice, jedno je od najpopularnijih odredišta županije. Ovo umjetno jezero stvoreno je kao mjesto za rekreaciju i okruženo je prekrasnim šumovitim krajolicima, što ga čini idealnim za kupanje, planinarenje i kampiranje. Jezero je osobito popularno ljeti za dnevne izlete i vodene sportove. 3. Gorski tokovi Papuka S Papuka se slijevaju brojni potoci i rječice, uključujući Voćinsku rijeku i druge manje pritoke. Ovi potoci podupiru lokalnu bioraznolikost i doprinose ljepoti područja Parka prirode Papuk. Oni doprinose vodoopskrbnoj mreži okruga i osiguravaju staništa za ribe, vodozemce i ptice. 4. Dravski rukavci i močvare Uz rijeku Dravu nalazi se nekoliko rukavaca, mrtvica i močvarnih područja. Ti su ekosustavi ključni za biološku raznolikost, posebno za vrste ptica i vodene biljke. Oni također igraju važnu ulogu u kontroli poplava i zadržavanju vode tijekom jakih kiša. 5. Manji ribnjaci i akumulacije Na cijelom području županije postoje manji ribnjaci i akumulacije, posebice na poljoprivrednim površinama. Ova se jezera koriste za uzgoj ribe i navodnjavanje te predstavljaju staništa za razne ptice močvarice i drugu divljač.

Klimatska obilježja	Prostor VPŽ pripada geografskom području Podravine, koje jednim svojim dijelom pripada prostoru Središnje Hrvatske, a drugim dijelom prostoru Istočne Hrvatske pa klimatske osobine pokazuju prijelazni karakter prema svježijoj i hladnijoj klimi Središnje Hrvatske. Klimatske osobine ovog prostora mogu se okarakterizirati kao svježja klima kontinentalnog tipa. VPŽ ima prosječno oko 200 sunčanih dana godišnje. Ljeta su općenito topla i suha, osobito od lipnja do kolovoza, što pruža idealne uvjete za poljoprivredu i aktivnosti na otvorenom. Područje županije prima prosječno 800 do 900 mm oborina godišnje. Najviše padalina ima u kasno proljeće i rano ljeto (svibanj i lipanj) te ponovno u jesen (listopad). Snježne padaline zimi se javljaju pretežito u siječnju i veljači. Uglavnom se ne zadržavaju dugo na tlu osim u višim predjelima oko Papuka. Prosječne temperature kreću se od oko -2°C do 3°C u zimskim mjesecima (od prosinca do veljače) do 18°C do 25°C ljeti (od lipnja do kolovoza). Toplinski valovi mogu povisiti temperature iznad 30°C u ljetnim mjesecima (zabilježeni maksimum 39°C).												
Broj stanovnika (popis 2021)	Prema popisu stanovništva iz 2021., VPŽ broji 70.660 stanovnika što predstavlja pad od 17,05 % u odnosu na prethodni popis stanovništva iz 2011. Godine kada je na području županije živjelo 84.836 stanovnika.												
Broj turista (2023.)	Grafikon 1. Broj dolazaka i noćenja u VPŽ tijekom 2023. godine BROJ DOLAZAKA I NOĆENJA U VPŽ U 2023. GODINI ■ Broj noćenja ■ Broj dolazaka <table><thead><tr><th>Kategorija</th><th>Broj dolazaka</th><th>Broj noćenja</th></tr></thead><tbody><tr><td>DOMAĆI</td><td>10.798</td><td>22.923</td></tr><tr><td>STRANI</td><td>5.829</td><td>18.924</td></tr><tr><td>UKUPNO</td><td>16.627</td><td>41.847</td></tr></tbody></table>	Kategorija	Broj dolazaka	Broj noćenja	DOMAĆI	10.798	22.923	STRANI	5.829	18.924	UKUPNO	16.627	41.847
Kategorija	Broj dolazaka	Broj noćenja											
DOMAĆI	10.798	22.923											
STRANI	5.829	18.924											
UKUPNO	16.627	41.847											
	Izvor: eVisitor, TZVPŽ U 2023. godini zabilježeno je ukupno 16.627 dolazaka, od čega 10.798 domaćih i 5.829 stranih turista. Istovremeno, u promatranoj godini ostvareno je 41.847 noćenja, od čega su 22.923 noćenja ostvarili domaći turisti, a 18.924 strani.												

Prosječna duljina boravka (u danima)

Grafikon 2. Prosječna duljina boravka turista u danima na području VPŽ

Izvor: eVisitor, TZVPŽ

Prosječna duljina boravka turista u 2023. godini bila je približno 2,5 dana. Strani turisti u prosjeku su ostajali duže (3,25 dana), dok su domaći turisti na području VPŽ boravili u prosjeku 2,12 dana.

Tablica 2. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u 2022. i 2023. godini

	2022			2023		
VRSTA	BROJ OBJEKATA	BROJ SMJEŠTAJNIH JEDINICA	BROJ KREVETA	BROJ OBJEKATA	BROJ SMJEŠTAJNIH JEDINICA	BROJ KREVETA
Apartman	4	8	14	3	7	12
Gostionica	1	2	6	1	2	6
Hostel	4	34	115	2	14	64
Hotel	4	74	141	4	74	141
Hotel baština	1	18	31	1	18	31
Kuća stanovnika općine/grada	32	39	154	33	40	155
Kuća za odmor	2	6	12	4	8	20
Kuća za odmor (vikendica)	6	12	26	6	12	26
Lovački dom	2	11	22	3	17	33
Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	6	19	37	6	20	38
Objekti u domaćinstvu	21	49	114	33	66	161
Odmaralište za djecu	1	23	106	0	0	0
Organizirano kampiranje	1	6	12	0	0	0
Planinarski dom	1	2	55	1	1	52
Prenoćište	7	39	75	7	39	75
Soba za iznajmljivanje	12	128	223	14	125	218
Stan stanovnika općine/grada	2	2	5	2	2	5
Studio apartman	0	0	0	1	3	6
Ukupno	107	472	1148	121	448	1043

Izvor: eVisitor, TZVPŽ

Ugostiteljski sadržaji	1. Restoran M.F.M., Virovitica 2. Restoran Luka, Virovitica 3. Pizzeria 4M, Virovitica 4. Pizzeria Šećer, Virovitica 5. Caffè bar i bistro Infinity, Virovitica 6. Bistro Slavonska kuća, Korija 7. Bistro Western, Korija 8. Chocolate café, Virovitica 9. Kavana Medena, Virovitica 10. Slastičarnica Dora, Virovitica 11. Restoran Tricolore, Virovitica 12. Restoran Stari podrum, Slatina 13. Bistro Ivona, Slatina 14. Restoran KTC, Slatina 15. Restoran Raj, Medinci 16. Restoran Jošavac, Slatina 17. Restoran u EPIcentru Sequoia Slatina 18. Restoran Višnjica, Slatina 19. Gostionica Sport, Orahovica 20. Restoran Dukat, Orahovica 21. Pečenjarnica Mimoza, Orahovica 22. Pizzeria Kod Jape, Orahovica 23. Krčma Ranch, Orahovica 24. Restoran Ložiona, Orahovica 25. Restoran Calimero, Orahovica 26. Restoran Čista Petica, Orahovica 27. Restoran OPG Ruža Fabčić, Pitomača 28. Restoran Stara pivnica, Pitomača 29. Restoran Verica – Trgovački centar KTC, Pitomača 30. Restoran hotela Divino, Pitomača 31. Restoran Zlatni klas, Pitomača 32. Restoran Planinarskog doma Jankovac, Čačinci 33. Restoran Park, Suhopolje 34. Pizzerija Lana, Cabuna 35. Restoran hotela Mozart, Špišić Bukovica 36. Restoran Graničar, Lukač 37. Tomo Boutique Winery, Rezovac 38. Kušaonica vina Franjo Dvojak, Virovitica 39. Destilerija Harmund, Virovitica 40. Destilerija Kostelac, Orahovica 41. Vinarija PP Orahovica, Orahovica 42. Vinotočje OPG Barčan, Sedlarica 43. Vinarija „Vina Harsan“, Sedlarica 44. Pitomačka pivovara, Pitomača 45. Destilerija Kap prirode, Čačinci 46. Podrum Vineda d.o.o. – kušaonica vina, Vukosavljevica
------------------------	---

PRIRODNE ATRAKCIJE

Geopark Papuk – Park prirode Papuk,
 Rupnica s poučnom stazom
 Rijeka Drava / Regionalni park Mura-Drava
 Park šuma Jankovac i slap Skakavac
 Orahovačko jezero
 Značajni krajobraz Križnica
 Mamutovac u Slatini
 Krndija
 Skupina stabla u Noskovačkoj Dubravi
 Dva hrasta kitnjaka u Djedovici
 Jezero Javorica
 Virovitički ribnjaci
 Ribnjak Grudnjak
 Park oko dvorca u Virovitici
 Park u Slatini
 Park u Suhopolju
 Arboretum Lisičine
 Vinogorje Virovitica
 Vinogorje Orahovica- Slatina
 Značajni krajobraz Vir
 Značajni krajobraz Širinski Otok
 Značajni krajobraz Jelkuš

KULTURNE ATRAKCIJE

Ružica grad kod Orahovice
 Dvorac Pejačević s Gradskim muzejom u Virovitice
 Samostan i samostanska crkva Sv. Roka u Virovitici
 Dvorac Jankovića u Suhopolju
 Crkva Sv. Terezije u Suhopolju
 Crkva i svetište Bl. Djevice Marije u Voćinu (s uređenim parkom)
 Manastir Sv. Nikole u Duzluku kod Orahovice
 Povijesna jezgra Virovitice
 Stari grad Voćin
 Crkva Sv. Vida u Pitomači
 Crkva Sv. Barbare u Sladojevcima
 Crkva Sv. Josipa u Slatini
 Crkva Sv. Petra apostola u Čađavici
 Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Novoj Bukovici
 Crkva Sv. Georgija u Slatinskom Drenovcu
 Crkva Sv. Georgija u Lisičinama
 Župna crkva Našašća Sv. Križa u Orahovici
 Crkva Sv. Lovre u Crkvarima
 Svetište Gospe Voćinske

Ostala kultura života i rada

Spomenik lokomotivi u Orahovici
 Vinski turizam i gastronomija
 Legende ('Legenda o Katarini'; legenda o Ružica gradu)

Kulturne ustanove/ muzeji i posjetiteljski centri

Rodna kuća Petra Preradovića
 Posjetiteljski centar Dravska priča
 Gradski muzej Virovitica
 Zavičajni muzej Slatina

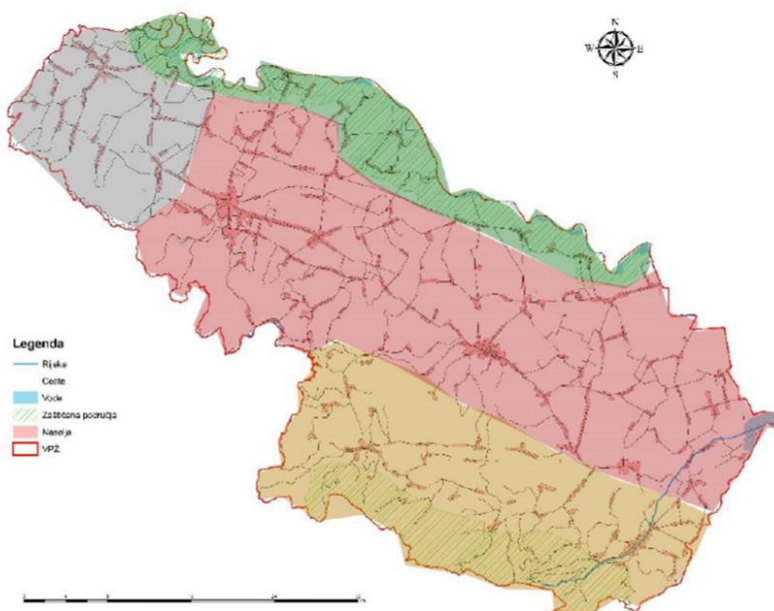
	Posjetiteljsko-interpretacijski centar EPIcentar Sequoia Slatina Geo info centar Voćin Centar za posjetitelje Križnica Turističko informativni centar Klopotec Posjetiteljski centar "Kuća čaja" Važnije manifestacije ViroExpo Pjesme Podravine i Podravlja u Pitomači Dani Milka Kelemena u Slatini Rokovo u Virovitici Šaran Outdoor Weekend Panonsko- bilogorski MTB marathon Poluatletski maraton Virovitica- Barcs Srednjovjekovni viteški turnir Festival vina i zalogaja Slavonija i Podravina, WINE NOT!?
Glavni turistički proizvodi	Prema Strategiji razvoja turizma VPŽ do 2030. godine izdvaja se portfelj turističkih proizvoda: • Proizvodi rekreacije i boravka u prirodi (ekoturizam, cikloturizam, planinarenje i trekking, lov i ribolov, seoski turizam) • Proizvodi kulturnog turizma (turizam baštine, duhovni turizam, manifestacije i događanja, gradski turizam) • Gastronomski i vinski turizam (enogastronomski turizam) • Poslovni turizam (poslovni sastanci, skupovi i team building programi, sportske pripreme i natjecanja) • Posebni proizvodi (tranzitni turizam)

Prema Strategiji razvoja turizma VPŽ do 2030. godine izdvajaju se četiri zasebne prostorne cjeline koje se tematski nadograđuju:

1. **Područje uz Dravu** (podrazumijeva ekologiju i aktivan odmor, a proteže se od Križnice do Noskovačke Dubrave. Obuhvaća prostor UNESCO rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav, koji se proteže na 72,5 km. Glavne destinacije točke su Križnica i Noskovačka Dubrava).
2. **Zona Papuka** (podrazumijeva ekologiju, geologiju, aktivan odmor i vjerski turizam. Glavne destinacije točke su Geopark UNESCO Papuk, Ružica grad, Orahovačko jezero, Svetište Voćin i Manastir sv. Nikole).
3. **Središnji (nizinski) prostor** (podrazumijeva kulturni turizam/kulturu života i rada i rekreaciju. Glavne destinacijske točke su Virovitica, Suhopolje, Višnjica i Slatina).
4. **Područje Podravine** (podrazumijeva posebni kulturni turizam/kulturu života i rada i rekreaciju. Ovaj prostor ima svoje jedinstvene kulturološke specifičnosti. Stanovništvo se služi kajkavskim dijalektom, ima specifičnu i drugačiji narodnu kulturu. Glavne destinacije točke su Pitomača, Grabovnica i obronci Bilogore s turističkim sadržajima.)

Navedena područja moguće je vidjeti na Slici 1. pri čemu je zelenom bojom označeno područje uz Dravu, žutom bojom zona Papuka, rozom bojom središnji (nizinski) prostor i sivom bojom područje Podravine.

Slika 1. Turističke zone

Izvor: Strategija razvoja VPŽ do 2030. godine. Institut za turizam, 2021., TZVPŽ

Na idućoj Tablici 3. vidljiva je turistička infrastruktura VPŽ prema atrakciji, tipu i važnosti pojedine razine.

Tablica 3. Turistička infrastruktura VPŽ

	ATRAKCIJA	TIP	VAŽNOST
Dravska biciklistička ruta i EuroVelo 13 ruta „Željezne zavjese“	duga 111km; trasirana u dva dijela (istočni – trekking ruta i zapadni – cestovna ruta)	biciklistička ruta	međunarodna
Ribolovno područje uz Dravu (Križnica)	meandri rijeke Drave na malom prostoru – iznimno atraktivno	ribolov	nacionalna
Izletište na Dravi kod Križničkog mosta	Izletište u zaštićenom krajoliku; mrjestilište velikog broja riba	izletište	nacionalna
Grofova poučna staza na Jakovcu	staza u park-šumi Jakovac uz planinarski dom, jankovačka jezera i slap Skakavac	pješački put	nacionalno
Izletište na Dravi kod Sopja	izletište na pješačkoj obali Drave, opremljeno klupama	kupalište	regionalna
Lovišta na području VPŽ	32 lovišta; lovišta uz obronke Bilogore, Papuka i Krndije i uz tok Drave	lovišta	regionalna
Seoski turizam „Zlatni klas“	prezentacija života na selu (smještaj, aktivnosti, škole jahanja i drugo)	konjički turizam	regionalna
Pustara Višnjica	imanje s bogatom ponudom aktivnosti (jahanje, vožnja u kočiji)	konjički turizam	regionalna
Poučna staza na Križnici „Banov brod“	staza dugačka 2,8 km koja sadrži interpretacijske točke	poučna staza	regionalna

	Poučna staza na Virovitičkoj Bilogori	staza dugačka 4 km, srolkog oblika s interpretacijskim pločama	poučna staza	regionalna	
Izvor: Strategija razvoja VPŽ do 2030. godine. Institut za turizam, 2021., TZVPŽ					

2. ANALIZA STANJA

2.1. Resursna osnova, atrakcije, ugostiteljski sadržaji , turistički proizvodi i usluge

A. turističke atrakcije (kulturne, prirodne, događaji, sportsko rekreacijske i zabavne)

KULTURNE ATRAKCIJE
• Ružica grad kod Orahovice • Dvorac Pejačević s Gradskim muzejom u Virovitice • Samostan i samostanska crkva Sv. Roka u Virovitici • Dvorac Jankovića u Suhopolju • Crkva Sv. Terezije u Suhopolju • Crkva i svetište Bl. Djevice Marije u Voćinu (s uređenim parkom) • Manastir Sv. Nikole u Duzluku kod Orahovice • Povijesna jezgra Virovitice • Stari grad Voćin • Crkva Sv. Vida u Pitomači • Crkva Sv. Barbare u Sladojevcima • Crkva Sv. Josipa u Slatini • Crkva Sv. Petra apostola u Čađavici • Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Novoj Bukovici • Crkva Sv. Georgija u Slatinskom Drenovcu • Crkva Sv. Georgija u Lisičinama • Župna crkva Našašća Sv. Križa u Orahovici • Crkva Sv. Lovre u Crkvarima • Svetište Gospe Voćinske • Interpretacijski centar Kuća Petra Preradovića • Posjetiteljski centar Dravska priča • Gradski muzej Virovitica • Zavičajni muzej Slatina

- Posjetiteljsko-interpretacijski centar EPIcentar Sequoia Slatina
- Geo info centar Voćin
- Centar za posjetitelje Križnica
- Turističko informativni centar Klopotec - pitomačka Bilogora
- Etno zbirka "Bakina priča" Kladare

Ostala kultura života i rada:

- Spomenik lokomotivi u Orahovici
- Vinski turizam i gastronomija
- Legende ("Legenda o Katarini"; legenda o Ružica gradu)

PRIRODNE ATRAKCIJE

- Geopark Papuk – Park prirode Papuk,
- Rupnica s poučnom stazom
- Rijeka Drava / Regionalni park Mura-Drava
- Park šuma Jankovac i slap Skakavac
- Orahovačko jezero
- Značajni krajobraz Križnica
- Mamutovac u Slatini
- Krndija
- Skupina stabla u Noskovačkoj Dubravi
- Dva hrasta kitnjaka u Djedovici
- Jezero Javorica
- Virovitički ribnjaci
- Ribnjak Grudnjak
- Park oko dvorca u Virovitici
- Park u Slatini
- Park u Suhopolju
- Arboretum Lisičine
- Vinogorje Virovitica
- Vinogorje Orahovica- Slatina
- Značajni krajobraz Vir
- Značajni krajobraz Širinski Otok
- Značajni krajobraz Jelkuš

VAŽNIJE MANIFESTACIJE

- Sajam Viroexpo
- Festival Pjesme Podravine i Podravlja u Pitomači
- Dani Milka Kelemena u Slatini
- Rokovo u Virovitici

- Šaran Outdoor Weekend
- Panonsko- bilogorski MTB marathon
- Poluatletski maraton Virovitica- Barcs
- Srednjovjekovni viteški turnir
- Festival vina i zalogaja Slavonija i Podravina, WINE NOT!?

B. Smještaj (skupina, vrsta, kategorija i kapacitet svih komercijalnih i posebno nekomercijalni smještajni objekti uz analizu turističkog prometa i performansi)

Tablica 4. Turistički kapaciteti po vrstama objekata i popunjenosti u 2022. i 2023. godini

VRSTA	2022					2023				
	BROJ OBJEKATA	BROJ SMJEŠTAJNIH JEDINICA	BROJ KREVETA	BROJ NOĆENJA	POPUNJENOST	BROJ OBJEKATA	BROJ SMJEŠTAJNIH JEDINICA	BROJ KREVETA	BROJ NOĆENJA	POPUNJENOST
Apartman	4	8	14	374	7,32%	3	7	12	141	3,22%
Gostionica	1	2	6	334	15,25%	1	2	6	125	5,71%
Hostel	4	34	115	1642	3,91%	2	14	64	2392	10,24%
Hotel	4	74	141	5689	11,05%	4	74	141	3616	7,03%
Hotel baština	1	18	31	3916	34,61%	1	18	31	3650	32,26%
Kuća stanovnika općine/grada	32	39	154	134	0,24%	33	40	155	484	0,86%
Kuća za odmor	2	6	12	114	2,60%	4	8	20	467	6,40%
Kuća za odmor (vikendica)	6	12	26	0	0,00%	6	12	26	0	0,00%
Lovački dom	2	11	22	987	12,29%	3	17	33	619	5,14%
Objekti na OPG-u (sejlačkom domaćinstvu)	6	19	37	447	3,31%	6	20	38	287	2,07%
Objekti u domaćinstvu	21	49	114	5694	13,68%	33	66	161	8865	15,09%
Odmarašnice za djecu	1	23	106	0	0,00%	0	0	0	0	0,00%
Organizirano kampiranje	1	6	12	159	3,63%	0	0	0	0	0,00%
Planinarski dom	1	2	55	2319	11,55%	1	1	52	2433	12,82%
Prenočište	7	39	75	3642	13,30%	7	39	75	2277	8,32%
Sobaza iznajmljivanje	12	128	223	19247	23,65%	14	125	218	16491	20,73%
Stan stanovnika općine/grada	2	2	5	0	0,00%	2	2	5	0	0,00%
Studio apartman	0	0	0	0	0,00%	1	3	6	0	0,00%
Ukupno	107	472	1148	44698	10,67%	121	448	1043	41847	10,99%

Izvor: TZ VPŽ, podaci iz sustava eVisitor

C. Ugostiteljski objekti – objekti za pripremu hrane i pića (po vrstama)

Tablica 5. Popis ugostiteljskih objekata na području VPŽ

Vrsta objekta	Naziv
Restorani	Restoran M.F.M., Virovitica
	Restoran Luka, Virovitica
	Restoran Škola, Virovitica
	Restoran Tricolore, Virovitica
	Restoran Strukovne škole, Virovitica
	Restoran Stari podrum, Slatina
	Restoran KTC, Slatina
	Restoran Raj, Medinci

	Restoran Jošavac, Slatina
	Restoran u EPIcentru Sequoia Slatina
	Restoran Višnjica, Slatina
	Restoran Dukat, Orahovica
	Restoran Ložiona, Orahovica
	Restoran Calimero, Orahovica
	Restoran Čista Petica, Orahovica
	Restoran OPG Ruža Fabčić, Pitomača
	Restoran Stara pivnica, Pitomača
	Restoran Verica – Trgovački centar KTC, Pitomača
	Restoran hotela Divino, Pitomača
	Restoran Zlatni klas, Pitomača
	Restoran Planinarskog doma Jankovac, Čačinci
	Restoran Park, Suhopolje
	Restoran hotela Mozart, Špišić Bukovica
	Restoran Graničar, Terezino Polje
Gostionice	Gostionica Sport, Orahovica
Pečenjarnice	Pečenjarnica Mimoza, Orahovica
Pizzeria	Pizzeria 4M, Virovitica
	Pizzeria Šećer, Virovitica
	Pizzeria Kod Jape, Orahovica
	Pizzerija Lana, Cabuna
Bistro	Caffe bar i bistro Infinity, Virovitica
	Bistro Slavonska kuća, Korija
	Bistro Western, Korija
	Bistro Ivona, Slatina
Slastičarnica	Chocolate café, Virovitica
	Slastičarnica Dora, Virovitica

Izvor: izrada autora

D. Turističke usluge

Turističke agencije: Niba Tours d.o.o. i Draft d.o.o.

Turistički i cikloturistički vodiči, Turistički pratitelji – vodiči – interpretatori po zaštićenim područjima prirode

Karting staza, Paintball teren

Suveniri Gradskog muzeja Virovitica, Virovitički suveniri, Domaća radinost Ivana Molnar, Suveniri OPG Špoljar, Suveniri Maloča, Suveniri Harmund, Suvenirnica Pčelarstva Balint, Suveniri obrta Choco & Praline, Suveniri Terra Slavonia, Suveniri Kreativne udruge Unikat, te suvenirnice u posjetiteljskim centrima.

2.2. Javna turistička infrastruktura

Turističkom infrastrukturom, smatra se infrastruktura koja na području turističke destinacije izravno ili neizravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude u funkciji dodane vrijednosti turističkih sadržaja, a kako je definirana Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN 126/21).

Primarnu turističku infrastrukturu predstavljaju:

- Dravska biciklistička ruta i EuroVelo 13 ruta 'Željezne zavjese'
- Biciklistička staza „Put šarana“
- Bilogorska biciklistička staza
- Dvorac Pejačević
- Palača Pejačević
- Dvorac Janković (Suhopolje)
- Kurija Janković (Kapela Dvor)
- Kurija Drašković (Noskovci)
- Utvrda Ružica grad
- Kamp odmorište Duboka
- Orahovačko jezero
- Izletište na Dravi kod Sopja
- Izletište na Dravi kod Križnice
- Šetalište Edite Schubert u Virovitici
- Rupnica s poučnom stazom
- Grofova poučna staza na Jankovcu
- Poučna staza na Križnici 'Banov brod'
- Poučna staza na Virovitičkoj Bilogori
- Posjetiteljski centar Dravska priča u Noskovačkoj Dubravi,
- Posjetiteljsko-interpretacijski centar EPIcentar Sequoia Slatina
- Geo info centar Voćin
- Centar za posjetitelje Križnica
- Turističko informativni centar Klopotec, pitomačka Bilogora
- Interpretacijski centar Petra Preradovića u Grabrovnici

Sekundarnu infrastrukturu predstavljaju:

- Ribolovno područje uz Dravu (Križnica)
- Ribnjak Grudnjak, Virovitički ribnjaci
- Karting staza u Virovitici
- Pumptrack poligon u Virovitici

- Paintball teambuilding Šištat

2.3. Komunalna infrastruktura

Energetska infrastruktura

Prema PPVPŽ na području VPŽ cjelokupne elektroenergetske potrebe podmiruju se iz elektroenergetske mreže HEP-a. Elektroenergetska mreža za prijenos električne energije sadržava samo objekte na 110 kV naponskoj razini i to 2 trafostanice na području Virovitice i Slatine, te zračne dalekovode 110 KV: Našice – Slatina, Slatina – Virovitica i Daruvar – Virovitica. Distribucijska mreža obuhvaća naponske razine od 35 kV i 10 kV, a udio elektroopskrbnih vodova naponske razine 10 kV iznosi 83,6 %. Na području VPŽ postoji prostorno-razvojna neravnoteža koja se očituje u neravnomjernoj izgrađenosti distribucijske mreže. Naime, potrebe za električnom energijom svih naselja u sjevernim dijelovima VPŽ podmiruju se iz 10 kV mreže.

Plinoopskrbni sustav VPŽ sastoji se od magistralne i distribucijske plinske mreže te devet mjerno-redukcijskih stanica (MRS). Državna tvrtka Plinacro d.o.o. ima u nadležnosti magistralnu plinsku mrežu na području VPŽ, a distribucijska plinska mreža u nadležnosti je PLIN VTC d.o.o. Virovitica, HEP PLIN d.o.o. PU Slatina, PAPUK PLIN d.o.o. Orahovica i PLINCOM d.o.o. Pitomača. Prema Izvješću o stanju u prostoru VPŽ za razdoblje 2013.-2018. godine ukupna duljina plinovoda na području VPŽ iznosi 973,91 km, od čega 86,1 % čine distributivni, a ostatak magistralni plinovodi. Magistralni plinovodi na području VPŽ su Budrovac-Donji Miholjac DN 450/50, Virovitica-Kutina DN 500/50, MRS Koprivnica - MRS Suhopolje, DN 250/50, dionica PČ Virovitica-MRS Suhopolje, Pepelana-Suhopolje DN 150/50 i Đurđenovac – Čačinci DN 150/50.

Na području VPŽ izgrađeno je sedam bioenergetskih postrojenja za koje je izdana uporabna dozvola (Tablica 6).

Tablica 6. Izgrađena postrojenja na području Virovitičko-podravске županije

Broj	Elektrana/postrojenje	Lokacija
1	Bioplinsko postrojenje kapaciteta do 2 MW	Naselje Medinci
2	Bioplinsko postrojenje kapaciteta do 1 MW	Naselje Medinci
3	Elektrana na bioplin	Naselje Crnac
4	Kogeneracijsko postrojenje na drvenu biomasu snage 495 kW	Naselje Voćin
5	Kogeneracijsko postrojenje na šumsku biomasu	Grad Slatina
6	A&A Bioenergy Viro d.o.o., iz šumske drvne mase i drvenog otpada kapaciteta 3 MW	Grad Virovitica
7	Brana d.o.o., iz šumske drvne mase i drvenog otpada	Grad Virovitica

	kapaciteta 495 kW	
--	-------------------	--

Izvor: Strateška studija utjecaja na okoliš Plana razvoja Virovitičko-podravске županije za razdoblje od 2021.do 2027. godine

Prema podacima Registara projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača (u daljnjem tekstu: Registar OIEKPP) na području VPŽ prijavljena su 102 projekta sunčanih elektrana ukupne snage 4,51 MW, deset elektrana na biomasu snage 23,36 MW i šest elektrana na bioplin snage 8 MW. Ukupna toplinska snaga elektrana na biomasu iznosi 43,93 MW, a elektrana na bioplin 7,31 MW.

Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta

a) Telekomunikacijska infrastruktura

Na području VPŽ djeluje HT d.d., najveći davatelj telekomunikacijskih usluga. Dvema AXE centralama smještenim u Virovitici i Slatini obavlja se telekomunikacijski promet za cijelu Županiju. U Gradu Virovitici instalirana je digitalna telefonska centrala tipa AXE 10 koja je dvostrano povezana sa MC/TC (Međunarodna centrala/Tranzitna centrala) Đakovo i TC Osijek u svrhu obavljanja međužupanijskog i međunarodnog telekomunikacijskog prometa. Time je svim naseljima koja obuhvaća centrala omogućeno povezivanje sa svjetskim sustavom telekomunikacija. Također, telekomunikacijska mreža svojim kapacitetima u potpunosti zadovoljava potrebe korisnika.

b) Dostupnost interneta

Digitalna infrastruktura u VPŽ zaostaje za ciljanim standardom koji predviđaju strateški dokumenti Republike Hrvatske u području digitalnog razvoja. Jedan od ključnih pokazatelja uspješnosti Strategije razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2020. godine je povećanje udjela priključaka širokopojasnog pristupa internetu putem nepokretne mreže velikih brzina do kraja 2020. godine tj. da se (≥ 30 Mbit/s) u ukupnom broju nepokretnih širokopojasnih priključaka poveća na 80% (s 2,8% u 2015. godini). Ako se promatra broj priključaka širokopojasnog pristupa za 2019. godinu, podaci HAKOM-a otkrivaju da je broj priključaka za VPŽ iznosio 16.680, što ju svrstava na 19. mjesto među hrvatskim županijama. Prema gustoći korisnika podaci HAKOM-a za 2. kvartal 2020. godine pokazuju kako je gustoća korisnika širokopojasnih priključaka u VPŽ 51,3%, što VPŽ smješta na nisko 14. mjesto među ostalim županijama i ukazuje na slabu dinamiku povećanja broja nepokretnih širokopojasnih priključaka velikih brzina.

Tijekom 2023. godine stanovnici općina, Crnac, Čačinci, Čađavica, Mikleuš, Nova Bukovica, Sopje, Voćin i Zdenci, dobili su širokopojasni internet brzine do 100 Mbps.

Vodoopskrba i odvodnja

a) Vodoopskrba

Stanje opskrbljenosti vodom naselja Županije nije zadovoljavajuće. Vodoopskrbnim sustavom obuhvaćeno je oko 53.000 stanovnika ili oko 51%. Ukupno je obuhvaćeno javnim vodoopskrbnim sustavom 42 naselja. Od većih vodoopskrbnih sustava egzistira: vodoopskrbni sustav Virovitica, vodoopskrbni sustav Slatina, vodoopskrbni sustav Orahovica te vodoopskrbni sustav Pitomača.

Od manjih: vodoopskrbni sustav Špišić Bukovica, vodoopskrbni sustav Mikleuš, vodoopskrbni sustav Voćin, ostali lokalni vodoopskrbni sustavi. Vodoopskrbni sustav Virovitica temelji se na zahvatu podzemnih voda s crpilišta "Bikana" smještenog na sjevernom rubu grada. Crpilište se sastoji od 6 zdenaca kapaciteta izvorišta od 290 l/s. Povećani sadržaj željeza u vodi odstranjuje se uređajem za deferizaciju instaliranog kapaciteta oko 120 l/s. Na ovaj sustav priključeno je 27.000-30.000 stanovnika, što je oko 80% opskrbljenih potrošača bivše općine Virovitica. U sustavu postoji spremnik Milanovac $V=2.000\text{ m}^3$ i Špišić Bukovica $V=220\text{ m}^3$, te transportno distribucijska mreža koja u potpunosti zadovoljava potrebe priključenih potrošača. Mjere aktivne zaštite su donesene na 24. sjednici Skupštine VPŽ 29.08.1996. Vodoopskrbni sustav Slatina opskrbljuje vodom grad Slatinu te naselja Medinci, Kozice i Novu Bukovicu. Voda se crpi iz crpilišta Medinci gdje su instalirani kapaciteti oko 65 l/s. Izdašnost podzemnog vodonosnog sloja na toj lokaciji znatno premašuje trenutno zahvaćene količine te je ono predviđeno i za podmirenje regionalnih potreba. Transportno opskrbna mreža dostatna je za danas priključene potrošače, ali ne i za buduće potrebe. Vodoopskrbni sustav Orahovica temelji se na kaptaži izvora u brdskom dijelu. Sastoji se od izvora-kaptaže Tisovac (9-10 l/s), kaptaže Toplica (3-3,55 l/s) te novog crpilišta Fatovi (8 l/s +18 l/s). Ukupni kapacitet izvorišta orahovačkog vodoopskrbnog sustava iznosi oko 48 l/s. Kvaliteta vode je dobra te se prerada ne vrši. Zatečeni sustav ispunjava potrošačke potrebe. Izgrađeni vodospremnički prostor i transportno distribucijska mreža omogućuju kvalitetnu opskrbu potrošača. Sustav opskrbljuje vodom naselja Orahovicu, Novu Jošavu, Bjeljevinu, Dolce, Crkvare i Staru Jošavu.

Vodoopskrbni sustav općine Pitomača bazira se prvenstveno na vodocrpilištu Lisičine sa eksploatacijskim zdencem kapaciteta 25l/s. Trenutno je u funkciji 50% kapaciteta dakle svega 12/5 l/s. U naselju Sedlarica se nalazi vodospremnik ukupnog kapaciteta 1.000,00 m³. Vodoopskrbna mreža je prisutna u svim naseljima Općine Pitomača odnosno naseljima Pitomača, Grabrovnica, Dinjevac, Kladare i Otrovanec, Stari Gradac, Starogradački Marof, Turnašica, Sedlarica, Velika i Mala Črešnjevica izuzev prekordravskog naselja Križnica. Tvrtka Vodakom d.o.o. na području izgrađene vodoopskrbne mreže upravlja sa 136.775,00 metra vodoopskrbne mreže. U navedenoj dužini mreže je i nešto malo manje od 13.000,00 metara i magistralnog cjevovoda od Staroga Gradca pa sve do Kladara. Magistralnim cjevovodom je Općina Pitomača i fizički spojena s isporučiteljom vodne usluge na uslužnom području Virovitice odnosno tvrtkom Virkom d.o.o., te u slučaju potrebe za dodatnim količinama vode postoji alternativno rješenje za sve korisnike usluge.

Osim ovih većih vodoopskrbnih sustava vodoopskrba iz vodoopskrbnog sustava postoji i u naseljima:

- Špišić Bukovica - gdje su izbušeni zdenci kapaciteta 10 l/s. Nema stalnog nadzora u pogledu kvalitete vode,
- Mikleuš - gdje je kaptiran izvor prosječnog kapaciteta 2,5 l/s. U sustavu postoji vodosprema zapremine 50 m³,
- Voćin - s kaptažom izvora izdašnosti oko 17 l/s. Ovaj izvor predstavlja osnovu razvoja vodoopskrbe za brdski dio gravitirajućih naselja.
- Gornja Pištana, Donja Pištana i Duzluk - gdje je izvršena kaptaža gorskih izvora.

do 20% priključenih stanovnika ima općina Čačinci, od 40 do 50% priključenih imaju općine: Lukač (42,99%), Gradina (45,45%), Mikleuš (46,79%), Suhopolje (45,74%) i Špišić Bukovica (39,89%), od 50 do 90% priključenih stanovnika je u općinama: Pitomača i Voćin te gradovima Orahovici (85,81%), Slatina i Slatini (80,62%) preko 90% priključenih jedino ima grad Virovitica (90,51%).

b) Odvodnja

Pokrivenost odvodnim sustavima naselja VPŽ je niska jer samo na području tri grada (Virovitica, Slatina i Orahovica) te općine Pitomača postoje odvodni sustavi. Od 190 naselja VPŽ gradovi Virovitica, Slatina i Orahovica te općina Pitomača imaju izgrađen sustav za prikupljanje sanitarnih i otpadnih voda.

U većini naselja, sela i zaselaka fekalne otpadne vode rješavaju se septičkim taložnicama, dok se oborinske vode odvede uglavnom otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u najbliže vodotoke. Otpadne vode iz septičkih jama često se ispuštaju bez ikakvih zahvata nekontrolirano u najbliži odvodni jarak i dalje u najbliži vodotok. Većina septičkih jama je procjedna, bez dna, pa se otpadna voda direktno infiltrira u podzemlje i u vodonosne slojeve. Prema prostornom planu VPŽ iz 2018. Godine, odvodnim sustavom obuhvaćeno je oko 17.000 stanovnika što je oko 16% ukupnog broja stanovnika Županije. Završetkom projekta aglomeracije na području općine Pitomača, kroz koji je 85% stanovništva (približno 8.500) na području spomenute općine omogućen priključak na javnu odvodnju, ovaj pokazatelj će se promijeniti.

Odvodni sustav grada Virovitice rađen je u mješovitom obliku za širi centar, a odvojenom u perifernim dijelovima naselja. Prema podacima postoji oko 63 km kolektorske i mreže odvodnog sustava što je oko 95% predviđene duljine mreže. Odvodni sustav završava na mehaničkom i biološkom uređaju za pročišćavanje otpadnih voda. Recipijent nakon čišćenja je kanal "Manteč".

Odvodni sustav Slatine riješen je kao mješoviti za uži centar i odvojeni za periferne dijelove naselja. Izvedeno je oko 28 km kolektorske i mreže odvodnog sustava. Odvodni sustav Slatine završava u vodotocima Čađavica i Javorica bez pročišćavanja.

Na području Orahovice izgrađen je odvodni sustav i to kao polurazdjelni. Izgrađeno je oko 20 km odvodne mreže uključivo i kolektore, a to je oko 70% predviđene dužine. Sakupljena voda ispušta se bez pročišćavanja u Vučicu. Kanali za oborinske vode, izgrađeni u svim naseljima, nedovoljno su uređeni, pa se kod oborina jačeg intenziteta javljaju popune i izlijevanja većih količina vode.

Projektom aglomeracije na području općine Pitomača koje je završen 2023. Godine izgrađen je odvodni sustav u ukupnoj dužini od 64 kilometra gravitacijske i tlačne mreže i 29 crpnih stanica te novi biološki uređaj za pročišćavanje otpadnih voda.

Ostali stanovnici Županije otpadne sanitarne vode rješavaju pomoću septičkih, sabirnih ili "crnih" jama. Dakako da ovakav način "zbrinjavanja" pruža velike mogućnosti zagađenja podzemnih vodonosnih horizonata što u uvjetima neriješene vodoopskrbe može utjecati na zdravlje korisnika vode. Oborinske vode prihvaćaju se otvorenim kanalima uz prometnice i vode do najbližeg recipijenta-melioracionog kanala ili vodotoka.

Gospodarenje otpadom

Jedan od najvećih problema u VPŽ je zbrinjavanje otpada. Nepostojanje suvremeno organiziranog sustava zbrinjavanja otpada, kao niti uređenih lokacija za odlaganje otpada rezultiralo je pojavom čitavog niza nekontroliranih odlagališta ili privremenih rješenja, bez odgovarajućih dozvola, koja sada opterećuju i ugrožavaju okolni prostor, a za jedinice lokalne samouprave predstavljaju vrlo neugodan problem.

Virovitica, Slatina, Orahovica, Pitomača, Voćin, Zdenci i Crnac imaju organizirano prikupljanje i odvoz otpada (Tablica 7). Otpad se odlaže na tri veća odlagališta i niz manjih. Ni jedno od odlagališta nije uređeno kao sanitarno odlagalište, ne prikupljaju se procjedne vode, ne vrši se otplinjavanje, odlagališta nisu ograđena, otpad se samo djelomično ravna i prekriva. Prekrivanje otpada na Virovitičkom odlagalištu vrši se karbonatnim muljem Tvornice šećera, u Slatini djelomično zemljom od zemljanih radova u graditeljstvu. Voćin za prekrivanje koristi ruševine nastale ratnim razaranjima, Orahovica svoje odlagalište pokriva jalovinom IGM "Radlovac", a u Suhopolju se odlagalište djelomično zatrpava zemljom uzetom na samom odlagalištu.

Tablica 7. Tvrtke koje prikupljaju otpad na području Virovitičko-podravске županije

Tvrtka	Jedinica lokalne samouprave
1. Flora Vtc d.o.o., Virovitica	Grad Virovitica, Općina Gradina, Općina Lukač, Općina Suhopolje, Općina Špišić Bukovica
2. Slatina kom d.o.o., Slatina	Grad Slatina, Općina Nova Bukovica
3. Papuk d.o.o., Orahovica	Grad Orahovica, Općina Čačinci i Općina Zdenci
4. Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača	Općina Pitomača

5. Koncesionar Crnac-promet d.o.o., Crnac	Općina Crnac
6. Eko- flor plus d.o.o.	Općina Voćin, Općina Čađavica , Općina Mikleuš, Općina Sopje
7. Unija Nova d.o.o.*	Grad Virovitica, Općina Pitomača, Općina Suhopolje, Općina Čačinci, Grad Slatina
8. Z.I.T.O. d.o.o. Sveti Križ Začretje*	Grad Orahovica
9. Obrt Globus, Pitomača*	Općina Pitomača, Grad Virovitica

* Skupljači posebnih kategorija otpada (papir, tekstil)

Izvor: Strateška studija utjecaja na okoliš Plana razvoja Virovitičko-podravске županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine

Napomena: Tvrtke Flora Vtc d.o.o. i Eko-flor plus d.o.o. na području Županije obavljaju djelatnost sakupljanja komunalnog otpada i posebnih kategorija otpada

2.3. Prometna infrastruktura

VPŽ ima mješavinu cestovnih i željezničkih veza koje podupiru njezinu regionalnu i nacionalnu integraciju, iako s određenim ograničenjima zbog izostanka glavnih autocesta. Evo detaljne analize prometne infrastrukture i povezanosti županije:

1. Cestovna infrastruktura

- **Primarne ceste:** Glavne veze županije s ostatkom Hrvatske oslanjaju se na **državne ceste D2, D5 i D34**. Državna cesta D2, koja prolazi paralelno s rijekom Dravom, ključna je za putovanja u smjeru istok-zapad, povezujući županiju s Osijekom i Varaždinom te omogućujući pristup široj regiji sjeverne Hrvatske. Ceste D5 i D34 nude povezanost u smjeru sjever-jug i pristup autocesti A3, što vodi do većih gradova kao što je Zagreb.
- Državna cesta D538: Sjeverna obilaznica grada Virovitice. Virovitica (DC5) – Suhopolje (DC2)
- Državna cesta D80: Donji Daruvar (DC5) – Đulovac – Suhopolje (DC2)
- **Lokalne ceste:** Županija je dobro pokrivena mrežom lokalnih i regionalnih cesta koje povezuju manja mjesta, poput Slatine, Pitomače i Orahovice, s Viroviticom, administrativnim središtem županije. Ove lokalne ceste općenito su dobro održavane i dovoljne za dnevna putovanja, iako su u ruralnijim područjima neke ceste uže i mogu zahtijevati daljnja poboljšanja.
- **Blizina glavnim autocestama:** Iako VPŽ nema izravan pristup autocestama, obližnje autoceste poput A3 (Zagreb-Beograd) i A4 (Zagreb-granica Mađarske) dostupne su u razumno kratkom vremenu vožnje, omogućujući neizravnu povezanost s glavnim prometnim koridorima Hrvatske.

2. Željeznička infrastruktura

- **Glavne željezničke linije:** **Željeznička linija Varaždin - Dalj** prolazi kroz županiju, povezujući Viroviticu preko čvorišta u Koprivnici s većinom hrvatskih urbanih središta. Ova linija predstavlja ključni željeznički koridor za putničke i teretne usluge, omogućujući razumnu dostupnost ostalim dijelovima Hrvatske. Međutim, željeznička infrastruktura je donekle zastarjela, što može ograničiti brzinu i učinkovitost putovanja.
- **Regionalne željezničke linije:** Virovitica ima i željezničke veze s Čakovcem, i Bjelovarom što omogućuje daljnje veze sa sjevernom Hrvatskom. Iako funkcionalne, regionalne željezničke usluge mogu imati ograničenu učestalost, posebno izvan vršnih sati, što putovanje čini manje prikladnim u usporedbi s opcijama autobusa ili automobila.
- **Međunarodne željezničke veze:** Županija nema izravne međunarodne željezničke usluge, ali neizravne veze s Mađarskom i drugim susjednim zemljama moguće su s presjedanjem na većim čvorištima u Hrvatskoj.

3. Javni prijevoz

- **Autobusne usluge:** Autobusni prijevoz najfleksibilnija je i najčešće korištena opcija javnog prijevoza, s nekoliko prijevoznika koji osiguravaju međugradske linije iz i prema Virovitici, Slatini i drugim gradovima. Autobusne linije povezuju županiju s glavnim hrvatskim gradovima, poput Zagreba, Osijeka i Varaždina, pružajući alternativu onima koji preferiraju ili trebaju javni prijevoz. Autobusi su općenito pouzdani i često preferirani za dalja putovanja s obzirom na neizravan pristup autocestama i željeznici.

4. Prekogranični pristup

- **Granični prijelaz s Mađarskom:** Granični prijelaz **Terezino Polje** omogućuje cestovni pristup Mađarskoj, podržavajući međunarodna putovanja i trgovinu. Ovaj prijelaz posebno je važan za poljoprivredni sektor jer omogućuje učinkovit izvoz robe na susjedna tržišta.

5. Zračni i vodni promet

- Županija nema komercijalnu zračnu luku i oslanja se na veće, obližnje zračne luke, poput Zagreba i Osijeka, za putovanja zrakom. Slično, u županiji nema značajnih vodnih prometnih ruta, iako je rijeka Drava povijesno olakšavala prijevoz i trgovinu u regiji.

6. Opća povezanost

VPŽ umjereno je povezana s ostatkom Hrvatske, prvenstveno putem cestovnih i željezničkih linija. Međutim, izostanak izravnog pristupa autocestama i ograničena učestalost željezničkih linija mogu predstavljati nedostatak, osobito za daleka i brza putovanja. Ulaganja u modernizaciju željezničke infrastrukture i poboljšanje pristupa autocestama dodatno bi unaprijedili povezanost županije, podržali gospodarski rast i omogućili stanovnicima veći izbor mogućnosti putovanja.

2.4. Analiza stanja digitalizacije

GEOINFOCENTAR - VOĆIN

1. Centralizirana digitalna platforma s ključnim informacijama za posjetitelje

- U Geo info centru info točke/paneli su postavljeni u obliku interaktivnih (touch) ekrana koji tematski prate postave
- Uvodni dio obilaska započinje putem interaktivnih ekrana – prikazana su zaštićena područja u RH i karta svjetskih UNESCO geoparkova, razne karte s temama potresa na geologiji ili kultura na kulturno-povijesnoj baštini
- Za upravljanje multimedijom koristi se aplikacija upravljana putem iPada. Za upravljanje svjetlima i otvaranje pojedinih prozora na zgradi koristimo sustav KNX

2. Smart city

- Za posjetitelje postoji odvojen Wi-Fi usmjerivač u kafiću u sklopu Geo info centra
- Smart senzori se koriste na ulaznim kliznim vratima

3. Virtualna i proširena stvarnost

- virtualni vodiči, aplikacije. VR naočale se koriste kao virtualni vodič s dvije tematike, prikazuje se film u 6D projekciji, a audio vodiči za korištenje u samim postavima

4. Edukacijski programi

- tečajevi, radionice. U ponudi su dječje radionice, grupno ili vikendima za individualce (besplatne radionice)

5. Održive destinacije i ekologija

- U sklopu Centa postoji besplatna punionica za električna vozila čime se potiče posjetitelje za korištenje održivog načina prijevoza.

GRAD ORAHOVICA

1. Centralizirana digitalna platforma s ključnim informacijama za posjetitelje
 - Postoje dvije info točke na odabranim frekventnim mjestima
2. Smart city
 - Osim pet Wi-Fi uređaja na ključnim mjestima u gradu, postoje dvije kamere te tri brojača posjetitelja na Jezeru
3. Kibernetička sigurnost i zaštita podataka
 - Osnova kibernetičke sigurnosti se sastoji od CISCO FIREWALL-a, računala posjeduju antivirusna zaštita, te se sigurnosne kopije pohranjuju lokalno.

Virovitičko-podravska županija

Vaučeri

VPŽ s nekoliko ključnih inicijativa usmjerenih na jačanje digitalne infrastrukture i transformacije poslovanja, potiče digitalizaciju na svome području. Posebno se tu ističe program "Vaučeri za digitalizaciju". Ovi vaučeri, namijenjeni malim i srednjim poduzećima, pokrivaju razne aspekte digitalne transformacije, uključujući razvoj digitalnih vještina, digitalni marketing, kibernetičku otpornost te implementaciju složenih digitalnih rješenja. Iznosi subvencija kreću se od 10.000 do 20.000 eura, uz značajno sufinanciranje od 60-90%

1. Vaučer za poboljšanje digitalnih vještina (maksimalni iznos potpore 9.990,00 EUR, intenzitet potpore 90 %),
2. Vaučer za digitalni marketing (maksimalni iznos potpore 9.990,00 EUR, intenzitet potpore 50 %),
3. Vaučer za izradu strategije digitalne transformacije (maksimalni iznos potpore 9.990,00 EUR, intenzitet potpore 60 %),
4. Vaučer za dijagnostiku kibernetičke otpornosti (maksimalni iznos potpore 14.500,00 EUR, intenzitet potpore 70 %),
5. Vaučer za složena digitalna rješenja (maksimalni iznos potpore 19.900 EUR, intenzitet potpore 60 %).

2.5. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO, 2023.), oko 16% svjetske populacije (1,3 milijarde ljudi) ima značajan invaliditet. Zbog toga bi pristupačnost turističkih destinacija svima (objekata, proizvoda i usluga) trebala biti središnji dio svake odgovorne i održive turističke politike. Pristupačnost se ne odnosi samo na ljudska prava, već je to poslovna prilika za destinacije i subjekte da prihvate sve posjetitelje i povećaju svoje prihode.¹ Europska komisija je predana u povećanju pristupačnosti u turizmu kroz niz aktivnosti, kako s aspekta društvene odgovornosti, ali i poslovnih prilika s obzirom na to da poboljšanje pristupačnosti može povećati konkurentnost turizma u Europi. Evidentni

su dokazi da osnovne prilagodbe objekata, pružanje točnih informacija i razumijevanje potreba osoba s invaliditetom mogu rezultirati povećanim brojem posjetitelja, doprinijeti kvaliteti boravka i doživljaja za sve, ali i kvaliteti života u lokalnim zajednicama. Europska komisija podržava razvoj pristupačnih turističkih itinerera, sufinanciranjem projekata koji se odnose na dizajn, provedbu i marketing pristupačnih turističkih itinerera. Glavni ciljevi takvih turističkih itinerera su povećati mogućnosti pristupačnih putovanja osobama s posebnim potrebama, promicati društvenu uključenost te poboljšati vještine zaposlenika u turističkoj industriji.² Prema Izvješću *Mapping and Performance Check of the Supply of Accessible Tourism Services* iz 2015. godine, koje je imalo za cilj identificirati i prebrojati turističke usluge koje mogu zadovoljiti tržište pristupačnog turizma (starije osobe, osobe s invaliditetom, obitelji s malom djecom i osobe s različitim posebnim zahtjevima pristupa), detektirano je 313.286 pružatelja pristupačnih turističkih proizvoda i usluga u državama članicama EU-a (European Commission, 2015). S obzirom na aktualne trendove pristupačnog turizma, nužno je analizirati razinu pristupačnosti destinacije u okviru planskih dokumenata, kako bi se mogla procijeniti tržišna pozicija, a posljedično se odrediti ciljevi za poboljšanje iste.

Sukladno Smjernicama i uputama za izradu plana upravljanja destinacijom, pristupačnost se odnosi na primjenu univerzalnog dizajna koji omogućuje da ljudi s poteškoćama (kretanje, vid, sluh i kognitivne dimenzije) i posebnim potrebama funkcioniraju neovisno i ravnopravno kroz osigurane pristupačne proizvode, usluge i okruženja. U tom kontekstu, analiza pristupačnosti se razmatra na razini četiri glavna aspekta: 1) fizička pristupačnost turističke infrastrukture i javnih prostora; 2) komunikacijska pristupačnost kroz informacije, signalizaciju i označavanje; 3) pristupačnost usluga smještaja, ugostiteljskih objekata te kulturnih i zabavnih sadržaja; 4) društvena i kognitivna pristupačnost u smislu kulturalne osjetljivosti i obuke osoblja.

S obzirom na to da na području VPŽ ne postoji sustavno praćenje turističke pristupačnosti okruženja, proizvoda, usluga i sadržaja, niti registar turističke pristupačnosti istih, analiza je provedena u komunikaciji s glavnim nositeljima turističke ponude i javnim ustanovama za zaštitu prirodne baštine, jedinicama lokalne samouprave, turističkim zajednicama s područja VPŽ, udrugama osoba s invaliditetom i ostalih udruga koje se dotiču pitanja pristupačnosti, te Upravnim odjelom za zdravstvo, branitelje i socijalnu skrb VPŽ. Kako bi se dao jasniji uvid, analiza pristupačnosti destinacije VPŽ izvršena je na razini četiri zasebne prostorne cjeline koje se tematski nadograđuju:

1. **Područje uz Dravu** - glavne destinacije su Križnica i Noskovačka Dubrava.
2. **Zona Papuka** - glavne destinacije su UNESCO Geopark Papuk, Ružica grad, Orahovačko jezero, Svetište Voćin i Manastir sv. Nikole.
3. **Središnji (nizinski) prostor** - glavne destinacijske su Virovitica, Suhopolje, Višnjica i Slatina.
4. **Područje Podravine** - glavne destinacije su Pitomača, Grabovnica i obronci Bilogore s turističkim sadržajima.

Tablica 8. Analiza pristupačnosti VPŽ prema tematskim prostornim cjelinama

Prostorna cjelina	Glavne destinacije	Objekti i sadržaji	Analiza pristupačnosti
Područje uz Dravu	Križnica	Centar za posjetitelje Križnica	Okruženje Centra i poučna staza u potpunosti su prilagođeni osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti. U prostorima Centra za posjetitelje prilagođen je sanitarni čvor za potrebe osoba s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću (u prizemlju i u perivoju). U Centru za posjetitelje nalazi se lift koji osobama s invaliditetom i slabo pokretnim osobama omogućuje dolazak do vidikovca na visini 10 m odakle se pruža predivan pogled na prirodu i rijeku Dravu. Web stranica Centra je optimizirana i digitalno pristupačna čitačem zaslona za osobe s poteškoćama vida, izrađeni su i promotivni materijali na Brailleovom pismu te je prilagođena je vidljivost i razumljivost znakova i uputa za osobe s različitim vrstama poteškoća. Centar nudi obilazak u trajanju cca 45 minuta do sat vremena te je moguća organizacija edukativnih radionica za sve ciljne skupine posjetitelja (upoznavanje povijesti Križnice, zaštićenim područjima unutar VPŽ, florom i faunom Križnice, bioistraživačkom stanicom (laboratorij) te sa životom orla štekavca. Djelatnici JU VPŽ educirani su za potrebe obavljanja svih ponuđenih programa, kao i pomoć osobama s invaliditetom (vodič za osobe s poteškoćama u kretanju i oštećenjima vida, vodiči za osobe s oštećenjima sluha – hrvatski znakovni jezik).
	Noskovačka Dubrava	Posjetiteljski centar Dravska priča	Na parkiralištu ispred centra označeno je parkirališno mjesto za osobe s invaliditetom, a infrastruktura centra prilagođena je osobama s invaliditetom. Okruženje Centra i poučna staza u perivoju prilagođeni su za neometan obilazak i upoznavanje sa svim sadržajima perivoja osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti. U posjetiteljskom centru su instalirane 3 koso-podizne i 1 podizna platforma za savladavanje visinske razlike za osobe s poteškoćama u kretanju koje im omogućuju pristup podrumskom dijelu, prizemnom dijelu i potkrovlju Centra, a postavljeni su i dodaci koji omogućavaju lakše savladavanje manjih visinskih razlika na podovima.

			Pored svake od 10 info edukativnih tabli u perivoju, postavljena je dodatna ploča na Brailleovom pismu za slabovidne i slijepe osobe. Također, uz svaku od 21 info edukativna tabli u Vrtu mirisnih doživljaja, (cvijeće i ljekovito i aromatično bilje), postavljene nalazi se dodatak na Brailleovom pismu, a kod Centra za prihvrat crvenouhih/žutouhih kornjača postavljene su 3 info table s dodatkom na Brailleovom pismu. Web stranica Centra i JU VPŽ optimizirane su i digitalno pristupačne čitačem zaslona za osobe s poteškoćama vida. Također su izrađeni i promo videomaterijali od kojih je svaki od njih prilagođen za jednu od ciljanih skupina. Znakovi i upute su prilagođene vidljivosti i razumljivosti za osobe s različitim vrstama poteškoća. U prostorima Centra prilagođen je sanitarni čvor u prizemlju za potrebe osoba s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću i pristupačni su kreveti u spavaonicama – 4 višekrevetne spavaonice sa ukupno 32 ležaja i 2 jednokrevetne sobe. Omogućeno je dovoljno prostora u čajnoj kuhinji i korištenje cijelog inventara kuhinje osobama s invaliditetom. Centar je opremljen sadržajima koji omogućuju sudjelovanje u programima (škola u prirodi, terenska nastava, škola uz rijeku, programi za ljubitelje prirode, zdravog života i rekreativce kroz grupne ili individualne posjete) osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću. Djelatnici JU VPŽ educirani su za potrebe obavljanja svih ponuđenih programa, kao i pomoć osobama sa invaliditetom (vodič za osobe s poteškoćama u kretanju i oštećenjima vida, vodiči za osobe s oštećenjima sluha – hrvatski znakovni jezik).
Zona Papuka	PP Papuk	Park šuma Jankovac	Staza u Park šumi Jankovac prilagođena je na način da su postavljeni pontoni/proširenja i tako je postala pristupačna osobama s invaliditetom. Također su postavljene poučne ploče na Brailleovom pismu za slijepe i slabovidne. Turistički i drugi događaji koji se održavaju su pristupačni osobama s invaliditetom (npr. Viteški turnir, održava se na livadi). Eko točka Jankovac sa suvenirnicom dostupna je osobama sa smanjenom pokretljivošću, a u sklopu iste se nalazi i toalet za osobe s invaliditetom.
		Geo-info centar Voćin	Cjelokupan prostor, uključujući kino dvoranu, postav geologije, biologije i kulturno povijesne baštine, Geo bar i toaleti, prilagođen je osobama sa smanjenom pokretljivošću. U Geo info centru posjetitelji imaju mogućnost najma audiovodiča koji ih vode kroz cijeli

			postav. U prostoru Centra se nalazi lift koji vodi do Geobara (cafe bar na katu centra) i sadržaja na katu.
		Kuća Panonskog mora, Velika	Cjelokupan unutarnji i vanjski prostor sa sadržajima prilagođen je osobama sa smanjenom pokretljivošću (rampa, toalet).
		Kamp odmoriste Duboka	U sklopu kampa nalazi se prostor s toaletima u kojem je i onaj prilagođen za osobe s invaliditetom
		Zajednički elementi	Autobus MAN Lion's Coach je u potpunosti prilagođen za prijevoz osoba s invaliditetom na području PP Papuk. Na službenoj web stranici dodane su mogućnosti za osobe s invaliditetom, poput uključivanja posebnog moda za pristupačnost kako bi se potencijalnim korisnicima omogućio pristup dostupnim digitalnim sadržajima (mogućnost uključivanja visoko-kontrastne teme i povećanje fonta na stranici za osobe s oštećenjem vida i osobama s poteškoćama u učenju). Digitalna pristupačnost na web stranici omogućuje pristup sadržajima osobama koje imaju vizualne poteškoće (slijepi, slabovidni, osobe koje ne razlikuju boje), osobama koje imaju motoričke i kognitivne poteškoće (osobe s otežanim radom ruku ili koje zbog posljedica bolesti ili oštećenja vida ili motorike teže obrađuju informacije). U svim objektima postoje piktogrami koji ukazuju na lakše snalaženje u prostoru.
	Ružica grad	Ružica grad	S obzirom na to da prema Ružica gradu ne postoji pristupačan put za osobe s invaliditetom, pristup istoj nije moguć.
Orahovačko jezero	Edukativni centar i bungalovi		Trenutno još nije započeo s radom, međutim, objekti su fizički dostupni te su svi unutarnji prostori i sadržaji prilagođeni i dostupni osobama s invaliditetom.
	Izletište Jezero		Izletište je fizički dostupno osobama s invaliditetom te je jedan dio sadržaja prilagođen i osobama s invaliditetom (toaleti, ulazak u jezero, vlakčić s mjestom za osobe s invaliditetom i mini bus koji je također dijelom prilagođen).
Grad Orahovica	Javna infrastruktura i parkovi		Gotovo sve javne institucije su fizički dostupne i prilagođene za osobe s invaliditetom (rampe, dizala ili dostupnost u prizemlju), pješačke staze i prijelazi u centru naselja prilagođeni su za kretanje osoba s invaliditetom, kao i javni prostori.
	Smještajni i ugostiteljski objekti		Svi objekti su fizički dostupni osobama s invaliditetom, međutim većina ih nije prilagođena sa sadržajima za osobe s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću (toaleti, sobe, sl.).

	Svetište Gospe Voćinske	Crkva i park	Crkva i park su fizički dostupni za osobe s invaliditetom, (mobilne rampe). U sklopu svetišta postoji toalet prilagođen za osobe s invaliditetom i pastoralna dvorana koja je također pristupačna, međutim, ne postoje prilagođeni sadržaji koji su isključivo namijenjeni osobama s invaliditetom.
	Manastir sv. Nikole	Crkva i samostan	Manastir je fizički dostupan osobama s invaliditetom, s obzirom da postoji pristupna cesta za kretanje, međutim, unutarnji prostori nisu dostupni i prilagođeni osobama s invaliditetom.
Nizinski prostor	Virovitica	Javna infrastruktura i parkovi	Gotovo sve javne institucije su fizički dostupne i prilagođene za osobe s invaliditetom (rampe, dizala ili dostupnost u prizemlju), pješačke staze i prijelazi u centru grada su prilagođeni za kretanje osoba s invaliditetom a, kao i glavni parkovi u gradu (Park kod dvorca, Mali park itd.).
		Hotel Kurija Janković	Hotel je u potpunosti pristupačan i prilagođen osobama s invaliditetom (fizička pristupačnost hotela i okruženja, komunikacijska pristupačnost kroz informacije, signalizaciju i označavanje, pristupačnost usluge smještaja, ugostiteljskih objekata i sadržaja na prvom katu te društvena i kognitivna pristupačnost u smislu kulturalne osjetljivosti i obučenosti zaposlenika).
		Ugostiteljski sadržaji	Gotovo svi ugostiteljski objekt su fizički dostupni osobama s invaliditetom i posebnim potrebama, međutim, samo jedan manji dio ima prilagođene menije (bezglutenska prehrana i sl.) te toalete za osobe s invaliditetom.
	Slatina	Javna infrastruktura i parkovi	Gotovo sve javne institucije su fizički dostupne i prilagođene za osobe s invaliditetom (rampe, dizala ili dostupnost u prizemlju), pješačke staze i prijelazi u centru naselja prilagođeni su za kretanje osoba s invaliditetom, kao i javni prostori.
		EPI Centar Sequoia	Centar je u potpunosti pristupačan osobama s invaliditetom (fizička pristupačnost objekata, parka i sadržaja na otvorenom, komunikacijska pristupačnost kroz informacije, signalizaciju i označavanje, pristupačnost usluge smještaja, ugostiteljskih objekata i ostalih sadržaja u obje zgrade te društvena i kognitivna pristupačnost u smislu kulturalne osjetljivosti i obučenosti zaposlenika).
		Smještajni i ugostiteljski sadržaji	Gotovo su svi objekt fizički dostupni osobama s invaliditetom, međutim, samo jedan manji dio ima prilagođene objekte i menije (bezglutenska prehrana i sl.) te toalete za osobe s invaliditetom.

	Suhopolje	Javna infrastruktura, parkovi	Gotovo sve javne institucije su fizički dostupne i prilagođene za osobe s invaliditetom (rampe, dizala ili dostupnost u prizemlju), pješačke staze i prijelazi u centru naselja prilagođeni su za kretanje osoba s invaliditetom, kao i javni prostori.
		Centar za posjetitelje - Dvorac Janković	Centar za posjetitelje je u potpunosti pristupačan i prilagođen osobama s invaliditetom (fizička pristupačnost hotela i okruženja, komunikacijska pristupačnost kroz informacije, signalizaciju i označavanje, pristupačnost usluge smještaja, ugostiteljskih objekata i sadržaja na prvom katu te društvena i kognitivna pristupačnost u smislu kulturalne osjetljivosti i obučenosti zaposlenika).
	Višnjica	Hotel, OPG i dependanse	Hotel je u potpunosti pristupačan i prilagođen osobama s invaliditetom (fizička pristupačnost hotela, komunikacijska pristupačnost kroz informacije, signalizaciju i označavanje, pristupačnost usluge smještaja, ugostiteljskih i drugih sadržaja na prvom katu te društvena i kognitivna pristupačnost u smislu kulturalne osjetljivosti i obučenosti zaposlenika).
		Prostori na otvorenom	Sadržaji na otvorenom su također dostupni osobama s invaliditetom.
Područje Podravine	Grabrovnica	Interpretacijski centar Kuća Petra Preradovića	Cijeli vanjski prostor Interpretacijskog centra (Petrov vrt) prilagođen je osobama sa smanjenom pokretljivošću (komunikacijske staze, toaleti za osobe s invaliditetom, rampe za ulaz u prizemni dio centra). Interaktivna zbirka Centra pristupačna je samo u dijelu prizemlja.
	Pitomačko vinogorje	Turističko interpretacijski centar Klopotec	Prostor prizemlja (Kladarske hiže) pristupačan je osobama sa smanjenom pokretljivošću dok ostali sadržaji (vidikovac i podrum) nisu. Toalet također nije prilagođen invalidnim osobama.
	Pitomača	Javna infrastruktura i parkovi	Gotovo sve javne institucije su fizički dostupne i prilagođene za osobe s invaliditetom (rampe, dizala ili dostupnost u prizemlju), pješačke staze i prijelazi u centru naselja prilagođeni su za kretanje osoba s invaliditetom, kao i javni prostori.
		Kino i koncertna dvorana Centra za kulturu Drago Britvić	Svi sadržaji (osim balkona) pristupačni su osobama sa smanjenom pokretljivošću, a u predvorju postoji toalet prilagođen osobama s invaliditetom.
		Smještajni i ugostiteljski sadržaji	Gotovo svi ugostiteljski objekti fizički su dostupni osobama s invaliditetom, međutim, samo jedan manji dio ima prilagođene objekte i menije (bezglutenska prehrana i sl.) te toalete za osobe s invaliditetom.

Izvor: izrada autora

Na razini cijele VPŽ kao turističke destinacije postoji određena razina senzibiliziranosti lokalnog stanovništva prema osobama s posebnim potrebama, određenim poteškoćama ili invaliditetom i njihovim potrebama osnivanjem udruga (UOSI Slatina, Crveni križ Slatina) koje provode mjere i aktivnosti prema istima, a osigurani su i asistenti u nastavi kod djece s poteškoćama u razvoju i određenim stupnjem invaliditeta. Sve to utječe na informiranost, razinu svijesti i pozitivne stavove stanovništva prema osobama s invaliditetom.

2.6. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

Na području VPŽ posluju brojni frizerski saloni, barber shopovi, kozmetički saloni.

Zdravstvena zaštita provodi se u okviru Doma zdravlja VPŽ i to kroz ispostave Orahovica za područje grada Orahovice, općina Crnac, Zdenci i Čačinci, ispostava Pitomača za područje općine Pitomača, ispostava Slatina za područje grada Slatine, Općina Čađavica, Mikleuš, Nova Bukovica, Sopje i Voćin te ispostava Virovitica za područje grada Virovitice, općine Gradina, Lukač, Suhopolje i Špišić Bukovica. Na području županije djeluje i Opća bolnica Virovitica.

Poštanske usluge moguće je obaviti u poštanskim uredima u Virovitici, Orahovici, Slatini, Špišić Bukovici, Lukaču, Gradini, Cabuni, Crncu, Zdencima, Čačincima, Mikleušu, Novoj Bukovici, Sopju, Voćinu i Čađavici.

Bankarske usluge dostupne su u Virovitici (Zagrebačka banka, PBZ, Addiko banka, Erste banka, Slatinska banka, Raiffeisen banka, Hrvatska poštanska banka), Slatina (Erste banka, Slatinska banka, OTP banka), Orahovica (Slatinska banka i Addiko banka), Pitomača (Erste banka)

Od žurnih službi: policija (Policajska uprava Virovitica, Ured prometne policije i policijska uprava Virovitica, Policijska postaja Slatina, Policijska postaja Orahovica, Policijska postaja Pitomača), vatrogasna služba (Županijski vatrogasni operativni centar i Javna vatrogasna postrojba Virovitica, Javna vatrogasna postrojba Slatina kao i brojna Dobrovoljna vatrogasna društva na području ostalih gradova i općina) te stanica Hrvatske gorske službe spašavanja Orahovica.

Vjerske zajednice na području županije su zajednice Katoličke crkve, Pravoslavne crkve, Evanđeoske pentekostne crkve, Pentekostne crkve, zajednice Jehovinih svjedoka, Protestantske crkve, Baptističke crkve, Kršćanske adventističke crkve te Židovske zajednice.

U idućoj Tablici 9. prikazan je popis dječjih vrtića, osnovnih škola, srednjih škola, visoko obrazovnih ustanova, otvorenih učilišta, muzeja, kazališta, knjižnica i sportskih zajednica.

Tablica 9. Popis javnih ustanova

Dječji vrtići
Dječji vrtić Cvrčak Virovitica
Dječji vrtić Zeko Slatina
Dječji vrtić Suncokret Slatina
Dječji vrtić Palčić Orahovica
Dječji vrtić Suhopolje
Dječji vrtić Jelenko Voćin
Dječji vrtić Potočnica Pitomača
Dječji vrtić pri Osnovnoj školi I. G. Kovačića Zdenci
Dječji vrtić pri Osnovnoj školi A. G. Matoša Čačinci
Osnovne škole
Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić (Virovitica)
Osnovna škola Vladimira Nazora (Virovitica)
Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica
Osnovna škola Josipa Kozarca (Slatina)
Osnovna škola Eugena Kumičića (Slatina)
Osnovna glazbena škola (Slatina)
Osnovna škola Ivane Brlić Mažuranić (Orahovica)
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša (Čačinci)
Osnovna škola Davorina Trstenjaka (Čađavica)
Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića (Gornje Bazje)
Osnovna škola Gradina
Osnovna škola Mikleuš
Osnovna škola Vladimir Nazor (Nova Bukovica)
Osnovna škola Petra Preradovića (Pitomača)
Osnovna škola Suhopolje
Osnovna škola Augusta Cesarca (Špišić Bukovica)
Osnovna škola Voćin
Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića (Zdenci)
Srednje škole
Gimnazija Petra Preradovića (Virovitica)
Strukovna škola Virovitica
Tehnička škola Virovitica
Industrijsko-obrtnička škola Virovitica

Katolička klasična gimnazija s pravom javnosti u Virovitici
Glazbena škola Jan Vlašimsky Virovitica
Učenički dom (Virovitica)
Srednja škola Marka Marulića (Slatina)
Industrijsko-obrtnička škola Slatina
Srednja škola Stjepana Ivšića (Orahovica)
Srednja škola Pitomača
Visokoobrazovne ustanove
Veleučilište u Virovitici
Otvorena učilišta
Pučko otvoreno učilište Slatina
Pučko otvoreno učilište Aspekt Virovitica
Muzeji
Gradski muzej Virovitica
Zavičajni muzej Slatine
Kazališta
Kazalište Virovitica Slatinsko Gradsko amatersko kazalište Leo Srdoč
Knjižnice
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica
Knjižnica i čitaonica Pitomača
Gradska knjižnica i čitaonica Slatina
Gradska knjižnica Orahovica
Općinska knjižnica i čitaonica "Matija Gubec" Suhopolje
Šport
Županijski nogometni savez
Športska zajednica VPŽ

Izvor: VPŽ, <https://www.vpz.hr/zupanijska-uprava/upravni-odjel-za-obrazovanje-kulturu-i-sport/znanost-obrazovanje-i-sport/> (08.11.2024.)

2.7. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Kako bi se utvrdile trenutne potrebe za kadrovima u turizmu, prvenstveno u djelatnostima pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane i pića, Hrvatski zavod za zapošljavanje, područni ured u Virovitici dostavio je podatke o provedenim natjecajima i broju traženih radnika tijekom 2023. te prvih devet mjeseci 2024. godine. Podaci su prikazani u Tablici 10. u nastavku.

Tablica 10. Potrebe za radnicima u djelatnosti pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane i pića u 2023. i prvih 9. mjeseci 2024. Godine

01.01.2023. - 31.12.2023.	
Zanimanje	Broj radnika
(5122112) pomoćni kuhar	12
(5122123) kuhar	30
(5123112) pomoćni konobar	3
(5123133) konobar	70
(7412213) slastičar	1
UKUPNO	116
01.01.2024. - 31.10.2024.	
Zanimanje	Broj radnika
(5122123) kuhar	22
(5123112) pomoćni konobar	1
(5123133) konobar	68
(7412213) slastičar	3
(9132211) kuhinjski radnik	5
UKUPNO	99

Izvor: podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, područni odjel Virovitica

Isto tako, napravljena je i analiza obrazovnih programa iz područja turizma i ugostiteljstva te broja učenika i studenata na području VPŽ u školskoj i akademskoj godini 2024/2025. Na području VPŽ, četiri srednje škole (u Virovitici, Slatini, Orahovici i Pitomači) obrazuju učenike u području turizma i ugostiteljstva, a na Veleučilištu u Virovitici obrazuju se studenti na prijediplomskoj (Stručni prijediplomski studij menadžmenta - modul Menadžment ruralnog turizma) te diplomskoj razini (Stručni diplomski studije menadžmenta - smjer Destinacijski menadžment). Broj upisanih učenika i studenata u području turizma i ugostiteljstva vidljiv je u Tablici 11.

Tablica 11. Broj upisanih učenika i studenata u području turizma i ugostiteljstva u školskoj i akademskoj godini 2024/25

Škola	Smjer	Broj učenika/studenata
Strukovna škola Virovitica	Turističko-hotelijski komercijalist	69
	Kuhar	35
	Konobar	16
	Slastičar	18
Industrijsko-obrtnička škola Slatina	Kuhar	30
	Konobar	21
Srednja škola Stjepana Sulimanca Pitomača	Kuhar	28
	Konobar	10
Srednja škola Stjepana Ivšića Orahovica	Kuhar	17
	Konobar	8

SVEUKUPNO (Srednje škole)	Turističko-hotelijerski komercijalist	69
	Slastičar	18
	Kuhar	110
	Konobar	55
Veleučilište u Virovitici	Prijediplomski studij - Menadžment ruralnog turizma	26
	Diplomski studij – Destinacijski menadžment	22

Izvor: podaci Srednjih škola i Veleučilišta s područja VPŽ

2.8. Analiza komunikacijskih aktivnosti

2.8.1. Pregled korištenja postojećih komunikacijskih kanala

TZ VPŽ koristi različite komunikacijske kanale, uključujući web stranicu, društvene mreže, email marketing, te tiskane promotivne materijale i sudjelovanje u offline kampanjama. Web stranica služi kao centralno mjesto za prikupljanje i dijeljenje informacija, uključujući promociju događanja. Društvene mreže, poput Facebooka, Instagrama i YouTubea, koriste se za promociju destinacije i angažman s publikom. Aktivnosti uključuju i email newslettere kojima se šalju informacije o novostima, promocija novih projekata i slično.

2.8.2. Analiza digitalnog prisustva

Web stranica TZ-a koristi se za informiranje turista o događanjima, no angažman na društvenim mrežama je ključan za širu promociju. Facebook i Instagram su glavni kanali s određenim brojem pratitelja i interakcija, dok je YouTube kanal manje posjećen. Korištenje digitalnog oglašavanja uključuje kampanje putem Google Ads i društvenih mreža, ali detaljniji podaci o učinkovitosti tih kampanja nisu izričito navedeni. Prema analizi podataka (analizirano je zadnjih deset objava na datum 15.10.2024.) dostupnih u online okruženju utvrđeno je sljedeće:

- **Web stranica** (<https://www.slavonija-podravina.hr/hr/>) nema podataka o posjetiteljima i interakcijama.
- **Facebook (Discover Slavonija & Podravina)** ima 8,9 tisuća lajkova i 9,3 tisuće pratitelja, ali nisku razinu interakcija (281 dijeljenje, 12 komentara).
- **Instagram (discover_podravina_slavonia)** s 2.037 pratitelja ima 135 lajkova, ali bez komentara i dijeljenja.
- **YouTube kanal (Discover Podravina & Slavonija)** ima 12 pretplatnika i 11.390 pregleda, ali nema komentara.
- **E-mail marketing** – vrši se putem newslettera Hrvatske turističke zajednice

Web stranica TZ VPŽ ima sofisticirani vizualni dizajn, fokusiran na prirodne ljepote i turističke atrakcije regije. Međutim, može se unaprijediti na nekoliko načina:

- **Povećanje interaktivnosti:** Uvođenjem virtualnih tura i 3D prikaza lokacija, korisnici bi mogli bolje doživjeti destinacije prije stvarnog posjeta.
- **Poboljšanje brzine učitavanja:** Optimizacija slika i videozapisa može smanjiti vrijeme učitavanja stranice.
- **Personalizirane preporuke:** Korištenje korisničkih preferencija za preporuku aktivnosti i ruta može poboljšati korisničko iskustvo.

Na web stranici ne postoji npr. brojač posjetitelja pa nema podataka o učinkovitosti web stranice, što bi ubuduće bio dobar sastavni dio web stranice.➡

Web stranica je funkcionalna, ali ima prostora za dodatne optimizacije u pogledu brzine i sadržajnog marketinga.

Društvene mreže pokazuju solidan angažman, ali veći fokus bi mogao biti na povećanju interakcija kroz promotivne kampanje

Digitalno oglašavanje: TZ koristi Google Ads i kampanje na društvenim mrežama za ciljanje specifičnih interesnih skupina, posebno za promociju prirodnih atrakcija i kulturnih događanja .

2.8.3. Analiza offline aktivnosti

TZ VPŽ koristi tradicionalne metode promocije poput tiskanih brošura, letaka, imidž brošura, turističkih karata i plakata. Također, nositelji su i sudjeluju u organizaciji različitih lokalnih događanja kao što su vinske manifestacije i sajmovi.

Brošure i tiskani materijali dostupni su u turističkim uredima i ključnim turističkim točkama diljem VPŽ. Također, TZ VPŽ sudjeluje i na sajmovima i događanjima, što doprinosi prepoznatljivosti regije među posjetiteljima i stručnjacima iz turizma.

2.8.4. Analiza suradnji s trećim stranama

Suradnja s medijima uključuje distribuciju PR tekstova i suradnju s turističkim novinarima i influencerima za promociju destinacije. TZ također intenzivno surađuje s turističkim agencijama i regionalnim turističkim zajednicama, s ciljem jačanja prepoznatljivosti i promocije turističke ponude. TZ surađuje s nacionalnim, regionalnim i lokalnim medijima kako bi pojačala prisutnost u javnosti. Također, imaju suradnje s turističkim agencijama i influencerima, posebno u kontekstu promoviranja specifičnih atrakcija. Samostalno i u suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom TZ VPŽ sudjeluje u oblikovanju različitih tematskih itinerera za domaće i strane turističke novinare, blogere i influencere, odnosno

predstavnik turističkih agencija. Zastupljenost na međunarodnim turističkim sajmovima putem Hrvatske turističke zajednice kojoj je TZ VPŽ dostavila svoje promotivne materijale u digitalnom obliku i putem zajedničkih sajamskih nastupa s turističkim zajednicama županije Slavonije/istočne Hrvatske. HTZ je tijekom 2023. godine realizirala 10 nastupa na međunarodnim turističkim sajmovima općeg karaktera: Vakantiebeurs u Utrechtu, CMT u Stuttgartu, FITUR u Madridu, Feriemmesse u Becu, f.re.e. u Münchenu, 1TB u Berlinu, ATM u Dubaiu, IFTM TOP Resa u Parizu, TTG u Riminiju i WTM u Londonu. Pored navedenih sajмова bili su zastupljeni i na sajmu The destination and travel show u Londonu putem zajedničkog nastupa klastera Slavonija/istočna Hrvatska. TZ VPŽ je jedan od organizatora sajma gospodarstva, obrtništva i poljoprivrede 'Viroexpo'. TZ VPŽ je bila zadužena za osmišljavanje i organizacijsku provedbu dodatnih sajamskih sadržaja koji su objedinjeni pod nazivom Program plus, a sastojali su se od zabavnih, glazbenih, plesnih, animacijskih, interpretacijskih, nagradnih, degustacijskih i sličnih programa. Sudjelovanje na vinskom događanju En Primeur koji je Udruga Graševina Croatica organizirala u Zagrebu, jedan od partnera događanja je i klaster Slavonija koji je predstavio turističku ponudu 5 slavonskih županija na događanju. Priprema i uspješno održavanje predstavljanja turističke ponude i projekta 'Uređenje TRC-a Jezero-Hercegovac-Ružica grad' u Zagrebu za predstavnike medija kao projektne aktivnosti TZ VPŽ, predstavljanje se održalo 23. studenog 2023. godine u prostorijama Business Cluba 5. Organizacijske pripreme i sudjelovanje na programu Slavonia Wine Christmas Party koji se održao 7. prosinca 2023. godine u Zagrebu i na kojemu je predstavljena regija Slavonija kroz vrhunska vina i najjače vinske manifestacije na području 5 slavonskih županija.

TZ VPŽ radi predstavljanja turističkih karakteristika ili pojedinih lokaliteta i programa u lokalnom i regionalnom tisku, časopisima s područja turizma, vodičima i u turističkim katalozima. Ovakav oblik PR-a i marketinga predstavlja izravan oblik informacije o turističkom proizvodu ili području koji daje konkretne rezultate. TZ VPŽ je informirala javnost putem tiskanih i elektroničkih medija te putem interneta.

U svrhu promocije, ali i izravnog upoznavanja s turističkim atrakcijama karakteristikama prostora VPŽ, samostalno i u suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom, organizirano je nekoliko studijskih putovanja za predstavnike medija i turističkih agencija. Priprema i provedba sadržaja na području VPŽ u okviru studijskog putovanja britanskih influencera na području Slavonije koje je organizirala HTZ. Na području VPŽ posjetili su Geo info-centar u Voćinu i Centar za posjetitelje 'Dvorac Janković' u Suhopolju. Priprema i provedba studijskog putovanja za predstavnice promotivnih agencija 'Lollipop komunikacije' i 'Sub Tuum' za potrebe izrade destinacijske brošure, PR kampanje i kampanje na društvenim mrežama za područje VPŽ. Putovanje se održalo 24. i 25. svibnja te je obuhvatilo sve nove posjetiteljske centre i lokacije u slavonskom i podravskom dijelu županije. Priprema i provedba dvodnevno studijskog putovanja za novinarski i snimateljski tim N1 televizije koja je na području VPŽ snimala epizodu za emisiju Najbolje iz Hrvatske.

Niz aktivnosti na organizaciji studijskog putovanja pet nizozemskih novinara na području duž rijeka Mure, Drave i Dunava, kojima se predstavila cikloturistička ponuda duž staze Amazon of Europe Bike Trail, a održalo se tijekom lipnja.

Priprema i provedba studijskog putovanja pod nazivom Women's Days by modniALMA nah u sklopu kojega je 8 predstavnica nacionalnih medija obilazilo destinaciju Slavonija i Podravina u terminu 16. - 18. lipnja 2023. Studijsko putovanje organizirano je u suradnji s uredništvom portala Modni almanah. Priprema i uspješna provedba programa studijskog putovanja za austrijske novinare koji su VPŽ posjetili 25. kolovoza 2023. godine u okviru četverodnevnog studijskog putovanja sjevernom i istočnom Hrvatskom. Putovanje su organizirali HTZ. Predstavništvo HTZ-a u Beču i regionalne TZ Varaždinske, Virovitičko-podravske i Osječko-baranjske županije.

Komunikacija s Predstavništvom HTZ-a u Sloveniji oko organizacije studijskog putovanja za slovenske novinare i turističke agencije koje se u organizaciji nekoliko regionalnih turističkih zajednica, održalo u listopadu, uz dostavu Predstavništvu priopćenja, PR tekstova, poveznica, opisa turističkih sadržaja na području destinacije Slavonija i Podravina, uz informacije o vinskom festivalu Slavonija i Podravina, wine not!?, u svrhu plasmana informacija na slovenskom tržištu.

Organizacijske pripreme i uspješna provedba studijskog posjeta 8 predstavnika medija u podravski dio destinacije Slavonija i Podravina. Program je održan u rujnu 2023. suradnji s Almom Premrl Zoko, urednicom portala Modni almanah.

Priprema i uspješna provedba dvodnevnog studijskog putovanja za predstavnike novinara i turističkih agencija na destinaciji Slavonija i Podravina kao projektne aktivnosti Turističke zajednice VPŽ u sklopu projekta 'Uređenje TRC-a Jezero- Hercegovac-Ružica grad' koje je održano u studenom 2023. g.

Priprema i uspješna provedba studijskog obilaska program području VPŽ u okviru višednevnog studijskog putovanja Slavonijom čija je tema „Promocija vinskog turizma Slavonije“, studijsko putovanje provedeno je u studenom 2023. godine.

2.8.5. Analiza mogućnosti prikupljanja i distribucije informacija za turiste

Informacije za turiste prikupljaju se putem anketnih upitnika sukladno potrebama (npr. tijekom provedbe projekta), kao i kroz suradnju s lokalnim turističkim zajednicama i posjetiteljskim centrima. Ključne poruke se distribuiraju putem newslettera i društvenih mreža, dok je fokus na redovnom ažuriranju sadržaja i informiranju turista o događanjima i novostima u destinaciji putem web stranice TZ VPŽ.

2.8.6. Analiza mogućnosti marketinškog pozicioniranja u okviru komunikacije na regionalnoj i/ili nacionalnoj razini

Od planskih dokumenata važnih za razvoj turizma VPŽ potrebno je istaknuti Marketinški plan turizma za Virovitičko-podravsku županiju (2019. - 2025.) koji je dio projekta "Strateškog marketinškog plana turizma Slavonije s planom brendiranja za razdoblje 2019. - 2025.", a osnovni cilj im je podignuti prepoznatljivost Slavonije kao turističke regije na domaćem i međunarodnom tržištu. Isto tako, Županija raspolaže i s Operativni planom razvoja cikloturizma Virovitičko-podravske županije 2017. - 2020. godine.

Marketinški plan razvoja turizma Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2019. - 2025. izrađen je u okviru projekta 'Strateškog marketinškog plana turizma Slavonije s planom brendiranja za razdoblje 2019. – 2025.'. U ovom se dokumentu polazi od analize stanja, potom se definiraju ciljevi destinacijskog marketinga i menadžmenta te se obrađuje marketinška strategija, koja obuhvaća ciljna tržišta, pozicioniranje i brend, turističke proizvode i komunikaciju. Studija završava planom aktivnosti koje je potrebno provoditi, sa ciljem stvaranja zajedničkog brenda Slavonije kao i brenda VPŽ kao njegove sastavnice.

Strategija komunikacije uključuje promocijske aktivnosti usmjerene prema turističkoj potražnji te aktivnosti internog marketinga usmjerene prema poslovnoj i općoj javnosti, s ciljem prihvaćanja i implementacije brend koncepta Slavonije i VPŽ.

2.9. Analiza konkurencije

Najbliže konkurentsko okruženje VPŽ čine ostale (panonske) županije klastera Slavonija (Osječko-baranjska županija, Vukovarsko srijemska županija, Požeško – slavonska županija i Brodsko-posavska županija) te dvije susjedne županije, Koprivničko-križevačka županija (sjeverna Hrvatska) i Bjelovarsko – bilogorska županija (panonska Hrvatska). Navedene županije imaju slična obilježja vezano uz turističke proizvode te privlače slične ciljane skupine turista.

Tablica 12. Analiza konkurenata – pregled turističkih proizvoda te ciljanih tržišta i segmenata potrošača

Županije	Primarni turistički proizvodi	Ostali turistički proizvodi	Ciljana tržišta i segmentacija posjetitelja
Virovitičko-podravska županija	Ekoturizam, cikloturizam, planinarenje i trekking, lov i ribolov, turizam baštine, duhovni turizam, manifestacije i događanja.	Enogastronomski turizam, gradski turizam, seoski turizam, poslovni sastanci, skupovi i team building programi, sportske	Ciljna geografska tržišta za VPŽ su sljedeća: domaće tržište (Grad Zagreb, susjedne županije, primorske županije), zemlje u okruženju (Mađarska, Slovenija, Austrija, Italija, Njemačka), susjedne zemlje (Srbija, Bosna i Hercegovina), nova tržišta (Francuska, Velika Britanija, zemlje na sjeveru Europe); daleka tržišta (ekoturisti, gosti na tematskim turama). Vezano uz primarne turističke proizvode, kao posebni ciljni segment važan za VPŽ, mogu se izdvojiti sljedeće grupe gostiju:

		pripreme i natjecanja, tranzitni turizam.	osobe motivirane kulturnom baštinom, ekoturisti, sportski rekreativci: eno-gastro turisti, lovci.
Osječko-baranjska županija	Kratki odmor (enogastronomija/ ruralni turizam, kultura i događanja, selektivni oblici turizma, sport i rekreacija), Touring, zdravlje i wellness.	-	U pristupu segmentaciji gostiju OBŽ koristio se dominantno socio-demografski pristup, ali su se u obzir uzela i ponašanja gosta tijekom putovanja i boravka u destinaciji, odnosno njihovi posebni interesi. Identificirano je 8 tržišnih segmenata: generacija Y i Z, obitelji s malom djecom, obitelji s starijom djecom, parovi 25-49, parovi 50+, poslovni ljudi, sportaši i grupe, backpackeri.
Vukovarsko-srijemska županija	Gradski turizam, turizam baštine, manifestacije i događanja, enogastronomski turizam, cikloturizam, memorijalni turizam, riječni kruzing.	Planinarenje, seoski turizam, lov i ribolov, ekoturizam, poslovni sastanci, skupovi i konferencije, vjerski turizam, sportske pripreme i natjecanja, tranzitni turizam.	Ciljna geografska tržišta za Vukovarsko-srijemsku županiju su sljedeća: domaće tržište (cjelokupna Hrvatska), zemlje u okruženju (Mađarska, Slovenija, Austrija, Italija, Njemačka), susjedne zemlje (Srbija, Bosna i Hercegovina), nova tržišta (zemlje na sjeveru Europe i dijaspora); daleka tržišta (kruzing turisti, gosti na tematskim turama). Vezano uz primarne turističke proizvode, kao posebni ciljni segment važan za Vukovarsko-srijemsku županiju, mogu se izdvojiti sljedeće grupe gostiju: osobe motivirane kulturnom baštinom, gosti potaknuti memorijalnom turizmom, gosti na riječnom kruzingu, sportski rekreativci i eno-gastro turisti.

Izvor: izrada autora prema javno dostupnoj dokumentaciji¹

Temeljem analiziranih podataka (Tablica 13.) moguće je izdvojiti nekoliko kategorija turističkih proizvoda koji su zajednički svima. To su: turizam baštine i kulturni turizam, aktivni turizam, gastronomski i vinski turizam. Međutim, važno je utvrditi koje primarne turističke proizvode ima samo VPŽ, a koje dijeli samo s drugim županijama u okruženju:

¹ Marketinški plan turizma Brodsko-posavske županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Marketinški plan turizma Vukovarsko-srijemske županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Marketinški plan turizma Virovitičko-podravске županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Marketinški plan turizma Požeško-slavonske županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Operativni plan održivog razvoja turizma za razdoblje 2024.-2033., Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije, Logicmarcon, 2023.; Master plan razvoja održivog turizma Bjelovarsko-bilogorske županije, HDC Consulting, 2022.; Strategija razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija, 2017.; Master plan razvoja turizma Osječko-baranjske županije

Tablica 13. Primarni turistički proizvodi koje VPŽ dijeli sa županijama u okruženju

Primarni turistički proizvodi VPŽ	Prisutni kao primarni turistički proizvodi u županijama u okruženju
<i>Ekoturizam (cikloturizam, planinarenje i trekking)</i>	Požeško-slavonska županija
<i>kulturni turizam</i>	Vukovarsko-srijemska i Koprivničko križevačka županija
<i>eno-gastro turizam</i>	Bjelovarsko – bilogorska županija
<i>lov i ribolov</i>	-
<i>turizam baštine</i>	Vukovarsko-srijemska, Brodsko – posavska i Koprivničko križevačka županija
<i>duhovni turizam</i>	-
<i>manifestacije i događanja</i>	Vukovarsko-srijemska i Koprivničko križevačka županija

Izvor: izrada autora prema javno dostupnoj dokumentaciji

Nastavno na provedenu analizu može se zaključiti da fokus treba biti na razvoju lova, ribolova, vjerskog turizma, ekoturizma te planinarenja i *trekkinga*, budući da su ti turistički proizvodi izvan primarnog fokusa ostalih županija u okruženju ili su samo u jednoj od županija istaknuti kao primarni proizvod.

Analiza broja turističkih dolazaka i noćenja (Tablica 14) pokazuje da najveći broj dolazaka gostiju i noćenja ostvaruju Osječko – baranjska županija i Vukovarsko – srijemska, dok je VPŽ na posljednjem mjestu. Također, VPŽ ima najmanji broj postelja, ali ipak ima veći udio postelja u hotelskom smještaju (u ukupnom broju smještajnih kapaciteta) od Požeško-slavonske i Bjelovarsko – bilogorske županije.

Tablica 14. Analiza konkurenata – pregled dolazaka i noćenja gostiju te broja postelja

Županija	Dolasci 2023. godine			Noćenja 2023. godine			Postelje u 2023. godini	
	domaći	strani	Ukupno	domaći	strani	Ukupno	Ukupno	u hotelima

Virovitičko-podravsko županija (Panonska Hrvatska)	11034,0 0	4966,00	16000, 00	24310,0 0	11722, 00	3603 2,00	949,0 0	133, 00
Osječko-baranjska županija	76348,0 0	47910,0 0	12425 8,00	138366, 00	114752 ,00	2531 18,00	4440, 00	941, 00
Vukovarsko-srijemska županija	73417,0 0	20384,0 0	93801, 00	111821, 00	38914, 00	1507 35,00	2390, 00	443, 00
Požeško-slavonska županija	17874,0 0	6685,00	24559, 00	48565,0 0	16217, 00	6478 2,00	1733, 00	19,0 0
Brodsko-posavska županija	14772,0 0	27380,0 0	42152, 00	25437,0 0	42700, 00	6813 7,00	1385, 00	289, 00
Koprivničko-križevačka županija (Sjeverna Hrvatska)	10600,0 0	8519,00	19119, 00	21591,0 0	23359, 00	4495 0,00	1043, 00	365, 00
Bjelovarsko-bilogorska županija	20089,0 0	6886,00	26975, 00	57834,0 0	25268, 00	8310 2,00	1206, 00	155, 00

Izvor: Turizam u 2023, Statistička izvješća, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske.2024.; ISSN 1332 – 0297; Turizam u brojkama 2023., Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske 2024.

Što se tiče načina promocije destinacije i komunikacijskih strategija (Tablica 15), treba istaknuti da polazište za promišljanje marketinške strategije za VPŽ čine glavni atributi jedinstvenosti Slavonije i identitet Slavonije te identitet VPŽ kao dijela ukupnog brenda koncepta Slavonije. Sve županije klastera Slavonija (Osječko-baranjska županija, Vukovarsko srijemska županija, Požeško – slavonska županija i Brodsko-posavska županija) fokusirane su upravo na jačanje brenda svoje Županije kao dijela krovnog brenda Slavonije te objedinjavanje marketinških aktivnosti na cijelom prostoru uz podizanje prepoznatljivosti svoje Županije kao turističke destinacije u okviru jedinstvenog imidža Slavonije kao turističke regije. Nastavno na navedeno, provode i zajedničke marketinške aktivnosti, udruženo oglašavanje te zajednički nastupaju na dijelu događanja tijekom godine. Stoga je ključno da TZ VPŽ nastavi provoditi marketinške aktivnosti u kojima će fokus biti upravo na jedinstvenim atrakcijama i specifičnostima turističke ponude u odnosu na ostale Slavonske županije. Koprivničko – križevačka i Bjelovarsko-Bilogorska županija imaju svoj jedinstveni destinacijski brend, različit od identiteta Slavonije te iako provode slične promotivne aktivnosti u tom dijelu su neizravni konkurenti VPŽ.

Tablica 15. Analiza konkurenata – pregled načina promocije destinacije i komunikacijskih strategija

Županije	Načini promocije destinacija /komunikacijske taktike
Virovitičko-podravsko županija (Panonska Hrvatska)	Polazište za promišljanje marketinške strategije za VPŽ čine glavni atributi jedinstvenosti Slavonije i identitet Slavonije te identitet Virovitičko-podravsko županije kao dijela ukupnog brenda koncepta Slavonije. TZ VPŽ koristi različite komunikacijske kanale, uključujući <i>web</i> stranicu, društvene mreže, <i>e-mail</i> marketing te tiskane promotivne materijale i sudjelovanje u <i>offline</i> kampanjama. <i>Web</i> stranica služi kao centralno mjesto za prikupljanje i dijeljenje informacija, uključujući promociju događanja i dostupnost anketnog upitnika za mjerenje zadovoljstva posjetitelja. Društvene mreže, poput Facebooka, Instagrama i YouTubea, koriste se za promociju

	destinacije i angažman s publikom. Aktivnosti uključuju i <i>e-mail newslettere</i> kojima se šalju informacije o novostima, promocija novih projekata i slično. TZ koristi Google Ads i kampanje na društvenim mrežama za ciljanje specifičnih interesnih skupina. TZ VPŽ koristi također tradicionalne metode promocije pomoću tiskanih brošura, letaka, turističkih karata i plakata te sudjeluju u organizaciji različitih lokalnih događanja kao što su vinske manifestacije i sajmovi. Suradnja s medijima uključuje distribuciju PR tekstova i suradnju s turističkim novinarima i influencerima za promociju destinacije. Suradnja se ostvaruje i s turističkim agencijama te regionalnim turističkim zajednicama kao i s lokalnim i nacionalnim medijima. Samostalno i u suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom TZ VPŽ sudjeluje i u oblikovanju različitih tematskih itinerera za domaće i strane turističke novinare, blogere i influencere, odnosno predstavnike turističkih agencija.
Osječko-baranjska županija	Fokusirani su na daljnje jačanje brenda Osječko-baranjske županije kao dijela krovnog brenda Slavonije te objedinjavanje marketinških aktivnosti na cijelom prostoru. Promocija uključuje provedbe zajedničkih promocijskih aktivnosti na razini Slavonije i zajedničku komunikaciju prema tržištu te provedbu ciljane promocije prema ciljnim tržišnim segmentima. Strategija komunikacije uključuje oglašavanje destinacijskog branda, turističke ponude i proizvoda (<i>banner</i> kampanja i PR članci), <i>on-line</i> oglašavanje na društvenim mrežama i <i>online</i> portalima, kreiranje i promociju sadržaja na vlastitim profilima na društvenim mrežama, oglašavanje u tisku, TV i radio oglašavanje, <i>billboard</i> kampanje, produkciju oglasnih materijala, organizaciju studijskih putovanja novinara i turističkih agenata, prezentacije za turoperatore, nastupe u suradnji s Klasterom Slavonija i HTZ-om, izradu promotivnih materijala (brošure, karte,), nabavu lokalnih suvenira te kontinuiranu nadogradnju i održavanje <i>web</i> stranice. Pored navedenog provodi se standardizacija vizualnih komunikacija na razini pojedinih turističkih proizvoda, mikrodestinacija, događanja, oglasnih prostora i komunikacijskih kanala kojima upravlja TZ OBŽ. Sva komunikacija se provodi uz isticanje Slavonije i Baranje kao destinacije.
Vukovarsko-srijemska županija	Promotivne aktivnosti usmjerene su na jačanje brenda Vukovarsko-srijemske županije kao dijela krovnog brenda Slavonije, objedinjavanje marketinških aktivnosti na cijelom prostoru te podizanje prepoznatljivosti Županije kao turističke destinacije u okviru jedinstvenog imidža Slavonije kao turističke regije. Promocija uključuje provedbu zajedničkih promocijskih aktivnosti na razini Slavonije i zajedničku komunikaciju prema tržištu te provedbu ciljane promocije prema ciljnim tržišnim segmentima. Strategija komunikacije uključuje izradu promotivnih konstanti, tiskanih promocijskih materijala, provođenje aktivnosti odnosa s javnošću (odnosi s medijima, studijska putovanja novinara, publicitet i nastupi na sajmovima) te <i>online</i> i <i>offline</i> oglašavanja. Oglašavanje se najvećim dijelom odnosi na ciljano oglašavanje na društvenim mrežama te udruženo oglašavanje. Naglasak je na oglašavanju primarnih turističkih proizvoda Županije. Konkretno e-marketing aktivnosti uključuju unapređenje <i>web</i> stranice, aktivnosti na društvenim mrežama (Facebook, Twitter, Instagram, YouTube i Flick), e-mail marketing i izradu aplikacija za mobilne uređaje.
Požeško-slavonska županija	Promotivne aktivnosti usmjerene su na daljnje jačanje brenda Požeško-slavonske županije kao dijela krovnog brenda Slavonije te objedinjavanje marketinških aktivnosti na cijelom prostoru te podizanje prepoznatljivosti Županije kao turističke destinacije u okviru jedinstvenog imidža Slavonije kao turističke regije. Promocija uključuje provedbu zajedničkih promocijskih aktivnosti na razini Slavonije i zajedničku komunikaciju prema tržištu te provedbu ciljane promocije prema ciljnim tržišnim segmentima. Strategija komunikacije uključuje izradu promotivnih konstanti, tiskanih promocijskih materijala te provođenje aktivnosti odnosa s javnošću (odnosi s medijima, studijska putovanja novinara, publicitet i nastupim na sajmovima). Oglašavanje se najvećim dijelom odnosi na ciljano oglašavanje na društvenim mrežama i udruženo oglašavanje. Naglasak je na oglašavanju primarnih turističkih proizvoda Županije. Od e-marketing aktivnosti ističe se unapređenje <i>web</i> stranice,

	aktivnosti na društvenim mrežama (Facebook, Twitter, Instagram, YouTube i Flick), e-mail marketing i izrada aplikacija za mobilne uređaje.
Brodsko-posavska županija	Polazište za promišljanje marketinške strategije za Brodsko-posavsku županiju čine glavni atributi jedinstvenosti Slavonije i identitet Slavonije te identitet Brodsko-posavske županije kao dio ukupnog brenda koncepta Slavonije. Promotivne aktivnosti uključuju provedbu zajedničkih promocijskih aktivnosti na razini Slavonije i zajedničku komunikaciju prema tržištu te provedbu ciljane promocije prema ciljnim tržišnim segmentima. Strategija komunikacije odnosi se na izradu promotivnih konstanti, provođenje aktivnosti odnosa s javnošću (odnosi s medijima, studijska putovanja novinara, publicitet i nastupim na sajmovima) i oglašavanje (ciljano oglašavanje na društvenim mrežama i udruženo oglašavanje uz naglasak na oglašavanju primarnih turističkih proizvoda Županije). E-marketing aktivnosti uključuju unapređenje <i>web</i> stranice, aktivnosti na društvenim mrežama (Facebook, Twitter, Instagram, YouTube i Flick), <i>e-mail</i> marketing i izrada aplikacija za mobilne uređaje. Ostale aktivnosti koje se provode uključuju organizaciju studijskih putovanja, prezentacija i radionica, B2B marketinške aktivnosti, razvoj partnerstva i zajedničkih projekata.
Koprivničko-križevačka županija (Sjeverna Hrvatska)	Promotivne aktivnosti usmjerene su na oglašavanje destinacijskog brenda „Podravina i prigorje - Paleta doživljaja“, aktivnosti vezane za odnose s javnošću na domaćim i emitivnim tržištima, studijsko putovanje za predstavnike medija, izradu promidžbenih materijala, izradu suvenira, održavanje <i>web</i> stranice, organizaciju studijskih putovanja predstavnika organizatora putovanja i agenata te udruženo oglašavanje u suradnji sa sustavom turističkih zajednica i predstavnicima turističke ponude na regionalnoj razini.
Bjelovarsko-bilogorska županija	Strategija komunikacije obuhvaća sljedeće: <i>web</i> stranicu Turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske županije, blog, interne Facebook, Instagram i YouTube stranice, oglašavanje na Google, Facebook i YouTube platformama, influencer marketing, PR objave u specijaliziranim <i>online</i> medijima namijenjenim putovanjima, promoviranje destinacije Bjelovarsko-bilogorske županije na glavnim zagrebačkim trgovima, <i>native</i> objave na specijalističkim <i>web</i> portalima, PR unutar <i>online</i> i <i>offline</i> medija koji promoviraju specijalističke turističke proizvode (biciklizam, planinarenje, jahanje) te PR objave u specijaliziranim <i>online</i> medijima namijenjenih zdravstvenom turizmu. Prema programu rada Turističke zajednice najviše se planira uložiti na marketing i razvoj izleta i kratkih odmora. Od predviđenih PR strategija ističe se sljedeće: postati primarni izvor informacija za medije; predstaviti destinaciju, event ili zanimljivost u TV emisijama posvećenima turizmu; predstaviti destinaciju na svim glavnim digitalnim medijima; organizirati zanimljive <i>meet-up</i> boravke novinara, blogera, <i>mid-level</i> i mikro influencera u destinaciji; promovirati destinaciju na glavnim trgovima u centru Grada Zagreba; nastupiti u važnijim radijskim emisijama namijenjenim turizmu i putovanjima. Od ostalih aktivnosti provode se studijska putovanja, B2B marketinške aktivnosti, izrada destinacijskih paketa kao alata promocije (npr.7/24/48 - Kako se provesti u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u 7, 24 ili 48 sati?; Šetnja na 3 gore, ...), izrada tiskanih promo materijala, nabava suvenira od lokalnih proizvođača, oglašavanje u tisku i na radiju te oglašavanje putem, plakata i info tabli.

Izvor: izrada autora prema javno dostupnoj dokumentaciji²

² Marketinški plan turizma Brodsko-posavske županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Marketinški plan turizma Vukovarsko-srijemske županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Marketinški plan turizma Virovitičko-podravске županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Marketinški plan turizma Požeško-slavonske županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Operativni plan održivog razvoja turizma za razdoblje 2024.-2033., Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije, Logicmarcon, 2023.; Master plan razvoja održivog turizma Bjelovarsko-bilogorske županije, HDC Consulting, 2022.; Strategija razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija, 2017.; Master plan razvoja turizma Osječko-baranjske županije; Program rada Turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske županije za 2024. godinu; Program rada Turističke zajednice Koprivničko križevačke županije za 2022.godinu; Programa rada Turističke zajednice Brodsko

U Tablici 16. prikazana je analiza obilježja turista, odnosno potražnje u pojedinim destinacijama (županijama). U svim županijama, izuzev Brodsko-posavske županije, u strukturi turističkih dolazaka, ali i u ostvarenim noćenjima, prevladavaju domaći gosti. Od stranih gostiju dominiraju gosti iz Njemačke u svim županijama izuzev Vukovarsko-srijemske županije. Također su među top 10 pojedinih županije prisutni gosti iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Poljske, Bugarske, Italije, Mađarske, Austrije, Slovenije, Francuske, Rumunjske, Nizozemske, danske, SAD-a i Švicarske. Turistički promet je relativno ravnomjeran tijekom cijele godine, kao i u ostalim kontinentalnim županijama, a duljina boravka je prosječno 2 dana.

Tablica 16 Analiza konkurenata – Analiza obilježja turista u destinaciji

Županija	Obilježja turista u destinaciji
Virovitičko-podravsko županija (Panonska Hrvatska)	Prosječni posjetitelji su uglavnom domaći gosti, srednje dobi, s interesom za prirodu i baštinu. Posjećuju destinaciju radi odmora u prirodi, povijesnih znamenitosti i opuštanja. Prosječno vrijeme boravka turista iznosi oko 2,5 dana. Sezonalnost je izražena u proljeće i jesen, kada su posjeti najintenzivniji. U strukturi gostiju prevladavaju domaći gosti (68,9% dolazaka te 67,4% noćenja). Top 5 država po dolascima su: Hrvatska (10 798), Njemačka (930), Austrija (623), Mađarska (583), Slovenija (471), Italija (326) dok, top 5 država po noćenjima: Hrvatska (22 923), Ukrajina (3 827), Njemačka (2 685), Mađarska (2 953), Austrija (1 256), Italija (890).
Osječko-baranjska županija	Domaći gosti čine 61,61% dolazaka. Od stranih gostiju, prema podacima iz 2023., najzastupljeniji su po broju noćenja gosti iz Njemačke s 6,24%, Srbije 3,14%, Mađarske 3,05%, Slovenije 2,94% te Bosne i Hercegovine 2,80%. Što se tiče domaćih gostiju najviše noćenja je ostvareno iz Zagreba (33,39%), Splitsko-dalmatinske (9,44%), Zagrebačke županije (8,91%) te Primorsko-goranske (6%). Domaći gosti prosječno se zadrže 1,85, dok strani 2,60 dana, gledajući skupno prosjek je 2,14 dana. Gosti iz Zagreba zadrže se 1,79 dana, dok se oni iz udaljenijih krajeva zadržavaju duže: Ličko-senjska 2,24 te Istarska 2,23 dana. Od vodećih stranih zemalja, Nijemci se zadržavaju 3,17 dana, Talijani 2,52 dana, Amerikanci 2,23 i Srbi 2,16 dana. Najveći broj noćenja ostvario se u rujnu (31.138 noćenja), kolovozu (28.053), listopadu (27.720), srpnju (26.094), lipnju (24.745), studenom (24.055) i svibnju (23.591). Ako promatramo turiste po dobnim skupinama najveći udio odnosi se na dobnu kategoriju 35-44 godine (20,90%), zatim 45-54 (19,82%) te 25-34 (19,38%). Gotovo polovina noćenja ostvarena je u hotelima (48%), zatim slijede objekti u domaćinstvu (27%), ostali ugostiteljski smještaj (20%) te objekti na OPG-u (3 %). Najveća prosječna popunjenost objekata je u hotelima (24,46%) te objektima u domaćinstvu (13,09%).
Vukovarsko-srijemska županija	U strukturi gostiju 2023. godine prevladavaju domaći gosti od kojih njih najviše dolazi iz područja Grada Zagreba (25,17%) te iz Splitsko-Dalmatinske županije (14,34%). Od stranih gostiju, prema podacima iz 2023., najzastupljeniji su po broju noćenja gosti iz BiH (21%), Njemačke (12,7%), Poljske (8,3%), Srbije (6,2%) i Slovenije (5,9%). Dinamika turističkog prometa prati dosadašnje trendove, pa se najviše noćenja ostvari po sljedećem redoslijedu po mjesecima: rujan, listopad, svibanj, travanj, studeni, ožujak, lipanj, veljača, kolovoz, prosinac, srpanj i siječanj. Najzastupljenije dobne skupine su 35 – 44, potom 45 – 54 i 25 – 34 godina. Najveću popunjenost prema sustavu eVisitor u smještaju odnosi se na kategoriju hotela, 23,84 % i broj noćenja 42.384, a slijede hosteli s popunjenosti od 20,45 % i brojem noćenja od 61.887.

– posavske županije za 2024. godinu; Izvješće o izvršenju programa rada Turističke zajednice Osječko-baranjske županije za 2023. godinu; Turistička zajednica Požeško – slavonske županije, program rada za 2024. godinu; izvješće o izvršenju godišnjeg programa rada za 2023. godinu, Turistička-zajednica Vukovarsko-srijemske županije

Požeško-slavonska županija	Struktura noćenja stranih gostiju u 2022. godini pokazuje da su najbrojniji strani gosti Nijemci (22 %), potom su u udjelu od 5 do 10 % zastupljeni gosti iz Bosne i Hercegovine, Austrije, Italije i Srbije. Kad je riječ o duljini boravka turista u Županiji, u prosjeku je to 2,7 dana u 2022. godini, s time da u zadnjih pet godina duljina boravka raste. Kada je riječ o noćenjima prema vrstama smještaja, najveći udio, tj. nešto više od trećine, ostvaruje se u sobama za iznajmljivanje (u 2022. godini 36, 2 %), zatim slijede prenoćišta (21,2 %) i objekti u domaćinstvu (21,2 %), dok se u svim ostalim vrstama smještaja ostvaruje manje od po 10 % noćenja. Gledajući turistička noćenja po mjesecima sezonalnost nije izražena. Nešto je manji turistički promet tijekom zimskih mjeseci, prosinaca i siječnja, a nešto veći tijekom jeseni.
Brodsko-posavska županija	U strukturi turističkog prometa Županije, u pravilu, prevladavaju dolasci i noćenja ostvarena od strane inozemnih gostiju i to redom iz: Njemačke, Bugarske, BiH, Italije i Srbije (Top 5). Turistički promet Županije relativno je ravnomjeran tijekom cijele godine. Nešto je veći tijekom ljetnih mjeseci, u razdoblju od lipnja do rujna/kolovoza, dok je nešto manji tijekom zimskih mjeseci, od listopada do veljače. Iako turističku potražnju Brodsko-posavske županije sačinjavaju različite dobne skupine, prema podacima za 2022. godinu, najzastupljenije su dobne skupine od 35 do 44 godine (23%), od 45 do 54 (20,6%) godine i od 15 do 34 godine (19,9%). Što se tiče vremena zadržavanja turista na području Županije, prosječna duljina boravka turista tijekom 2022. godine, dostigla je 1,9 dana.
Koprivničko-križevačka županija (Sjeverna Hrvatska)	Napomena: Nema javno dostupnih podataka.
Bjelovarsko-bilogorska županija	Županija ima uglavnom ravnomjernu distribuciju turističke potražnje tijekom godine, prvenstveno zahvaljujući zdravstvenom turizmu Daruvarskih toplica, a koji ima kako cjelogodišnje poslovanje, tako i vrlo veliki udjel u ukupnom županijskom turizmu. Razine turističke potražnje su nešto više tijekom ljeta i jeseni u odnosu na razine tijekom zime i proljeća tako da udjeli pojedinih godišnjih doba u ukupnoj turističkoj potražnji iznose oko 25% tijekom proljeća, oko 27% ljeti, od 26% do 27% tijekom jeseni te između 21% i 22% zimi. Hrvatsko tržište je glavni izvor turističke potražnje s više od 70% noćenja, dok sva inozemna tržišta zajedno ostvaruju blizu 30% noćenja. Zemlje bivše Jugoslavije bez Hrvatske zajedno sudjeluju s oko 10% noćenja, a među njima najviše Bosna i Hercegovina, Srbija i Slovenija, dok Kosovo, Sjeverna Makedonija i Crna Gora ostvaruju niže razine potražnje. Među ostalim regionalnim tržištima potražnje najznačajniji su DACH: Njemačka te Austrija i Švicarska, zajedno s nešto više od 5% noćenja, ali i Srednja Europa: Češka, Mađarska, Poljska i Slovačka, zajedno s nešto manje od 4% noćenja. Razine turističke potražnje iz drugih područja su vrlo niske uz izuzetak Italije (temeljem podataka o turističkom prometu od 2017. do 2022.). Prvi su po ostvarenim noćenjima u prvih jedanaest mjeseci 2023. godine gosti iz Njemačke (6.930 noćenja), BiH (3.356), Azijske zemlje (3.100 noćenja) i Bugarske (2.784 noćenja).

Izvor: izrada autora prema javno dostupnoj dokumentaciji³

³ Marketinški plan turizma Brodsko-posavske županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Marketinški plan turizma Vukovarsko-srijemske županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Marketinški plan turizma Virovitičko-podravске županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Marketinški plan turizma Požeško-slavonske županije 2019.-2025., Institut za turizam, 2019.; Operativni plan održivog razvoja turizma za razdoblje 2024.-2033., Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije, Logimarcon, 2023.; Master plan razvoja održivog turizma Bjelovarsko-bilogorske županije, HDC Consulting, 2022.; Strategija razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija, 2017.; Master plan razvoja turizma Osječko-baranjske županije; Program rada Turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske županije za 2024. godinu; Program rada

Zaključno, za postizanje bolje konkurentske pozicije, potrebno je primijeniti sljedeće:

- fokus treba biti na razvoju lova, ribolova, duhovnog turizma, ekoturizma te planinarenja i *trekkinga*
- potrebno je povećati broj i kvalitetu smještajnih kapaciteta, naročito u hotelskom smještaju
- u marketinškim aktivnostima nastaviti isticati glavne atribute jedinstvenosti VPŽ (rijeka Drava, Papuk, dvorci i plemstvo) u okviru kovnog brenda Slavonije
- pratiti trendove koji naglašavaju održivi turizam, usklađen s potražnom posjetitelja za aktivnim iskustvima u prirodi i autentičnim kulturnim doživljajima
- fokusirati se na digitalizaciju i povećanje ekološki prihvatljivih opcija
- uvažiti tendencije u razvoju kratkih odmora u prirodnom okruženju
- staviti naglasak na kreiranje destinacijskih paketa kojima će se kombinirati elementi ponude županije u jedinstvene doživljaje, potrebno je pripremiti pakete za boravak 24 sata/ 2 dana/3 dana/5 dana

2.10. Izvješće o analizi stanja

Županija se ističe bogatim povijesnim naslijeđem, a ključne znamenitosti i kulturne atrakcije uključuju dvorac Pejačević s Gradskim muzejom u Virovitici, obnovljene kurije i dvorce u Suhopolju i Kapela Dvoru, Ružica grad kod Orahovice, Svetište Gospe Voćinske, te interpretacijski centar Kuća Petra Preradovića. Ove lokacije čine temelj za razvoj turizma baštine koji može biti dodatno obogaćen zanimljivim storytellingom temeljenom na lokalnim legendama, pričama i zanimljivostima iz života i rada lokalnog stanovništva.

Isto tako, temeljni resurs za razvoj prepoznatljive turističke ponude i učinkovito sredstvo za pozicioniranje VPŽ na turističkom tržištu čine njene prirodne atraktivnosti. Dva područja pod UNESCO-vom zaštitom, Geopark u sklopu Parka prirode Papuk te Prekogranični rezervat biosfere Mura–Drava-Dunav, predstavljaju srce prirodnih ljepota županije. Uz ostale značajne prirodne atrakcije, ovi resursi pružaju osnovu za razvoj ekoturizma, pustolovnog turizma te rekreativnih aktivnosti poput planinarenja i trekkinga, cikloturizma, lova i ribolova.

Ključne manifestacije koje postoje, pored toga što već sad privlače brojne posjetitelje, uz učinkovito planiranje, sadržajno obogaćivanje te pojačanu promociju, u budućnosti mogu

Turističke zajednice Koprivničko križevačke županije za 2022. godinu; Programa rada Turističke zajednice Brodsko – posavske županije za 2024. godinu; Izvješće o izvršenju programa rada Turističke zajednice Osječko-baranjske županije za 2023. godinu; Turistička zajednica Požeško – slavonske županije, program rada za 2024. godinu; izvješće o izvršenju godišnjeg programa rada za 2023. godinu, Turistička-zajednica Vukovarsko-srijemske županije

privlačiti veći broj posjetitelja iz šireg regionalnog, nacionalnog i međunarodnog okruženja te predstavljati snažnu platformu za promociju sveukupne turističke ponude Županije.

Što se tiče turističke infrastrukture, uočen je nedostatak smještajnih kapaciteta, poglavito u domeni hotelskog smještaja, kao i potreba za povećanjem smještajnih jedinica viših kategorija. Promjene u strukturi i kvaliteti ugostiteljskih objekata za smještaj nužne su kako bi se odgovorilo na potrebe sve zahtjevnijih gostiju. Isto tako vidljiv je i nedovoljan broj ugostiteljskih objekata više razine kvalitete s naglaskom na ponudu lokalnih i regionalnih jela. Stoga je kroz standardizaciju te dodatnu edukaciju poduzetnika i lokalnog stanovništva nužno podizati svijest o potrebi specijalizirane ugostiteljske ponude koja svoj temelj ima u lokalnom gastronomskom i enološkom nasljeđu.

Vezano uz javnu turističku infrastrukturu posljednjih godina vidljiv je sadržajni i kvalitativni pomak. Izuzetno razvijena mreža biciklističkih, pješačkih i trekking staza, novootvoreni posjetiteljski i interpretacijski centri, gostima pružaju obogaćeno i zaokruženo turističko iskustvo. Boljom suradnjom dionika i povezivanjem s turističkim agencijama, moguće je stvoriti tematske itinerare i paket aranžmane koji će privući veći broj posjetitelja, povećati turističku potrošnju produljiti turističke boravke na području VPŽ.

Analizom komunalne i prometne infrastrukture utvrđene su sljedeće činjenice:

- glavne prometnice poput državnih cesta D2 i D5 osiguravaju povezanost unutar županije i s ostatkom Hrvatske. Međutim, nedostatak izravnog pristupa autocestama smanjuje prometnu dostupnost. Željeznička infrastruktura, iako prisutna, zahtijeva modernizaciju kako bi bila konkurentnija.
- opskrba vodom pokriva oko 51% stanovništva, dok je pokrivenost odvodnim sustavima niska (16%). Završetak projekta aglomeracije Pitomača poboljšao je pokrivenost, ali još uvijek postoji potreba za značajnim ulaganjima.
- nepostojanje suvremenih odlagališta rezultira pojavom nekontroliranih deponija, što predstavlja ozbiljan ekološki problem. Postoji hitna potreba za razvojem integriranog sustava gospodarenja otpadom.
- iako su provedena određena poboljšanja u domeni digitalne infrastrukture, poput uvođenja brzog interneta u ruralna područja, ukupna digitalna pokrivenost je ispod nacionalnog prosjeka. Povećanje dostupnosti širokopojasnog interneta ostaje ključan prioritet. Što se pak tiče digitalizacije, kao pozitivni primjeri mogu se navesti program „vaučera za digitalizaciju“ kojim se mali i srednji poduzetnici potiču na implementaciju digitalnih rješenja u poslovanju, te pametna rješenja i interaktivni postav koji se primjenjuje u novootvorenim posjetiteljskim i interpretacijskim centrima.

Analiza pristupačnosti pokazuje da su određeni lokaliteti, poput Centra za posjetitelje Križnica i Posjetiteljskog centra Dravska priča, gotovo u potpunosti prilagođeni osobama s invaliditetom. Međutim, sustavno praćenje i unapređenje pristupačnosti na razini županije još nije razvijeno.

Kada se sagledaju izazovi u pogledu ljudskih potencijala u turističkom sektoru, uočena je kontinuirana potreba za kvalificiranim radnicima u turizmu i ugostiteljstvu. U 2023. i 2024. godini evidentiran je značajan broj natječaja za kuhare, konobare i pomoćno osoblje. S druge strane, analizom upisanih učenika i studenata u obrazovne programe s područja turizma i ugostiteljstva, vidljivo je da se potrebe za radnom snagom u turizmu i ugostiteljstvu na području VPŽ pokrivaju trenutno upisanim brojem učenika i studenata. Potrebna je bolja sinergija između poslodavaca, obrazovnih institucija i javnoga sektora u smislu poticanja zapošljavanja i poboljšanja uvjeta rada u sektoru te prilagodbe kurikuluma stvarnim potrebama tržišta.

Što se tiče komunikacijskih aktivnosti i marketinga, analizom je utvrđeno kako TZ VPŽ koristi različite kanale za komunikaciju s tržištem, uključujući Web stranicu i društvene mreže, no da isto tako postoji prostor za jačanje marketinških aktivnosti, osobito kroz optimizaciju digitalnih kampanja i povećanje angažmana na društvenim mrežama.

3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

3.1. Ključni turistički proizvodi i njihov razvojni i marketinški potencijal

Prema Strategiji razvoja turizma Virovitičko-podravske županije do 2030. Godine (Institut za turizam, 2021), a uzimajući u obzir turističku resursnu osnovu te trendove na turističkom tržištu potražnje, definiran je portfelj turističkih proizvoda VPŽ čiji je prikaz dan u Tablici 16.

Tablica 17. Portfelj turističkih proizvoda

Primarni proizvodi	Sekundarni proizvodi	Tercijarni proizvodi
Ekoturizam (Cikloturizam, Planinarenje i trekking)	Gradski turizam	Poslovni sastanci i skupovi,
Kulturni turizam	team building programi	Tranzitni turizam
Eno-gastro turizam		Sportske pripreme i natjecanja
Lov i ribolov		Seoski turizam
Turizam baštine		
Duhovni turizam		
Manifestacije i događanja		

Izvor: Strategija razvoja turizma VPŽ do 2030. Institut za turizam, 2021.

S obzirom da resursi sadržani ponajprije u zaštićenoj i očuvanoj prirodi te materijalnoj i nematerijalnoj kulturnoj baštini čine temelj razvoja turističke ponude na području VPŽ, upravo proizvodi u kojima su ključni motivi i aktivnosti turista rekreacija i doživljaj prirode te upoznavanje nasljeđa i života i rada lokalnog stanovništva, predstavljaju ključnu skupinu turističkih proizvoda i osnova su za brendiranje i pozicioniranje destinacije. Sekundarni i tercijarni turistički proizvodi mogu poslužiti za nadopunu, tj. zaokruživanje turističkog doživljaja te na taj način omogućiti sadržajniji boravak budućim turistima, te povećati broj dolazaka i noćenja na području Županije.

3.1.1. Razvojni potencijal i marketinški potencijal ključnih turističkih proizvoda

Tablica 18. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Ekoturizam

EKOTURIZAM (cikloturizam, planinarenje, trekking)
Glavne atrakcije i sadržaji: • Park prirode Papuk – UNESCO svjetski geopark s geološkim spomenikom Rupnica i poučnom stazom, Park šumom Jankovac s jezerima i slapom Skakavac • UNESCO prekogranični Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav ◦ Posjetiteljski centar Dravska priča ◦ Centar za posjetitelje Križnica • Poučna staza Ružica grad • Poučna staza Rupnica • Poučna staza Virovitička Bilogora

- EPIcentar Sequoia Slatina
- Stablo sekvoje u Slatini
- Jezero Orahovica
- Zelena ruta VPŽ
- EuroVelo 13 – Ruta željezne zavjese
- Devet biciklističkih ruta
 - Podravski krug
 - Dravski đir
 - Ruta od Čačinaca do Jankovca
 - Slatinski đir
 - Virovitički đir
 - Od Papuka do obale Drave
 - Preko Bilogore i Papuka do Voćina
 - 'Cross Country Route', Orahovica
 - Enduro i downhill staze, Orahovica
 - Papuk extreme challenge
 - MTB staza Put šarana
 - Biciklističke staze Pitomača Pecz outdoor
 - obilježene biciklističke staze u Parku prirode Papuk koje prožimaju prostor cijelog Papuka
- Manifestacije:
 - natjecanja – Panonsko bilogorski MTB maraton,
 - XC utrka Put šarana, biciklijade
 - Bajsom i žlicom po Podravini,
 - Virovitička biciklijada,
 - MTP biciklijada Zelena blaga Bilogore,
 - Biciklistički maraton 'Javorica'
- Razvedena mreža planinarskih i pješačkih staza
- Planinarska staza "Virovitički vidici" <https://info.hps.hr/putovi/putovi/1349>
- Planinarska staza "Brusevi" (bivša Vilinsko oko) <https://info.hps.hr/putovi/putovi/1350>
- Planinarska staza Vilinsko oko
- Turističko informativni centar Klopoteć
- Manifestacije:
 - Litice oko Virovitice
 - Popišanac trail
 - Canicross
 - Klopoteć trail

	Ključni razvojni pravci	Mogućnost uvezivanja u širi sustav atrakcija	Boravišno/izl etničke značajke
Razvojni potencijal	Unapređenje edukativnih programa, daljnja zaštita prirode; suradnja s obrazovnim institucijama (škole u prirodi); uključivanje stručnjaka u osmišljavanje edukativnih i rekreativnih programa; razvoj složenih proizvoda za različite ciljne skupine; • Za cikloturizam: Razvoj digitalnih alata za navigaciju; promocija kroz specijalizirane manifestacije; poticanje	Destinacije „zelene“ Hrvatske, rute Parkova prirode Hrvatske; Europska mreža cikloturističkih staza, Međužupanijske planinarske i trekking staze (povezivanje s Bjelovarsko-	Za sada pretežito izletničke, a otvaranjem dodatnih kapaciteta na Jezeru Orahovica postupan prelazak na boravišni karakter

	prilagođavanja/otvaranja smještajnih objekata standardima cikloturista Za planinarenje i trekking: Povezivanje u zaokružene proizvode sportske rekreacije u prirodi uz integraciju smještajne i ugostiteljske ponude (posjete lokalnim OPG-ovima, vinarima); povezivanje lokalnim sa sportsko-rekreacijskim udrugama (kreiranje prilagođenih tura za grupe i individualce); povezivanje rekreacije u prirodi s ostalim atrakcijama u smišljene tematske rute (npr. gastro i eno ture, kuhanje u prirodi, skupljanje gljiva i jestivog bilja, promatranje ptica i divljih životinja...)	bilogorskom, Koprivničko-križevačkom i Požeško-slavonskom županijom)	ekoturističke destinacije; Cikloturizam: touring uz intenciju da poprimi i boravišne značajke
Marketinški potencijal	Informacijska dostupnost	Turistička opremljenost	Fizička i javna dostupnost
	Pojačane kampanje u promoviranju VPŽ kao destinacije čiste i zaštićene prirode; Poboljšati vidljivost kroz Web portale TZ VPŽ i TZ nižega ustroja (mogućnost preuzimanja karata i aplikacija za cikloturiste); povezivanje sa specijaliziranim portalima i TA za cikloturizam, planinarenje i trekking, Pojačati suradnju sa specijaliziranim TA za aktivni turizam, te offline i online oglašavanje	Daljnje ulaganje u infrastrukturu za promatranje biljnog i životinjskog svijeta; dodatno označavanje i smeđa signalizacija; poticati otvaranje manjih smještajnih objekata u prirodnom okruženju (kuće za odmor, robinzonski smještaj, kampovi); Signalizacija i označavanje je na zadovoljavajućoj razini; daljnje povezivanje i opremanje cikloturističkih ruta s fokusom na infrastrukturu (odmorišta i servisne usluge, smještaj) prilagođen cikloturistima), dodatno trasirati i označiti šumske puteve pogodne za kretanje u prirodi; poraditi na razvoju digitalnih aplikacija i	Glavne atrakcije dostupne su sa svih ključnih prometnih pravaca; dodatno poraditi na trasiranju i obilježavanju šumskih staza i ostalih komunikacija u prirodi; urediti parkirališta za autobuse i automobile na ključnim točkama polaska Cikloturizam: Staze su dostupne sa svih važnijih prometnih pravaca; poraditi na dodatnom osiguravanju sigurnosti za bicikliste na onim trasama koje za sada

		promo karata za orijentaciju;	prolaze frekventnim prometnicama (označavanje crvenim trakama, postavljanje signalizacije upozorenja...);
--	--	-------------------------------	---

Izvor: TZ Virovitičko-podravške županije te izrada autora prema Strategiji razvoja turizma VPŽ do 2030. Institut za turizam, 2021.

Tablica 19. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Turizam baštine

KULTURNI TURIZAM - TURIZAM BAŠTINE			
Glavne atrakcije i sadržaji: - o Muzeji i galerije: Gradski muzej Virovitica s novim stalnim postavom Drveno doba, Zavičajni muzej Slatina - o Tvrđave: Ružica grad, Stari grad Voćin, Stari grad, Kurija Hercegovac - o Dvorci i kurije: dvorac Pejačević, dvorci Janković u Suhopolju i Cabuni, kurija Janković, kurija Mihalović, kurija Drašković - o Crkve i samostani: Franjevački samostan sa crkvom Sv. Roka u Virovitici, Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije u Voćinu, Crkva Sv. Terezije u Suhopolju, Manastir Sv. Nikole u Duzluku, Crkva Sv. Vida u Pitomači, Crkva Sv. Josipa u Slatini, Crkva Sv. Trojice u Gornjem Mihaljcu, Crkva Sv. Barbare u Sladojevcima i druge - o Rodna kuća Petra Preradovića - o Spomenik lokomotivi u Orahovici-Guco, stara vodenica - o Etno zbirka "Bakina priča" u Kladarama - o Plemićka ruta – ruta koja povezuje utvrde, dvorce, kurije, perivoje i muzeje			
	Ključni razvojni pravci	Mogućnost uvezivanja u širi sustav atrakcija	Boravišno/izletničke značajke
Razvojni potencijal	Daljnje sadržajno obogaćivanje Plemićke rute – uvezivanje u složene tematske proizvode (npr. plemićka gastronomija, lov i ribolov plemića, konjičke ture i ture kočijom i sl.); osuvremenjivanje interpretacije baštine (interaktivni sadržaji i storytelling); uspostavljanje partnerstava i interesno udruživanje turističkog sektora, sektora kulture i civilnih udruga.	Dvorci i kurije Slavonije, nasljeđe obitelji Janković, Pejačević	Boravišno/izletničke
	Informacijska dostupnost	Turistička opremljenost	Fizička i javna dostupnost
Marketinški potencijal	Pojačati suradnju sa specijaliziranim TA, te offline i online oglašavanje	Dodatno opremanje atrakcija sadržajima za	Sve atrakcije javno su i fizički dostupne

		osobe s teškoćama (pristupne staze i rampe ,dizala ili podizne rampe, toaleti, natpisi na Brailleovom pismu te interaktivni ekrani s interpretacijom na znakovnom jeziku); signalizacija i označavanje je na zadovoljavajućoj razini.	
--	--	---	--

Izvor: TZ Virovitičko-podravске županije te izrada autora prema Strategiji razvoja turizma VPŽ do 2030. Institut za turizam, 2021.

Tablica 20. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal – Enogastronomski turizam

ENOGASTRONOMSKI TURIZAM			
Glavne atrakcije i sadržaji: - o Tomo Boutique vinarija - o Vinarija Podrum Vineda - o Eko vinarija Chresno - o Vinarija Patkoš Orahovica - o Destilerija Fructus Kostelac - o Vinska cesta Orahovica - o PP Orahovica - o Kušaonica vina “Stara ložiona” Orahovica - o Pustara Višnjica - o Slatinski pjenušac - o Kuća čaja - Špišić Bukovica - o Podrum TIC-a Klopoteć – Kladarski breg, Pitomača - o Restorani nositelji oznake “Okusi Podravine i Slavonije”: ▪ Zlatni klas u Otrovancu ▪ Restoran OPG Ruža Fabčić - Križnica ▪ Restoran Planinarskog doma Jankovac ▪ Bistro Ivona – Slatina ▪ Restoran Park – Suhopolje ▪ Restoran Višnjica			
	Ključni razvojni pravci	Mogućnost uvezivanja u širi sustav atrakcija	Boravišno/izletničke značajke
Razvojni potencijal	U suradnji s udrugama kuhara, vinara i obrazovnih institucija oformiti stručni tim za razvoj tzv. “gastro i vinskih ikona” županije; izraditi gastro standarde VPŽ (popis i recepture tipičnih jela, slastica, vina, alkoholnih i	Mjesto stapanja bogatstva mirisa i okusa Slavonije i Podravine – iskoristiti snagu pozicioniranja Slavonije kao	izletničko/boravišne

	bezalkoholnih) te poticati na uvođenje u ponudu istih u ugostiteljske objekte – dodjela certifikata i oznaka “gastro/vinska tradicija VPŽ (za ugostiteljske objekte, proizvođače i OPG-ove); dodatno sadržajno obogaćivanje i/ili razvoj manifestacija s naglaskom na gastronomiju i enologiju; osmišljavanje i uvođenje “gastro i vinskih “ ruta na području županije; povezivanje gastronomskih doživljaja s ostalim atrakcijama županije u šire tematske itinerare	prepoznatljive gastro destinacije Hrvatske te specifičnosti podravske kuhinje	
Marketinški potencijal	Informacijska dostupnost	Turistička opremljenost	Fizička i javna dostupnost
	Koristiti renomirane chefove podrijetlom iz VPŽ (Galvagno, Kočiš i dr.) kao ambasadore gastronomije VPŽ za ciljane medijske kampanje; pojačati promociju kroz online medije, poticati pisanje blogova i/ili produkciju video sadržaja s tematikom gastronomije i enologije VPŽ; označavanje proizvoda “gastro ikona VPŽ”	Ugostiteljsko-turističke objekte sadržajno prilagoditi skupinama gostiju s posebnim potrebama; označavanje i signalizacija za objekte nositelje standarda “gastro/vinska tradicija VPŽ”	Sve atrakcije javno su i fizički dostupne

Izvor: TZ Virovitičko-podravske županije te izrada autora prema Strategiji razvoja turizma VPŽ do 2030. Institut za turizam, 2021.

Tablica 21. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Lov i ribolov

LOV I RIBOLOV			
Glavne atrakcije i sadržaji: - o Uređena lovišta - o Dostupne, označene, atraktivne i uređene točke za ribolov uz Dravu i uz jezera			
Razvojni potencijal	Ključni razvojni pravci	Mogućnost uvezivanja u širi sustav atrakcija	Boravišno/izletničke značajke
	Unapređenje infrastrukture za ribolov (izgradnja drvenih platformi uz ribolovne vode; označavanje atraktivnih točki za ribolov uz postavljenje informativnih tabli i QR kodova s „trikovima“ za ulov pojedinih	Sastavni dio najbogatijih lovišta za visoku divljač u Hrvatskoj – temelj za pozicioniranje i brendiranje;	Pretežito izletničke u slučaju ribolova, a pretežito boravišne u slučaju lova

	vrsta); uvođenje standarda za smještajne objekte za ribolovce i lovce te ugostiteljske objekte u smislu ponude ribljih jela i jela od divljači; organiziranje jedne ili nekoliko "top" manifestacija u svrhu promocije lova, ribolova i gastronomije.	Drava – hrvatska Amazona, očuvani ekosustav	
Marketinški potencijal	Informacijska dostupnost	Turistička opremljenost	Fizička i javna dostupnost
	Publiciranje specijaliziranih promo vodiča za lov i ribolov; na Web stranici izraditi podstranicu za ribolovce i lovce s uputama, trikovima, kartama, zanimljivostima o destinaciji (QR kodove za pristup postaviti na mjestima okupljanja lovaca i ribolovaca); pojačati suradnju sa specijaliziranim TA, te offline i online oglašavanje	Uz postojeću opremu i sadržaje dodatno opremiti „ribolovna i lovna mjesta“ drvenim klupama i stolovima te natkrivenim ili nenatkrivenim platformama uz vodu i u šumi; urediti mjesta za pripremanje jela na otvorenoj vatri; dodatno postaviti informacijske table; signalizacija i označavanje je na zadovoljavajućoj razini, poraditi na razvoju digitalnih aplikacija i promo karata za orijentaciju.	Većina glavnih atrakcija i točki dostupna s javnih prometnica

Izvor: TZ Virovitičko-podravske županije te izrada autora prema Strategiji razvoja turizma VPŽ do 2030. Institut za turizam, 2021.

Tablica 22. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Duhovni turizam

DUHOVNI TURIZAM	
Glavne atrakcije i sadržaji:	- o Bazilika pohađenja Blažene Djevice Marije u Voćinu - o Crkva Sv. Roka u Virovitici - o Manastir Sv. Nikole u Duzluku - o Crkva Sv. Barbare u Sladojevcima s freskama ruskih ikonopisaca - o Dva gradinska čuda - o Crkva Sv. Lovre u Crkvarima - o Ruta duhovnog iskustva – ruta koja povezuje glavne sakralne objekte

	Ključni razvojni pravci	Mogućnost uvezivanja u širi sustav atrakcija	Boravišno/izletničke značajke
Razvojni potencijal	Uspostava centara za duhovnu obnovu (Voćin, Suhopolje, Franjevački samostan u Virovitici, Orahovica, Cabuna) u kojima se mogu nuditi radionice meditacije, opuštanja, edukativni programi o duhovnosti, mentalnom zdravlju te programi za mlade i obitelji. Razvoj ponude „slow travel“ i „spiritual retreats“ koji su u porastu na globalnom tržištu, te korištenje holističkih elemenata (joga, prirodna terapija, duhovne šetnje) u kombinaciji s tradicionalnim duhovnim praksama.	Povezivanje s kulturnim turizmom i turizmom baštine; Korištenje prirodnih lokaliteta za meditativne i kontemplativne aktivnosti (poučne staze, šumske lokacije u blizini crkava i manastira).	Boravišno/izletničke
Marketinški potencijal	Informacijska dostupnost Kreiranje posebne podstranice na webu TZ VPŽ posvećene duhovnom turizmu, s informacijama o lokacijama, rutama, smještajnim kapacitetima i događanjima. Ciljano oglašavanje na platformama posvećenima duhovnom i wellness turizmu (npr. Spiritual Travels, Retreat Guru, European Pilgrimage Routes).	Turistička opremljenost Označavanje i postavljanje smeđe turističke signalizacije za hodočasničke rute. Uređenje odmarališta i kontemplativnih zona uz rute (klupe, sjenice, mjesta za molitvu i meditaciju u prirodi).	Fizička i javna dostupnost Sve atrakcije javno su i fizički dostupne

Izvor: TZ Virovitičko-podravske županije te izrada autora prema Strategiji razvoja turizma VPŽ do 2030. Institut za turizam, 2021.

Tablica 23. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Manifestacije i događanja

MANIFESTACIJE I DOGAĐANJA
Glavne atrakcije i sadržaji: - o Viroexpo u Virovitici - o Rokovo - o Pjesme Podravine i Podravlja u Pitomači - o Dani Milka Kelemena u Slatini - o Orahovačko proljeće - o Srednjovjekovni viteški turnir na Jankovcu - o Vinski festival Slavonija & Podravina Wine not!

o Dani pečenjaka u Pitomači			
Razvojni potencijal	Ključni razvojni pravci	Mogućnost uvezivanja u širi sustav atrakcija	Boravišno/izletničke značajke
	Zajednička i pravovremena promocija manifestacija, izrada kalendara događanja (godinu dana unaprijed); sadržajno obogaćivanje uz naglasak na sadržajima koji će potaknuti aktivno uključivanje posjetitelja u doživljaj; intenzivnije povezivanje s TA – stvaranje paket aranžmana vezanih uz događanja; osuvremenjivanje postojećih te osmišljavanje i uvođenje novih tematskih manifestacija poglavito u funkciji dodatne vidljivosti i vrijednosti novoizgrađenih turističkih interpretacijskih centara (Geo Info centar, EpiCentar Sequoia, TRC Jezero Orahovica, TIC Klopotec, Dvorac Pejačević i Janković, Dravska priča, Petrov vrt, Kuća čaja...)	U okviru kalendara događanja, sve manifestacije uvezati u smišljeni cjelogodišnji doživljaj (usuglasiti vremenik uz izbjegavanje preklapanja termina)	Pretežito izletničke
Marketinški potencijal	Informacijska dostupnost	Turistička opremljenost	Fizička i javna dostupnost
	Osmišljavanje i provedba medija plana usmjerenog na manifestacije	Dodatno infrastrukturno opremanje prostora te nabavka potrebne opreme za manifestacije (šatori, uređaji za show cooking, izrada rekvizita s naglaskom na etnografsko nasljeđe VPŽ za tematizirane manifestacije i sudionike/izlagače)	Sve manifestacije javno su i fizički dostupne

Izvor: TZ Virovitičko-podravske županije te izrada autora prema Strategiji razvoja turizma VPŽ do 2030. Institut za turizam, 2021.

4. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

4.1. Tablični prikaz pokazatelja održivosti

Tablica 24. Pokazatelji održivosti

	Pokazatelj	Vrijednost (izračun)
1.	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone	0,21
2.	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (prosječan postotak zadovoljnih ispitanika)	61 % ⁴
3.	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji Napomena: s obzirom da se u razdoblju koje obuhvaća ovaj Plan upravljanja nije provodilo sustavno istraživanje zadovoljstva posjetitelja i turista u VPŽ, za prikaz ovoga pokazatelja iskorišteni su podaci iz recenzija gostiju koji su boravili na području županije tijekom 2023. i do 10. mjeseca 2024. Godine. Analizom je obuhvaćeno ukupno: 977 recenzija na Bookingu 2325 recenzija na Googleu	Prosječna ocjena na Bookingu (od mogućih 10) = 9,6 Prosječna ocjena na Googleu (od mogućih 5) = 4,4
4.	Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom	60%
5.	Broj organiziranih turističkih ambulanti	Nema
6.	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (m ³)	19357,781 m ³
7.	Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)	0,8356 t
8.	Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)	17.315 %
9.	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (Kwh)	10.136 Kwh
10.	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	Nije
11.	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (08/2023)	2042
12.	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (u danima)	2,5
13.	Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i posluživanja hrane	199

⁴ Ispitivanje zadovoljstva lokalnog stanovništva turizmom ispitivalo se pomoću anketnih pitanja u formi petstupanske Likertove ljestvice, ocjenama od 1 do 5. S obzirom da je ocjena 3 predstavljala neutralan stav, za procjenu postotka zadovoljnih ispitanika izračunat je prosječan postotak odgovora ispitanika koji su pojedine kategorije ocijenili ocjenama 4 i 5.

14.	Poslovni prihod gospodarskih subjekta (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja i usluživanja hrane	6.955.638,63 Eur
15.	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija	Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara registriranih u registru kulturnih dobara RH: • Medičarski obrt s područja sjeverozapadne Hrvatske i Slavonije, nematerijalno zaštićeno kulturno dobro • Bečarac - tradicijski glazbeni i verbalni oblik s područja Slavonije, Baranje i Srijema, Reprezentativna lista nematerijalne kulturne baštine. Zaštićena područja: 1. REGIONALNI PARK MURA-DRAVA, Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav između pet država od 15. rujna 2021. godine, Regionalni park Mura-Drava je površine 87.680.52 ha, a na području VPŽ je 17.801.95 ha 2. ZNAČAJNI KRAJOBRAZ – MOČVARNO STANIŠTE VIR, Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav između pet država od 15. rujna 2021. godine, površina 1,06 ha 3. ZNAČAJNI KRAJOBRAZ – ŠIRINSKI OTOK, Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav između pet država od 15. rujna 2021. godine, površina 186 ha 4. ZNAČAJNI KRAJOBRAZ – JELKUŠ, Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav između pet država od 15. rujna 2021. godine, površina 250 ha 5. ZNAČAJNI KRAJOBRAZ – KRIŽNICA, Rezervat biosfere Mura-Drava-

		Dunav između pet država od 15. rujna 2021. godine, površina 846 ha 6. SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE SUHOPOLJE – PARK OKO DVORCA, površina 7.92 ha 7. SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE VIROVITICA – PARK OKO DVORCA, površina 4,79 ha 8. SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE SLATINA – PARK IZA ZGRADE SKUPŠTINE, površina 0,61 ha 9. SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE SLATINA – MAMUTOVAC, pojedinačno stablo 10. SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE – SKUPINA STABALA U NOSKOVAČKOJ DUBRAVI, Rezervat biosfere Mura-Drava- Dunav između pet država od 15. rujna 2021. godine, površina 1,24 ha NATURA 2000 <i>Područja očuvanja značajna za ptice:</i> 1. Bilogora i Kalničko gorje (HR1000008) 2. Ribnjaci Grudnjak i Našice (HR1000011) 3. Taložnice Virovitičke šećerane (HR1000012) 4. Gornji tok Drave (HR1000014) 5. Srednji tok Drave (HR1000015) Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) i Posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS): 1. Ilova (HR2001216) 2. Ribnjak Grudnjak s okolnim šumskim
--	--	--

		kompleksom (HR2001085) 3. Županijski kanal (Gornje Bazje – Zidina) (HR2001006) 4. Stari Gradac – Lendava (HR2001004) 5. Bilogora (HR2001281) 6. Starogradački Marof (HR2001005) EUROPEAN GREEN BELT , VPŽ je nositelj Povelje Asocijacije Green Belt (rujan 2014. godine), prostire se 70 km uz Mađarsku granicu
16.	Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom	-
17.	Broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS	2,38

Izvor: izrada i izračun autora prema prikupljenim podacima

4.4. PRISTUPAČNOST DESTINACIJE

Sukladno Pravilniku o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma, utvrđivanje pokazatelja pristupačnosti destinacije VPŽ definirano je kroz udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom / posebnim potrebama u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji koje su identificirane ovim planom upravljanja. Svrha ovog pokazatelja je imati uvid u mogućnosti obilaska atrakcija i lokaliteta osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja). Pristupačnost će se prikazati na razini pokazatelja fizičke pristupačnosti te informacijsko-komunikacijske pristupačnosti (Tablica 25).

Tablica 25. Pristupačnost atrakcija i lokaliteta osobama s invaliditetom

Atrakcija / lokalitet	Fizička pristupačnost	Informacijsko-komunikacijska pristupačnost
Rupnica s poučnom stazom	✓	djelomično
Park šuma Jankovac	✓	djelomično
Slap Skakavac	-	-
Orahovačko jezero	✓	-
Značajni krajobraz Križnica	djelomično	-
Mamutovac u Slatini	✓	djelomično
Skupina stabla u Noskovačkoj Dubravi	✓	-
Dva hrasta kitnjaka u Djedovici	-	-

Jezero Javorica	✓	-
Virovitički ribnjaci	✓	-
Ribnjak Grudnjak	✓	-
Park oko dvorca u Virovitici	✓	djelomično
Park u Slatini	✓	djelomično
Park u Suhopolju	✓	djelomično
Arboretum Lisičine	✓	-
Značajni krajobraz Vir	djelomično	-
Značajni krajobraz Širinski Otok	-	-
Značajni krajobraz Jelkuš	djelomično	-
Ružica grad kod Orahovice	djelomično	-
Dvorac Pejačević s Gradskim muzejom u Virovitice	✓	djelomično
Samostan i samostanska crkva Sv. Roka u Virovitici	✓	djelomično
Dvorac Jankovića u Suhopolju	✓	djelomično
Crkva Sv. Terezije u Suhopolju	✓	djelomično
Crkva i svetište Bl. Djevice Marije u Voćinu	✓	djelomično
Manastir Sv. Nikole u Duzluku kod Orahovice	✓	-
Povijesna jezgra Virovitice	✓	djelomično
Stari grad Voćin	-	-
Crkva Sv. Vida u Pitomači	✓	djelomično
Crkva Sv. Barbare u Sladojevcima	✓	djelomično
Crkva Sv. Josipa u Slatini	✓	djelomično
Crkva Sv. Petra apostola u Čađavici	✓	djelomično
Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Novoj Bukovici	✓	djelomično
Crkva Sv. Georgija u Slatinskom Drenovcu	✓	-
Crkva Sv. Georgija u Lisičinama	✓	-
Župna crkva Našašća Sv. Križa u Orahovici	✓	djelomično
Crkva Sv. Lovre u Crkvarima	✓	djelomično
Rodna kuća Petra Preradovića	✓	u većini
Posjetiteljski centar Dravska priča	✓	u većini
Zavičajni muzej Slatina	✓	u većini
Posjetiteljsko-interpretacijski centar EPIcentar Sequoia Slatina	✓	u većini
Geo info centar Voćin	✓	u većini
Centar za posjetitelje Križnica	✓	u većini

Izvor: Izrada autora

Prema podacima o pokazateljima dostupnosti atrakcija / lokaliteta, uočava se da je veliki udio fizičke pristupačnosti od ukupnog broja (oko 90%), dok je informacijsko-komunikacijska pristupačnost istih na niskoj razini, odnosno na razini oko 20% od

ukupnog broja atrakcija / lokaliteta. U konačnici, procjenjuje se da je ukupni udio pristupačnosti na razini oko 60% od ukupnog broja atrakcija / lokaliteta.

4.8. ZAŠTITA BIORAZNOLIKOSTI

Utvrđivanja pokazatelja održivosti prema kriteriju zaštite bioraznolikosti definira se kroz udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije. Pokazatelj se izračunava na razini ukupnog udjela svih zaštićenih područja, kao i na razini svake pojedinačne kategorije zaštićenog područja (Tablica 26).

Tablica 26. Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini VPŽ

Obilježje/kategorija	Broj zaštićenih područja/naziv	Pokazatelj površine (ha)	Pokazatelj udjela (%)
Površina županije	-	202.203	-
Zaštićena područja u županiji	15	35.017.03	17.315
Park prirode	1 / PP Papuk	16.824/ 15.357,09	8,32
Regionalni park	1 / RP Mura-Drava	17.802	8,80
Posebni rezervat	1 / Sekulinačke planine	11,20	0,006
Spomenik prirode	2 / Rupnica; Hrastovi u Djedovici	0,50	0,0007
Značajni krajobraz	4 / Križnica; Vir, Širinski otok; Jelkuš	1200,97	0,59
Park šuma	1 / Jankovac	629,76	0,311
Spomenik arhitekture parkovne	5 / Mamutovac u Slatini; Park u Slatini; Park u Suhopolju; Skupina stabala u Noskovačkoj Dubravi; Park u Virovitici	15,51	0,008

Izvor: Izrada autora

5. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

5.1. SWOT analiza

Iduća Tablica 27. prikazuje analizu snaga, slabosti, prilika i prijetnji prema različitim područjima od interesa za dinamiziranje turističkog razvoja VPŽ: resursna osnova, atrakcije i prostorne značajke; infrastruktura; razvijenost turističkog sektora; ljudski potencijali; razvoj proizvoda, marketing i promocija; organizacija i upravljanje turističkim razvojem.

Tablica 27. SWOT analiza VPŽ

Resursna osnova, atrakcije i prostorne značajke			
SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE
- zaštićena priroda, UNESCO područja (PP i geopark Papuk, RP Mura-Drava) - krajobrazna raznolikost (planinski dio – Papuk, Bilogora, rijeka Drava, nizinski dio, ribnjaci, vinogradi) - međunarodno umrežena Dravska EuroVelo biciklistička ruta - bogato kulturno-povijesno nasljeđe [utvrde/burgovi (Ružica grad - Orahovica), palače (Pejačević - Virovitica) i kurije (Mihalović - Orahovica, Janković – Kapela Dvor i Drašković - Noskovci); dvorci (Janković – Cabuna i Suhopolje, Pejačević - Virovitica); muzeji (Virovitica, Slatina, Orahovica); plemićke obitelji (Pejačević, Schaumburg-Lippe, Janković, Drašković i Mihalović, rodna kuća Petra Preradovića – Grabovnica)] - kultura života i rada (Mikeški jestvenik, parkovna arhitektura - Virovitica, Slatina, Suhopolje i Voćin, tradicija vinarstva) - sakralna baština [Marijansko svetište u Voćinu; Crkve i samostani (franjevački samostan i crkva sv. Roka – Virovitica, gotička crkva sv. Petra-Čađavica, crkva sv. Terezije Avilske – Suhopolje, crkva Pohoda Blažene Djevice Marije – Voćin, manastir sv. Nikole; crkva sv. Lovre – Crkvari, pavlinski samostan i crkva – Š. Bukovica i dr.)] - događanja (Pjesme Podravine i Podravlja –	- dio resursa još uvijek nedovoljno tržišno valoriziran (Virovitički ribnjaci, Voćinska jezera, Jezero Javorica) - dio resursa s potencijalom još nije obnovljen - nedefinirana vizija i razvojna stagnacija pustare Višnjica - nedovoljna povezanost atrakcija u turističku ponudu	- mogućnost korištenja EU fondova za financiranje projekata usmjerenih na zaštitu i valorizaciju prirodnog i kulturno-povijesnog nasljeđa - porast razine svijesti o potrebi pojačane zaštite prirodne i kulturno-povijesne baštine	- brži turistički razvoj konkurencije iz okruženja - narušavanje krajobraznih vrijednosti mikrolokacija u slučaju neplanskih intervencija u prostoru

Pitomača, Dani Milka Kelemena – Slatina, Viroexpo – Virovitica, Slavin – Orahovica)			
Infrastruktura			
SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE
-blizina i dobra cestovna povezanost s Mađarskom -relativna blizina većih središta (gradova) -zadovoljavajuće stanje elektroenergetske infrastrukture -zadovoljavajuća vodoopskrba i kvaliteta vode za piće -dobra pokrivenost telekomunikacijskom infrastrukturom -dobra plinoopskrbna pokrivenost	-nedovoljno dobra prometna povezanost sa Zagrebom, kao glavnim izvorom turističke/izletničke potražnje u zemlji -loše stanje pojedinih lokalnih i nerazvrstanih cesta - nedovoljna sigurnost cestovnog prometa -nedovoljan broj pratećih uslužnih objekata uz državne i županijske ceste -nedovoljno dobra organizacija javnog lokalnog prijevoza -zbrinjavanje krutog otpada – nepostojanje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom te postojanje divljih odlagališta -fekalna i oborinska odvodnja	-razvoj obnovljivih izvor energije i državni poticaji -izražen interes Vlade za ubrzavanje razvoja kontinentalnog turizma -raspoloživost sredstava iz EU fondova namijenjenih razvoju komunalne infrastrukture	-neodgovarajuća politika provedbe ruralnog razvoja -nejasni/nedefinirani državni prioriteti u unapređivanju komunalne i prometne infrastrukture u kontinentalnim dijelovima zemlje - nedovoljna ulaganja u poboljšanje postojeće i izgradnju nove komunalne i prometne infrastrukture
Razvijenost turističkog sektora			
SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE
-kvaliteta i kontinuitet rada županijske TZ kao i TZ na razini pojedinih JLS (Virovitica, Orahovica, Slatina, Pitomača, Čačinci) -kvaliteta suradnje županijske i lokalnih TZ s nositeljima vlasti u jedinicama lokalne samouprave -rastući broj obnovljenih/restauriranih kulturno-povijesnih lokaliteta/objekata spremnih za turističko/izletničko tržište -	-nepostojanje tradicije turističkog privređivanja -nedostatak tržišno spremnih turističkih proizvoda namijenjenih stacionarnim turistima, osobito u kontekstu privlačenja različitih segmenata turista s tržišta posebnih interesa -nedostatak smještajnih kapaciteta, a osobito objekata kao što su:	-povećanje tržišnog interesa za odmorom u ruralnim sredinama koje nude autentično i autohtono turističko iskustvo -povećanje potražnje za lokalnim, organski uzgojenim/ekološki čistim poljoprivrednim proizvodima -povećanje ekološke svijesti turista i njihova sve	-nedostatak poduzetničkog interesa za (pojačanim) ulaganjem u objekte turističke ponude, osobito smještajne -nastavak depopulacije slavonskih županija -neprovođenje smjernica definiranih Strategijom razvoja turizma RH u kontekstu razvoja kontinentalnog turizma -pad ukupne gospodarske aktivnosti, a time i opadanje interesa Ministarstva turizma i

Obnovljeni dvorci s inovativnim sadržajima -sve veća tržišna prepoznatljivost pojedinih atrakcija Županije, a osobito: PP i geoparka Papuk, Posjetiteljskog centra Dravska priča, Centra za posjetitelje – Dvorac Janković, Orahovačkog jezera -postojanje nekoliko dobro razvijenih i sve prepoznatljivijih turističkih proizvoda namijenjenih prvenstveno jednodnevnim izletnicima i 'weekend escape' turističkoj potražnji -nekoliko vrhunskih, tematiziranih, ugostiteljskih objekata s prikladnom, lokalno obojanom, ponudom hrane i pića	gradski hoteli/hosteli, mali, tematizirani, objekti u obiteljskom vlasništvu izvan većih gradskih naselja, kampovi u neposrednoj blizini ključnih prirodnih atrakcija -nerazvijen turistički lanac vrijednosti (nedovoljan broj i nedovoljna diversificiranost istovrsnih pružatelja usluga, nedovoljan broj pružatelja različitih vrsta turističko-ugostiteljske ponude, nedostatak cjelovite, sadržajno i kvalitetom usluge, diversificirane destinacijske ponude -stagnacija turističkog prometa i kratka prosječna duljina boravka	izraženija briga za okoliš -sve veća svijest o potencijalu turističkog razvoja u kontekstu ubravanja društveno-ekonomskog razvoja cijele Županije, ali i pojedinih njenih dijelova	športa te drugih relevantnih ministarstava RH za ubravanje razvoja kontinentalnog turizma kroz različite poticajne mjere/aktivnosti
Ljudski potencijali			
SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE
-visoka razina sposobnosti i vizija pravnih osoba i pojedinaca odgovornih za destinacijski menadžment -gostoljubivo i ljubazno stanovništvo -pojava nekoliko karizmatičnih osoba u turističkom sektoru s izraženim liderskim karakteristikama -velika osposobljenost zaposlenih u razvojnoj agenciji VPŽ (VIDRA) u privlačenju različitih EU fondova/programa od interesa za turistički razvoj i unapređenje turističke atrakcijske osnove -tradicija i iskustvo stanovništva u poljoprivrednoj proizvodnji s naglaskom na: žitarice, uljarice, ljekovito bilje,	-gustoća naseljenosti znatno manja od hrvatskog prosjeka -izražena depopulacija, osobito mladih -nisko obrazovano stanovništvo (mali udio osoba s visokom stručnom spremom u ukupnoj populaciji, nedostatak kvalificirane radne snage za turističko privređivanje) -nedostatak poduzetničkog duha -nerazvijena svijest lokalnog stanovništva o mogućim koristima turističkog razvoja i njihove veće	-sve veći broj obrazovnih programa s područja turizma, uključujući i turističko poduzetništvo -mogućnost učenja 'iz kuće' i 'na daljinu' -dostupnost EU fondova za podizanje razine stručnih znanja i kompetencija	-nastavak nepovoljnih demografskih trendova -mali interes za radom/poduzetništvom u turizmu -nedovoljan ljudski potencijal za razvoj turizma na području VPŽ

duhan, te povrtlarske kulture, među kojima se ističe proizvodnja paprike	uključenosti u turističko privređivanje - mali broj poduzetnika u turizmu i ugostiteljstvu -nedovoljan broj osposobljenih osoba za kvalitetnu provedbu ideje odgovornog destinacijskog menadžmenta -nedostatak ponude programa cjeloživotnog obrazovanja, a što uključuje i područje turizma		
Razvoj proizvoda, marketing i promocija			
SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE
-kvalitetna resursno-atraktivna osnova kao trajna pretpostavka dugoročno održivog razvoja većeg broja tržišno kurentnih turističkih proizvoda namijenjenih osobito tržištu posebnih interesa -postojanje nekoliko tržišno spremnih, međunarodno konkurentnih turističkih proizvoda, osobito u sferi: 'Activity based' turizma, kulturnog turizma, ekoturizma -mogućnosti povezivanja različitih lokaliteta u zanimljive turističke proizvode/rute -sigurna i mirna destinacija -velika lovna područja -promotivne aktivnosti i projekti TZ VPŽ -zajednički nastup i sve bolje suradnja TZ VPŽ s TZ-ima drugih slavonskih županija na domaćem i stranim tržištima	-nedovoljno brz razvoj novih, za tržište spremnih, proizvoda, a što ima za posljedicu: nizak udio turističkog sektora u BDP-u Županije, nedovoljna turistička prepoznatljivost cijele VPŽ, nedovoljan budžet za sustavnu i efikasnu promidžbu VPŽ kao turističke destinacije, a što rezultira: nedovoljnom promocijom ključnih turističkih atrakcija i/ili lokaliteta i nedovoljnom tržišnom komunikacijom u sferi e-marketinga -manjak receptivnih agencija (destinacijskih menadžment kompanija)	-segmentacija tržišta i daljnji rast potražnje za različitim vrstama turizma posebnih interesa - 'nova' i neistražena destinacija -rast potražnje za očuvanim ruralnim sredinama -rast interesa za ekologijom i turističkim proizvodima vezanim uz teme ekologije -razvoj novih tehnologija i mogućnosti komunikacije s tržištem -udružena promocija sa sustavom turističkih zajednica (posebno s klasterom Slavonija) -aktualni trendovi na strani potražnje (blizina tržišta, nove destinacije)	-nastavak izloženosti COVID-19 opasnosti u duljem razdoblju u većem broju emitivnih zemalja/regija -dugoročno smanjivanje turističke potražnje na globalnom tržištu -razvoj i jačanje tržišne pozicije ruralno-turističkih destinacija iz relevantnog konkurentskog okruženja (Mađarska, Slovenija, Srbija, Bosna i Hercegovina i sl.)
Organizacija i upravljanje turističkim razvojem			
SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE

-pozitivan odnos nositelja javne vlasti prema turizmu i potencijalima turističkog razvoja -djelovanje TZ VPŽ kao pokretača i/ili katalizatora turističkog razvoja cijelog ovog područja -provedba politike tzv. 'točkastog' razvoja s jasno izraženim prioritetnim lokalitetima	-nedovoljna razina suradnje različitih javno-sektorskih dionika turističkog razvoja na destinacijskoj razini, osobito u kontekstu sustavnog promicanja privatnog poduzetništva u turizmu -nedostatak nekoliko 'image-generating' turističkih razvojno-investicijskih projekata privatnog karaktera -neravnomjeran turistički razvoj na cijelom području VPŽ - zaostajanje manjih, pretežito ruralnih JLS -nerazvijen sustav poticanja 'start-up' projekata	-projektno udruživanje JLS-a i TZ -daljnje povlačenje sredstava iz strukturnih i kohezijskih EU fondova -pojačano povlačenje EU sredstava putem Nacionalnog plana oporavka i otpornosti -raspoloživost državnih subvencija i povoljnih izvora financiranja za razvoj turističkih projekata	-ograničene mogućnosti turističkog razvoja u uvjetima oporavka od COVID-19 pandemije -preklapanje nadležnosti između lokalne, regionalne i nacionalne razine odlučivanja -sporo i neučinkovito rješavanje imovinsko-vlasničke problematike
--	--	--	---

Izvor: Strategija razvoja VPŽ do 2030. godine. Institut za turizam, 2021.

5.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma

Iduća Tablica 28. prikazuje načela razvoja turizma u VPŽ koja obuhvaćaju:

- **zaštitu prostora** (osnovno i temeljno načelo zbog činjenice da postoji izniman broj atraktivnih zaštićenih prostora koji se ne smiju ugroziti. Ujedno održivost je važna za razvoj turizma kao i preuzimanje odgovornosti kroz konkretne aktivnosti i upravljanje prostorom, primjenu „zelenih“ praksi u poslovanju subjekata te upravljanje kulturnim resursima kroz valorizaciju u turizmu),
- **ekonomsku i socijalnu održivost** (podrazumijeva: ulaganja u opravdane projekte koji dugoročno pridonose kvalitetnom razvoju turizma, uravnotežen razvoj u svim gradovima, općinama i naseljima, osiguranje poticajnog investicijskog okruženja uz iniciranje poduzetničkih projekata),
- **kvalitetu i svim segmentima ponude** (turističkim razvojem VPŽ pretvara se u destinaciju visokokvalitetnih „botique“ turističkih sadržaja te se tako svi dionici trebaju usmjeriti na kvalitetu turističkog proizvoda kao i na društveni standard što destinaciju čini atraktivnom i uređenom),
- **stalno unapređenje znanja i suradnje** (bez ovog načela nije moguće ostvariti prethodna, stoga je važno ulagati u razmjenu i dijeljenje znanja kroz partnerstva i suradnju).

Tablica 28. Načela razvoja turizma u VPŽ

ZAŠTITA PROSTORA	EKONOMSKA I SOCIJALNA ODRŽIVOST	KVALITETA U SVIM SEGMENTIMA PONUDE	STALNO UNAPREĐENJE ZNANJA I SURADNJE
Održivo upravljanje/korištenje prirodnih resursa	Opravljanost korištenja EU fondova	Praćenje trendova i podizanje kvalitete proizvoda i usluga	Razvoj partnerstva i suradnje
Primjena 'zelenih' praksi u poslovanju svih subjekata	Uravnotežen regionalni razvoj	Uspostava destinacijskog lanca vrijednosti	Usklađivanje interesa dionika i razvoj povjerenje
Zaštita i upravljanje kulturnim resursima i očuvanje autohtonih vrijednosti	Poticanje investicijskog okruženja	Praćenje kvalitete u destinaciji	Razmjena znanja, iskustva i informacija

Izvor: Strategija razvoja VPŽ do 2030. godine. Institut za turizam, 2021.

VPŽ je u prethodnom razdoblju realizirala nekoliko velikih kapitalnih projekata i s time stekla preduvjete za snažnije otvaranje prema turističkom tržištu. Stoga ističe glavni cilj u smjeru pozicioniranja VŽ kao destinacije „snažnije ekološke orijentacije, visoko kvalitetne ponude i jedinstvenih doživljaja kulture života i rada“. Na idućoj Tablici 29. moguće je vidjeti glavni cilj, operativne ciljeve i razvojne strategije za ostvarivanje ciljeva.

Tablica 29. Ciljevi i operativne strategije u razvoju turizma VPŽ

Glavni cilj	Podizanje prepoznatljivosti VPŽ i njeno pozicioniranje na turističkom tržištu		
Operativni ciljevi	Razvoj destinacijskog doživljaja	Podizanje kvalitete upravljanja i ljudskih resursa	Stvaranje prepoznatljivosti
Razvojne strategije	-turistička infrastruktura -razvoj proizvoda -unaprjeđenje smještajne ponude -unaprjeđenje gastronomske ponude	-unaprjeđenje destinacijskog menadžmenta (potrebno je uspostaviti i provesti mjerenje kvalitete i održivosti razvoja destinacije) -ljudski resursi (pomoću obrazovnih programa važno je podići kvalitetu ljudskih resursa i profesionalnog odnosa prema turističkoj potražnji)	-imidž projekti -komunikacijske aktivnosti

Izvor: Strategija razvoja VPŽ do 2030. godine. Institut za turizam, 2021.

5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Prema Strategiji razvoja VPŽ do 2030. godine predviđaju se četiri operativne razvojne strategije koje su povezane s ciljevima turističkog razvoja, a u okviru njih osam mjera

(**potpoglavlje 5.4.**) koje uključuju različite aktivnosti koje je potrebno provesti u predstojećem razdoblju. Operativne strategije su:

1. Unapređenje destinacijskog turističkog doživljaja
2. Unapređenje smještajne i druge uslužne ponude
3. Unapređenje organizacije, marketinga i upravljanja
4. Gradnja turističkog imidža

Unapređenje destinacijskog turističkog doživljaja: uključuje aktivnosti vezane uz razvoj turističke infrastrukture i razvoj turističkog proizvoda. U domeni turističke infrastrukture brojni su projekti provedeni ili su započeti, a njihovom će se realizacijom uvelike obogatiti boravak turista na prostoru Županije u smislu ponude šire palete turističkih doživljaja i mogućnosti provođenja odmora. Naglasak je na uređenju postojećih resursa kako bi se mogli valorizirati kroz turizam.

Unapređenje smještajne i druge uslužne ponude: budući da je SWOT analiza ukazala na nekoliko nedostataka, a velikim dijelom upravo na postojeće stanje smještajne ponude, ovim mjerama i aktivnostima koje su predviđene u okviru ove strategije predviđaju se novi smještajni kapaciteti, kako u broju tako i u njihovoj raznolikosti i tematizaciji s ciljem usmjeravanja na pojedine posebne tržišne niže. Uz to, mjerama se predviđa i unapređenje eno gastronomske ponude, kao važnog aspekta boravka i privlačenja gostiju u Županiju. Ove su mjere posebno važne zbog produljenja boravka gostiju u Županiji, odnosno, većeg privlačenja stacionarne potražnje.

Unapređenje organizacije, marketinga i upravljanja: kvalitetan destinacijski menadžment i ljudski resursi uvjet su dugoročno održivog turističkog razvoja, koji se temeljiti na ravnoteži ekonomski, okolišnih i socijalnih koristi. Stoga se u okviru ove strategije predviđaju mjere i aktivnosti kojima će se osigurati kvalitetno upravljanje razvojem turizma, dobra suradnja među dionicima, kontinuirana edukacija svih sudionika turističkog razvoja.

Gradnja turističkog imidža: mjere i aktivnosti obuhvaćene ovom strategijom u funkciji su osnovnog cilja koji se želi postići u predstojećem razdoblju, a to je povećanje prepoznatljivosti VPŽ na turističkom tržištu i njeno pozicioniranje. Za to se predviđa intenziviranje komunikacijskih aktivnosti prema tržištima, kao i provedba nekoliko imidž projekata koji će pomoći u stvaranju 'mentalnih slika' o Županiji kao turističkoj destinaciji.

5.4. Mjere i aktivnosti

Na idućoj Tablici 30. moguće je vidjeti pojedine razvojne strategije s odgovarajućim mjerama i aktivnostima potrebnih za ostvarenje istih.

Tablica 30. Razvojne strategije sa mjerama i aktivnostima

Razvojne strategije	Unapređenje destinacijskog turističkog doživljaja	Unapređenje smještajne i druge uslužne ponude	Unapređenje organizacije, marketinga i upravljanja	Gradnja turističkog imidža
Mjere	Turistička infrastruktura	Smještajna ponuda	Unapređenje destinacijskog menadžment	Komunikacijske aktivnosti
Aktivnosti	-uređenje Virovitičkih ribnjaka -Pustara Višnjica -daljnja turistifikacija PP i geoparka Papuk -TRC Jezero-Hercegovac-Ružica grad -TRC Jezero Javorica -turistička revitalizacija Voćinskih jezera -kongresno-kulturni centar u Voćinu -muzej duhana u Pitomači -turističko-urbana regeneracija povijesne baštine Turski grad	-izgradnja nekoliko novih hotelskih objekata različite veličine (gradskih i/ili tematiziranih) na za to prikladnim lokacijama -izgradnja 5-10 B&B pansiona i 10-15 ruralnih kuća na odmor -uspostava inovativne/eko kamp ponude na izabranim lokalitetima -podizanje kvalitete obiteljskog smještaja	-podizanje razine svijesti o potencijalima turizma -praćenje kvalitete u turizmu -praćenje održivosti turizma -uspostava poduzetničkih klastera -razvoj i ponuda programa DMK -razvoj i promocija programa za individualne obilaske -jačanje znanja i kompetencija nositelja izvršne vlasti na području VPŽ -poduzetnički razvojno investicijski servis	-baza imidž materijala ('ikone' Županije) -provedba posebnih imidž kampanja
Mjere	Razvoj proizvoda	Unapređenje gastronomske ponude	Ljudski resursi	Imidž projekti
Aktivnosti	-pretvaranje Virovitice u mjesto susreta -Pustara Višnjica -Akcijski plan razvoja turizma događanja -Ružica grad – tematski plan interpretacije -sustav infocentara -unapređenje smeđe turističke signalizacije -unapređenje turističkih sadržaja na Plemićkoj ruti -proširenje/unapređenje ponude dvorca Suhopolje	-podizanje kvalitete enogastronomske ponude -vinske ceste i putevi	-program edukacija za poduzetnike -podrška B2B aktivnosti	-projekt 'Slatka Županija' -razvoj 'weekend escape' programa – 'odmor po mjeri' -projekt 'Dodaj kap u eko slap'

Izvor: Strategija razvoja VPŽ do 2030. godine. Institut za turizam, 2021.

6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA

S obzirom na provedene analize u okviru ovoga plana, u nastavku su dane ključne smjernice za nositelje razvoja destinacijske ponude i to u sljedećim segmentima:

- Digitalizacije i primjene digitalne tehnologije u svrhu unaprjeđenja konkurentnosti;
- Poboljšanja pristupačnosti ključnih turističkih atrakcija za ranjive skupine;
- Poboljšanja komunikacijskih aktivnosti;
- Preporuka proizašlih temeljem analize konkurencije;
- Preporuka glede razvojnog i marketinškog vrednovanja ključnih turističkih proizvoda;
- Preporuka temeljem SWOT analize;

6.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

6.1.1. Digitalizacija i primjena digitalne tehnologije u svrhu unaprjeđenja konkurentnosti

Kako bi se unaprijedila digitalna infrastruktura trebalo bi osigurati besplatan internet na ključnim turističkim lokacijama (dvorci, parkovi, kulturne ustanove) te po mogućnosti postaviti pametne senzore koji prikupljaju podatke o posjetiteljima, vremenskim uvjetima i prometu, omogućujući analizu turističkog prometa i optimizaciju resursa.

Nadalje, uspostaviti visoke standarde kibernetičke sigurnosti za sve digitalne platforme i sustave uz suradnja s IT stručnjacima .

Financirati razvoj aplikacija koje potiču ekološko ponašanje, pružaju informacije o recikliranju i promoviraju održivi prijevoz te financirati i podržavati edukacijske programe za lokalno stanovništvo kako bi se povećala njihova digitalna pismenost i kompetencije za uključivanje u turističku ponudu.

6.1.2. Poboljšanje pristupačnosti ključnih turističkih atrakcija za ranjive skupine

Povećati i poticati ulaganje u fizičku pristupačnost javnih prostora i turističkih atrakcija izgradnjom rampi, proširenih prolaza i prilagođenih parkiralištima te osigurati prilagođene sanitarne čvorove na svim ključnim turističkim točkama.

Isto tako potrebno je izraditi registra javno dostupan registar koji sadrži informacije o pristupačnim objektima, atrakcijama i uslugama u županiji.

Uspostaviti redoviti nadzor i evaluaciju pristupačnosti u suradnji s lokalnim TZ-ovima i udrugama osoba s invaliditetom.

Privatnom sektoru i ostalim ključnim dionicima turističke ponude omogućiti financijsku potporu i/ili subvencionirati prilagodbu smještajnih i ugostiteljskih objekata ranjivim skupinama te podržati projekte koji uključuju izgradnju novih pristupačnih sadržaja u skladu s univerzalnim dizajnom.

6.1.3. Poboljšanje komunikacijskih aktivnosti

Poticati razvoj destinacijskih analitičkih sustava poput sustava za prikupljanje podataka o turističkim posjetama putem web stranice i drugih digitalnih kanala, uključujući brojače posjetitelja.

Inicirati projekte koji uključuju lokalne IT tvrtke i Veleučilište za razvoj i implementaciju digitalnih rješenja poput aplikacija za praćenje turističkih preferencija ili interaktivnih karti.

6.1.4. Preporuke proizašle temeljem analize konkurencije

Poticati ulaganja u male tematske hotele, smještaj s wellness uslugama te boutique smještaje u blizini glavnih atrakcija.

Subvencionirati razvoj smještaja u ruralnim dijelovima kako bi se povećala ponuda za ekoturiste i ljubitelje prirode.

Glede podrške ključnim turističkim proizvodima, potrebna su dodatna ulaganja u održavanje i izgradnju pješačkih, trekking i biciklističkih staza na papučkom i bilogorskom dijelu te uz rijeku Dravu.

Isto tako potrebna je dodatna financijska i logistička podrška u organizaciji postojećih i osmišljavanje novih događanja u funkciji povećanja atraktivnosti i konkurentnosti ključnih proizvoda i pozicioniranja VPŽ kao turističke destinacije.

Kako bi se podržala slika županije kao očuvane i zelene turističke destinacije trebalo bi pojačati ulaganja u infrastrukturu koja smanjuje utjecaj turizma na okoliš (npr. reciklažne točke, električni bicikli, punionice za električna vozila).

6.1.5. Preporuke glede razvojnog i marketinškog vrednovanja ključnih turističkih proizvoda

6.1.5.1. Ekoturizam (cikloturizam, planinarenje i trekking):

Kontinuirano uređenje i održavanje poučnih i tematskih staza, izgradnja odmorišta i vidikovaca te postavljanje dodatne smeđe signalizacije.

Uspostavljanje partnerstava s obrazovnim institucijama i sufinanciranje istraživanja i edukativnih programa, škola u prirodi te radionica vezanih uz očuvanje okoliša i zaštitu prirodnih resursa.

Pratiti promjene u kontekstu broja i udjela zaštićenih područja prirode u ukupnom udjelu površine VPŽ jednom godišnje – uspostaviti evidenciju.

Povećati sigurnost biciklista na javnim prometnicama (crvene trake i dodatna sigurnosna signalizacija) te izgradnja dodatnih biciklističkih odmorišta na ključnim biciklističkim stazama u Županiji.

U suradnji s Hrvatskim šumama, Hrvatskom vodama, planinarskim društvima i ostalim dionicima dodatno trasirati, označiti i opremiti staze za kretanje u prirodi.

6.1.5.2. Lovni i ribolovni turizam:

Sufinancirati i u suradnji s lokalnim ribolovnim udrugama poticati izgradnju platformi za ribolov na najatraktivnijim ribolovnim lokacijama uz dodatno postavljanje informativnih tabli s QR kodovima te uređenje mjesta za piknike i pripremu hrane u prirodi.

Poticati osmišljavanje i organiziranje tematiziranih manifestacija uz lov, ribolov i gastronomiju.

6.1.5.3. Duhovni turizam:

Glede razvoja duhovnih centara, intenzivirati suradnju s vjerskim zajednicama te institucijama i pojedincima koje se bave duhovnom regeneracijom i meditacijom u osiguravanju kapaciteta za smještaj i prostora za kontemplaciju, meditaciju i radionice.

Inicirati označavanje i trasiranje hodočasničkih ruta

6.1.5.4. Kulturni turizam - Turizam baštine

Povećati vidljivost i pristupačnost atrakcija kroz postavljanje dodatne signalizacije i uređenje perivoja, šetnica i parkirališta.

Poticati privatne investicije i usluge poput najma kočija, vođenih tura i tematskih suvenirnica te inicirati povezivanje različitih dionika iz sektora kulture, obrazovanja, tradicijskih obrta, poljoprivrede i ugostiteljstva s ciljem razvoja iskustveno bogatih turističkih doživljaja vezanih uz materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu.

6.1.6. Preporuke temeljem SWOT analize

U svrhu unapređenja turističke infrastrukture potrebno je uložiti napor u dodatnu modernizaciju lokalnih prometnica te nastaviti lobiranje za bolju prometnu povezanost sa Zagrebom.

Osigurati poticaje za otvaranje obiteljskih hotela, kampova i kuća za odmor.

Poticati otvaranje ugostiteljskih objekata s lokalnom ponudom hrane i pića kroz subvencije i promociju.

Nastaviti uvođenje modernih interpretativnih tehnologija u muzejima i kulturnim centrima.

6.2. Smjernice i preporuke za turističke zajednice

6.2.1. Digitalizacija i primjena digitalne tehnologije u svrhu unaprjeđenja konkurentnosti

Razvoj digitalne turističke platforme

TZ bi trebale biti glavni nositelj razvoja centralne digitalne platforme koja nudi sveobuhvatne informacije o turističkim resursima županije (smještaj, gastronomija, događanja, prirodne i kulturne atrakcije). Platforma bi trebala podizborno odnosno alate za personalizaciju turističkih iskustava i integrirane vodiče. Isto tako, kroz redovitu komunikaciju trebalo bi poticati vlasnike ugostiteljskih objekata i ostalih komplementarnih sadržaja te druge dionike u destinaciji da u vlastite digitalne platforme integriraju sadržaje koji se generiraju na platformama TZ VPŽ i TZ gradova i općina. Aktivno surađivati s HGK, HOK i privatnim poduzetnicima kako bi se osiguralo uključivanje svih relevantnih poslovnih subjekata na platformu.

Stvoriti virtualne ture za atrakcije koje su manje dostupne fizički, čime bi se povećala dostupnost i vidljivost manje poznatih lokaliteta.

Promocija kroz digitalne kanale

Provoditi online marketinške kampanje usmjerene na ključne ciljne skupine. Fokusirati se na SEO, Google Ads i društvene mreže za povećanje dosega i privlačenje turista.

Osmisliti interaktivne igre koje se mogu koristiti za prikupljanje povratnih informacija i promociju lokalnih atrakcija.

Poradi boljeg korištenja i implementacije digitalnih tehnologija TZ-ovi bi trebali poticati redovite radionice za pružatelje usluga kako bi se osposobili za korištenje digitalnih alata, uključujući platforme za online rezervacije i digitalni marketing.

6.2.2. Poboljšanje pristupačnosti ključnih turističkih atrakcija za ranjive skupine

Fizička pristupačnost

Intenzivirati suradnju s vlasnicima turističkih objekata za osiguravanje fizičke pristupačnosti svih atrakcija. Dodatnom signalizacijom označiti pristupačne ulaze, staze i sanitarne čvorove.

Komunikacijska pristupačnost

kontinuirano ažurirati web stranice TZ-a kako bi bile prilagođene osobama s invaliditetom, uključujući podršku za čitače ekrana i audio vodiče te razviti aplikaciju koja pruža audio vodiče i navigaciju za osobe s poteškoćama u kretanju, vidu ili sluhu.

Vezano uz gore navedeno provoditi kampanje koje promoviraju VPŽ kao pristupačnu destinaciju. Koristiti društvene mreže i turističke sajmove kako bi se istakla inkluzivnost destinacije.

U evaluaciju pristupačnosti turističkih sadržaja uključiti lokalne i nacionalne udruge osoba s invaliditetom u evaluaciju pristupačnosti turističkih sadržaja.

6.2.3. Poboljšanje komunikacijskih aktivnosti

Unapređenje korisničkog iskustva na digitalnim kanalima

Implementirati virtualne ture ključnih atrakcija kako bi korisnici mogli istraživati destinaciju online prije dolaska.

Poboljšati brzinu učitavanja stranice optimizacijom multimedijalnog sadržaja (slika i videozapisa) kako bi se smanjilo vrijeme učitavanja i poboljšalo korisničko iskustvo.

Digitalni marketing i oglašavanje

Osim postojećih, specifičnih projekata, TZ bi trebala intenzivirati provoditi kontinuirane Google Ads i Facebook Ads kampanje kako bi povećala vidljivost destinacije te implementirati alate za praćenje učinkovitosti kampanja (Google Analytics, Facebook Pixel) kako bi se dobili uvidi o ponašanju korisnika i optimiziralo oglašavanje.

Sustavno praćenje zadovoljstva posjetitelja

Postaviti ankete na web stranici i aplikacijama koje omogućuju turistima da podijele svoje dojmove i prijedloge za poboljšanje kao i integrirati alate za ocjenjivanje iskustva u ključnim atrakcijama kroz QR kodove. Anketirati posjetitelje za vrijeme održavanja manifestacija.

6.2.4. Preporuke proizašle temeljem analize konkurencije

S obzirom na analizu konkurencije, iz portfelja ključnih proizvoda izdvojeni su oni za koje VPŽ ima komparativne i konkurentske prednosti

Daljnji razvoj specifičnih turističkih proizvoda

Promovirati i pozicionirati VPŽ kao destinaciju **zelenog i održivog turizma**, a u tu svrhu uspostaviti rute i staze s vođenim turama u Parku prirode Papuk te uz rijeku Dravu, nudeći autentična iskustva poput promatranja ptica, pješačkih, trekking i planinarskih tura, edukacija o bioraznolikosti te gastro doživljaja u prirodi.

Županija kao destinacija iznimnih lokacija lov i ribolov. Razviti itinerare koji uključuju najbolje lokacije za lov i ribolov uz prilagođeni smještaj, sadržaje i gastronomiju s lokalnim specijalitetima (jela od divljači i ribe).

Povezati sakralne objekte kroz "Rutu duhovnog iskustva" s naglaskom na vođene ture i interaktivne vodiče.

Marketinške aktivnosti

Nastaviti naglašavati rijeku Dravu, Papuk i dvorce u okviru zajedničkog brenda Slavonije. Stvarati sadržaje za društvene mreže fokusirane na ove ključne atribute.

Osmisliti pakete poput "Aktivni vikend u prirodi" ili "Slavonska baština i duhovnost" za boravke od 1-5 dana. Fokus staviti na jednostavnu dostupnost paketa putem web stranice.

Digitalizacija i održivost

Kroz web i društvene mreže poticati turiste na odgovorno ponašanje u prirodi.

6.2.5. Preporuke glede razvojnog i marketinškog vrednovanja ključnih turističkih proizvoda

Opći pristup za sve proizvode uključuje kreiranje i provođenje ciljanih kampanja za svaki ključni turistički proizvod. Kampanje trebaju biti integrirane i sadržajne i uključivati promotivne video materijale, interaktivne digitalne sadržaje te suradnju sa specijaliziranim medijima i influencerima za pojedine tržišne niše.

Specifične preporuke po proizvodima:

6.2.5.1. Ekoturizam (cikloturizam, planinarenje i trekking):

Kroz web portale, društvene mreže i tiskane vodiče naglasiti čistu i očuvanu prirodu (Papuk, Drava, Jankovac).

Daljnji razvoj specijaliziranih online platformi za bicikliste te putem njih omogućiti preuzimanje digitalnih karata i aplikacija s informacijama o rutama, servisnim stanicama i smještaju.

Osmisliti jedno „top“ biciklističko događanje te ga uključivanje u europski kalendar biciklističkih događanja, npr. međunarodnih biciklijada.

Osmisliti i organizirati tematizirane turističke proizvode s naglaskom na aktivnosti i sadržaje u prirodi (promatranje ptica, ubiranje gljiva i jestivog bilja, gastronomije u prirodi, opuštanja i kontemplacije, orijentacijskog kretanja, „otkrivanja skrivenog prirodnog blaga“ i sl.)

6.2.5.2. Kulturni turizam - Turizam baštine:

Daljnje brendiranje i sadržajno obogaćivanje Plemićke rute uz doro osmišljeni storytelling temeljen na pričama i legendama oko povijesnih znamenitosti (dvorci Pejačević i Janković, Ružica grad, Preradović).

6.2.5.3. Enogastronomski turizam:

Uz već renomirani Wine not!, sadržajno i iskustveno obogaćivanje manifestacija i festivala koji slave lokalne okuse uz suradnju s renomiranim chefovima. Uvođenje oznaka kvalitete (npr. neočekivani okusi VPŽ ili okusi plemićke tradicije) za prepoznatljive lokalne proizvode te objekte koji ih imaju u ponudi.

6.2.5.4. Manifestacije:

Izraditi godišnji kalendar svih događanja uz usuglašavanje svih ključnih manifestacija kako bi se izbjeglo preklapanje termina i povećao broj posjetitelja.

6.2.6. Preporuke temeljem SWOT analize

Razvoj i promocija proizvoda

Primjenjivati ciljne segmentirane marketinške strategije (ekoturisti, cikloturisti, ljubitelji kulture, enogastronomski turisti).

Pozicionirati VPŽ kao sinonim za autentična i prirodna iskustva u Slavoniji, a kroz klaster Slavonija dodatno promovirati specifičnosti u odnosu na zajednički identitet regije.

Organizacija događanja i tematskih ruta

Nadalje sadržajno razvijati i promovirati tematske rute poput "Plemićke rute" (dvorci, kurije, muzeji) i "Ruta duhovnog iskustva" (sakralni objekti), „Zelena ruta“ (doživljaj i rekreacija u očuvanoj prirodi) Uključiti lokalne priče i legende kako bi stvorili jedinstveno iskustvo te razvijati tematizirane manifestacije kao potporu vidljivosti i konkurentnosti ključnih proizvoda.

6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

6.3.1. Digitalizacija i primjena digitalne tehnologije u svrhu unaprjeđenja konkurentnosti

Korištenje digitalnih alata za poslovanje

Privatni pružatelji usluga (smještaj, ugostiteljstvo) trebali bi aktivno koristiti funkcionalnosti nove platforme za promociju svojih usluga i upravljanje rezervacijama. Isto tako potrebno je implementirati AR aplikacije za promociju specifičnih proizvoda ili iskustava, primjerice virtualne vinske ture ili digitalne prezentacije lokalnih specijaliteta.

Poboljšanje vidljivosti i marketinga

Ulaganje u ciljano oglašavanje putem društvenih mreža, Google Ads-a i vlastitih web stranica kako bi se povećala vidljivost i direktne rezervacije. Nadalje potreban je aktivan aktivno angažiranje u kreiranju sadržaja za centralnu digitalnu platformu TZ VPŽ kreirajući specijalizirane ponude i personalizirane pakete.

Unapređenje poslovanja kroz digitalnu edukaciju

Privatni sektor i ostali dionici u turizmu trebali bi koristiti edukacijske programe kako bi poboljšali upotrebu alata poput online rezervacija, vođenja društvenih mreža i analize povratnih informacija od turista.

6.3.2. Poboljšanje pristupačnosti ključnih turističkih atrakcija za ranjive skupine

Potrebna je prilagodba smještajnih objekata osobama s invaliditetom (pristupne rampe, prošireni prolazi, pristupačne sanitarne prostore), kao i implementirati Brailleovo pismo i audio opcije u sredstva ponude jela i pića.

Ulagati u redovitu obuku zaposlenika o radu s osobama s invaliditetom, naglašavajući inkluzivnost i empatiju.

Suradivati s lokalnim udrugama kako bi osigurali da pristupačnost bude integrirana u sve aspekte poslovanja.

6.3.3. Poboljšanje komunikacijskih aktivnosti

Smještajni objekti, ugostiteljski objekti i pružatelji turističkih aktivnosti trebali bi omogućiti direktne rezervacije putem svojih web stranica i aktivno sudjelovati u digitalnim kampanjama TZ-a kako bi se povećala vidljivost privatnih usluga.

Naglasak treba staviti na korištenje alata poput anketa i ocjena putem vlastitih web stranica, društvenih mreža i aplikacija za bolje razumijevanje potreba turista.

Analizu povratnih informacija koristiti za optimizaciju ponude, promociju i cjenovne strategije.

6.3.4. Preporuke proizašle temeljem analize konkurencije

Razvoj specijaliziranih usluga

Pružatelji smještaja i restorani mogu dodatno obogatiti ponudu te povećati konkurentnost prilagođavanjem iste specifičnim segmentima gostiju (npr. lovcima i ribolovcima, cikloturistima, ekoturistima) ili posebnim pogodnostima za veće grupe (npr. kulturnih turista, hodočasnika, edukativnih skupina)

Preporuka je i otvaranje tematska prilagodba ugostiteljsko-turističkih objekata temeljenih na lokalnoj baštini (npr. kuće s temom plemstva ili tradicije ili wellness objekata u prirodnom okruženju).

6.3.5. Preporuke glede razvojnog i marketinškog vrednovanja ključnih turističkih proizvoda

Opći pristup za sve proizvode vezan je uz ulaganje u prilagodbu ponude specifičnim potrebama turista (npr. kuće za odmor, tematski restorani, specijalizirane trgovine suvenirima) te suradnju s lokalnim OPG-ovima i obrtnicima u smislu prepoznatljivosti i izvornosti.

Specifične preporuke po proizvodima:

6.3.5.1. Ekoturizam i cikloturizam

Razvoj smještaja u prirodi (robinzonski smještaj, kamping i/ili glamping, kuće za odmor u ruralnim područjima)

U suradnji s TZ-om, turističkim agencijama (DMK), ali i samostalno, za svoje goste organizirati ture i obilaske destinacije kao nadopunu osnovne ponude i zaokruženog turističkog iskustva.

Prilagoditi smještaj cikloturistima. Smještajni objekti trebaju nuditi sigurna mjesta za odlaganje bicikala, servisne alate i prilagođene obroke.

6.3.5.2. Enogastronomski turizam:

U suradnji s lokalnom zajednicom i TZ implementirati oznake kvalitete za vina, rakije i gastronomske proizvode VPŽ.

Intenzivirati suradnju s turističkim agencijama u organizaciji vinskih i gastro tura s uključenim degustacijama, edukacijama i kreativnim radionicama.

6.3.5.3. Lovni i ribolovni turizam:

Preporuka za pružanje all-inclusive paketa koji uključuju smještaj, vodiče, opremu za lov i ribolov te specijalizirane obroke.

6.3.6. Preporuke temeljem SWOT analize

Suradnja i partnerstva

U suradnji s lokalnim OPG-ovima i obrtnicima kreirati jedinstvene suvenire i pakete koji uključuju lokalne proizvode poput meda, vina, čajeva, prirodne kozmetike i ručno izrađenih predmeta,

Aktivnije uključivanje privatnih nositelja turističke ponude u događanja organizirana od strane TZ-a i lokalne samouprave.

7. POPIS PROJEKATA

7.1. Popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije

Naziv projekta	Kratki opis i svrha	Nositelj projekta	Lokacija	Planirani početak i završetak	Studijska ili projektna dokumentacija (DA, NE, U IZRADI)	Procijenjena vrijednost/ od toga vlastiti izvori
Izgradnja glazbene škole	Izgradnja glazbene škole je infrastrukturni projekt koji obuhvaća izgradnju koncertne dvorane, parkirališta i ljetne pozornice s pripadajućom glazbenom školom, uključujući i cjelokupno opremanje i uređenje okoliša, ali i brojne aktivnosti usmjerene na stanovništvo, posjetitelje urbanog područja Virovitica te dionike u kulturi. Cilj projekta je razvoj kulturnih i turističkih potencijala urbanog područja, kao i promocije kulturnih aktivnosti.	Grad Virovitica	Virovitica	2.7.2024.- 31.12.2026.	Da (glavni projekt)	5.835.798,25 € (875.369,74 €)

--	--	--	--	--	--	--

Rekonstrukcija i ozelenjivanje užeg centra grada Virovitice	Projektom se planira unaprjeđenje postojećih zelenih površina užeg centra grada Virovitice te implementacija novih elemenata zelene infrastrukture. Projekt obnove uključuje sadnju više od 200 komada stabala, 100 grmova te 2 zelena zida koji se sastoje od sadnica živice. Provedbom ovog projekta grad Virovitica će dobiti zeleniju javnu infrastrukturu čime će se pozitivno utjecati na klimatske promjene te smanjenje toplinskih otoka i proizvodnju ugljičnog dioksida, a ujedno i vizualno doprinijeti izgledu grada.	Grad Virovitica	Virovitica	31.7.2024. – 30.6.2026.	Da	1.066.000,00 € (63.000,00 €)
Rekonstrukcija Kazališta Virovitica	Projektom "Rekonstrukcija Kazališta Virovitica" je	Grad Virovitica	Virovitica	1.6.2025. - 1.6.2028.	Da	6.958.575,87 €

	predviđena rekonstrukcija i opremanje Kazališta Virovitica kako bi se ojačala uloga kulture i održivog turizma u gospodarskom razvoju, socijalnoj uključenosti i socijalnim inovacijama. Ulaganje će biti usmjereno na održiv javni projekt koji će doprinijeti društvenom razvoju što će osigurati preduvjete za razvoj i unaprjeđenje inovativnih usluga kojim će se proširiti temeljni sadržaji i ojačati društvena uloga kazališta kao kulturne ustanove. Ciljane skupine projekta su posjetitelji i zaposlenici Kazališta, stanovnici Virovitice i šire okolice, organizacije civilnog društva, ustanove u kulturi te pripadnici ranjivih skupina. Svrha projekta je povećanje pristupačnosti i sudjelovanja u kulturnom životu svih građana, osobito pripadnika ranjivih skupina i stvaranje preduvjeta za				(glavni projekt)	(1.043.786,39 €)
--	---	--	--	--	------------------	------------------

	razvoj inovativnih usluga u kulturi.					
Rekonstrukcija i opremanje Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica	Projektom "Rekonstrukcija i opremanje Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica" planira se nadogradnja knjižnice i opremanje, uvođenje digitalizacije u radu i poslovanju, ugradnja obnovljivih izvora energije, a sve sa svrhom povećanja pristupačnosti i sudjelovanju u kulturnom životu svih građana, osobito ranjivih skupina te stvaranje preduvjeta za razvoj inovativnih usluga u kulturi. Cilj projekta je kvalitetom svojih izvora i usluga doprinijeti informacijskom, kulturnom, obrazovnom, gospodarskom, turističkom razvoju grada Virovitice i šire zajednice. Ciljne skupine projekta su posjetitelji, članovi i zaposlenici Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, pripadnici ranjivih skupina te stanovnici grada Virovitice i šire okolice. Svrha	Gradska knjižica i čitaonica Virovitica	Virovitica	1.6.2025. - 1.6.2028.	Da (glavni projekt)	1.312.485,13 € (196.872,78 €)

	projekta je povećanje pristupačnosti i sudjelovanja u kulturnom životu svih građana, osobito pripadnika ranjivih skupina i stvaranje preduvjeta za razvoj inovativnih usluga u kulturi.					
“Uređenje sliva Ođenice na području grada Virovitice” I.faza	Svrha projekta je unaprjeđenje sustava obrane od poplava na slivu Ođenice te revitalizacija Virovitičkih jezera, odnosno povećanje prostora akumulacije (retencije) izmuljivanjem. Cjelokupni zahvat obuhvaća rekonstrukciju retencije Razbojište i izgradnju nove građevine temeljnog ispusta u lijevom boku brane, izgradnju akumulacije Ribnjak. Završetkom radova I. faze projekta pokrenut će se i turističko uređenje Virovitičkih jezera – II. faza, kako bi ova destinacija u budućnosti bila još	Hrvatske vode	Virovitica	1.2.2023. – 31.5.2025.	Da (glavni projekt)	20.000.000,00 €

	privlačnija kako za izletnike tako i za brojne rekreativce. Grad Virovitica u suradnji s Hrvatskim vodama planira i III. fazu uređenja sliva Ođenice koja će imati višestruke koristi, kako za poljoprivredu i gospodarstvo, tako i turizam. U planu je uređenje plovnog puta druge klase kako bi se u budućnosti mogla dovoziti roba rijekom Dravom i Ođenicom do poduzetničkih zona.					
Izgradnja autobusnog kolodvora	Projektom je planirana izgradnja novog autobusnog kolodvora koji bi zadovoljio trenutne kapacitete i potrebe te se smanjila gužva i rasteretio promet u samom središtu grada.	Grad Virovitica	Virovitica	1.6.2025. - 1.6.2026.	Da (glavni projekt)	7.000.000,00 € (1.050.000,00 €)
Rekonstrukcija i dogradnja zgrade društvenog doma u Voćinu	Projektom će se rekonstruirati i nadograditi Društveni dom u Voćinu s ciljem poboljšanja uvjeta korištenja istog za potrebe	Općina Voćin	Kč.br. 130/5 k.o. Voćin	2027. – 2030.	Da	(1.300.000,00 €)

	udruga i stanovnika sa području Općine. Rezultat će biti funkcionalno uređen prostor, u kojem će se održavati kulturno-umjetničke, društvene i ostale manifestacije. Građevina se trenutno sastoji od prizemlja i kata. U prizemlju se nalazi: 1 ulaz, 2 predprostora muškog WC-a, 2 muška WC-a, 1 ostava, 1 dvorana, 1 pozornica, 1 stubište, 1 čajna kuhinja, 1 ulaz, 1 ostava, 2 predprostora ženskog WC-a, 4 ženska WC-a, a sve ukupne površine 391,71m². Na katu građevine nalazi se 1 stubište, 1 ostava, 1 dvorana manja, 1 WC, 1 ured, 1 ostava i 1 terasa. Ukupna površina kata građevine iznosi 141,77m². Nakon rekonstrukcije i dogradnje društvenog doma prizemlje građevine sastojati će se od: 1 ulaz, 1 predprostora muškog WC-a, 3 muška WC-a, 1 WC za invalide, 1 natkrivena terasa, 1 stubište,					
--	--	--	--	--	--	--

	1 dvorana, 1 pozornica, 2 predprostora ženskog WC-a, 4 ženska WC-a, 2 ostave, 1 natkriveni ulaz, 1 stubište, 1 prostor za smeće, 1 garderoba., 1 WC, 1 spremište, 1 čajna kuhinja, 1 kotlovnica, a sve ukupne površine 520,12 m². Na katu će biti slijedeće prostorije: 1 stubište, 1 ostava, 1 dvorana, 1 predprostor WC-a, 1 WC ženski, 1 WC muški, 1 stubište i 1 terasa, a sve površine 230,61 m². Nakon izvođenja građevinsko obrtničkih radova, radova na instalaciji vodovoda i kanalizacije, elektroinstalacijskih radova i strojarskih radova, općina će imati novi prostor prilagođen potrebama udruga i lokalnog stanovništva.					
Centar za kulturu „Papuk“	Rekonstrukciju zgrade javne i društvene namjene - prenamjena dijela Osnovne škole u Centar za kulturu. Rekonstrukcija se sastoji od	Virovitičko-podravska županija	Općina Čačinci	1.01.2025-1.01.2027	Da	1.000.000,00 € (780.000,00 €) trošak radova i opremanja,

	izvedbe galerije, premještanju pregradnih zidova, zatvaranju dijela postojećih i izvedba novih otvora u pregradnim i nosivim zidovima, izvedbi pozornice, denivelaciji poda dvorane, izvedbi elektroinstalacija, instalacija vodovoda i kanalizacije, instalaciji grijanja, hlađenja i ventilacije, te izvedbom novih završnih obrada površina unutar zgrade, kao i vanjske ovojnice dijela zgrade unutar kojeg se planiraju projektirani zahvati. Prenamjena prostora u okviru javne društvene namjene odnosi se na namjenu sadržaja na način da se umjesto sadržaja obrazovanja prostor prenamjenjuje u sadržaj kulture. Konceptija projektiranog rješenja je formirati dvoranu sa pozornicom površine 79,31 m², deniveliranim parterom				U tijeku je ishođenje Građevinske dozvole za predmetni zahvat	220.000,00 € ostali troškovi: stručni nadzor, trošak promocije, trošak managementa) (vlastito sufinanciranje 15%)
--	--	--	--	--	--	---

	i galerijom što će omogućiti prihvrat 285 mjesta, od čega u parteru 223 mjesta + 2 mjesta za invalidska kolica, te 60 mjesta na galeriji.					
Izgradnja spomen obilježja Milku Kelemenu	Milko Kelemen – umjetnik koji je zadužio Grad Slatinu, te iz tog razloga izgradnja spomen obilježja	Grad Slatina, TZ grada Slatine, Zavičajni muzej Slatina	Uži centar grada Slatine	12 mjeseci	Ne	5.000.000,00 €
Izgradnja spomen obilježja Viktoru Žmegaču	Viktor Žmegač - znanstvenik koji je zadužio Grad Slatinu, te iz tog razloga izgradnja spomen obilježja	Grad Slatina, TZ grada Slatine, Zavičajni muzej Slatina	Uži centar grada Slatine	12 mjeseci	Ne	5.000.000,00 €
INTERREG Građenje građevine javne i društvene namjene – nadstrešnica za održavanje manifestacija	Zahvatom je planirano Građenje građevine javne i društvene namjene – nadstrešnica za odražavanje manifestacija. Najveća širina građevine je 6,50 m, a dužina 18,00 m. Ukupna bruto površina građevine je 107,88 m ² . Građevina se	Općina Sopje	Sopje	2025.-2026.	Da	58.271,88 €

	temelji na temeljnim armiranobetonskim stopama i trakama. Krovšte nadstrešnice bit će izgrađeno od zakrivljenih lameliranih nosača koji će se osloniti na armiranobetonske stupove. Predmetna građevina bit će spojena na postojeći priključni ormar predviđen za manifestacije na postojećem platou, a na sustav vodoopskrbe i odvodnje te na plinske instalacije neće biti priključena.					
INTERREG Uređenje čestice postojeće građevine – kulturni centar Sopje - uređenje dvorišta	Zahvatom je planirano uređenje dvorišta Kulturnog centra Sopje. Postojeća građevina Kulturnog centra Sopje posjeduje Uporabnu dozvolu. Predmetnim zahvatom predviđeno je izvođenje zemljanih radova i uređenje nosivog sloja za potrebe izrade nosivo habajućeg sloja asfalta te izvedba oborinske odvodnje. Bit će izvedeni podopolagački radovi,	Općina Sopje	Sopje	2025-2026	Da	44.165,13 €

	odnosno protukliznom keramikom će se obložiti stepenice, podest i pristupne rampe te će se izvesti ograda na rampi.					
INTERREG Održavanje postojećih građevina – uređenje javne površine u Gornjem Predrijevu	Zahvatom je planirano uređenje javne površine. Postojeća drvena ograda, drvena govornica i obloga đerma je dotrajala te je planirana demontaža i odvoz na deponiju. Ovim zahvatom bit će izvedena nova ograda koja će se sastojati od drvenih okruglih stupaca izrađenih od tvrdog drveta na koje će se učvrstiti horizontalni elementi od drvenih hrastovih fosni debljine 5 cm. Nova govornice će biti izrađena na drvenim stupcima visine 90 cm, preko kojih će biti položene horizontalne drvene grede kao podna konstrukcija. Drvena podna obloga bit će izrađena od drvenih planki debljine 5cm, a na govornicu će biti postavljena zaštitna ograda visine 1,10 m. Govornica je	Općina Sopje	Gornje Predrijevo	2025.-2026.	Da	37.062,50 €

	tlocrtnih dimenzija 2,50 × 4,50 m. Ćeram će biti obložen novom oblogom od drvenih dasaka. Na ćestici će biti postavljeno ćetiri drvena stola s klupama Svi drveni elementi bit će zašćićeni premazom u dva sloja kako bi bili zašćićeni od truljenja i raspadanja.					
Rekonstrukcija i dogradnja ceste, Slatinski Drenovac, Ulica Mire Košććaka	Slatinski Drenovac je turistiććko naselje koje se nalazi uz izletišće Jankovac i ova cesta će poboljšati lokalnu povezanost	Općina Čaććicni	Slatinski Drenovac	07.11.2024.- 06.03.2025.	Da	121.383,54 € (88.383,54 €)
Konzervatorsko-restauracijski radovi na „Starom gradu“ u Voććinu	Restauracija i istraŹivanje ostatka vidljivih zidina, te arheološka iskapanja na lokalitetu „Starog grada“ u Voććinu	Općina Voććin / Zaviććajni muzej Slatina	Voććin, Stari grad	Od 4-11.mj 2025.	U izradi	40.000,00 € (8.000,00 €)
Sustav odvodnje i proććišććavanja otpadnih voda aglomeracije Pitomaća	Svrha projekta je poveććavanje prikljuććenosti na sustav odvodnje i stupnjeva proććišććavanja otpadnih voda na podruććjima s razvijenim vodoopskrbnim sustavima,	Nositelj Virkom d.o.o. Virovitica, partner Vodakom d.o.o. Pitomaća i	Naselja Pitomaća, Otrovanec, Dinjevac, Grabrovnica, Kladare i Stari Gradac	2021. - 2024.	DA.	34.777.298,59 / 1.460.000,00

	povećanje priključenosti na sustav vodoopskrbe i povećanje pokrivenosti područja uslugama odvodnje otpadnih voda na području aglomeracije Pitomača. Realizacijom projekta na području Općine Pitomača omogućio se priključak za 1650 kućanstava na sustav vodoopskrbe i 2068 priprema za priključke na sustav odvodnje.	Općina Pitomača				
Izgradnja sustava vodoopskrbe u naselju Križnica	Izgradnja vodoopskrbne mreže u dužini od 12 km te izvođenje 120 kućnih priključaka na sustavu izgrađene vodoopskrbne mreže. Na taj način će stanovnici imati osiguranu kontinuiranu isporuku vode za piće.	Nositelj Virkom d.o.o. Virovitica, partneri Općina Pitomača i Vodakom d.o.o. Pitomača	Naselje Križnica	6.2024.- 31.12.2025.	DA.	1.348.000,00 € / 134.800,00
Izgradnja sanitarne kanalizacijske mreže naselja Velika Črešnjevica	Izgradnja sanitarne kanalizacijske mreže i to gravitacijski cjevovod u duljini od cca 7 km s dvije crpne stanice i pripadajući tlačni cjevovod u duljini od	Nositelj Virkom d.o.o. Virovitica, partneri Općina Pitomača i	Naselje Velika Črešnjevica	6.2024.- 31.12.2025.	DA.	2.722.000,00 / 272.200,00

	cca 161,60 metar. Sustavom javne odvodnje u naselju Velika Črešnjevica sve sanitarne otpadne vode naselja prikupit će se i transportirati do spoja na izgrađeni sustav odvodnje u naselju Otrovanec, odakle će se putem postojećeg sustava odvodnje transportirati do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Pitomači. Uz izgradnju gore navedenih kanalizacijskih cjevovoda projektom su obuhvaćena i 105 priključaka na javnu vodoopskrbnu mrežu i 176 priključaka na sustav javne odvodnje koji će biti postavljeni neposredno uz objekte u naselju Velika Črešnjevica.	Vodakom d.o.o. Pitomača				
Uređenje Trga kralja Tomislava u naselju Pitomača - trg, parkiralište, rotor	Cilj projekta je stvaranje jedinstvene i prepoznatljive gradske cjeline uz mogućnost daljnjeg uređenja okolnog nedefiniranog prostora sa	Općina Pitomača	Naselje Pitomača	2025.-2026.	DA.	2.500.000,00 * * ukupan iznos projekta još nije poznat jer će se u sklopu uređenja

	nasuprotne strane državne ceste (zapadna strana). Ovim projektom obrađuje se prostor središnjeg trga, parkirališta i rotora s pristupnim cestama, a obuhvaća izgradnju pješačke komunikacije, parterno uređenje te ostale elemente uređenja prostora (unificirana urbana oprema, rasvjetna tijela i sl.).					trga uključiti i izgradnja zelene infrastrukture za koju je izrada projektne dokumentacije u tijeku a u svrhu prijave na natječaj Pilot projekt razvoja zelene infrastrukture i/ili kružnog gospodarenja prostorom i zgradama Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine RH. Postotak sufinanciranja iznosi 100 %.
Područni odjel Osnovne škole Petra Preradovića Pitomača i školska sportska dvorana	Područni odjel ove škole projektiran je kako bi svi učenici nastavu mogli pohađati u jednoj smjeni, a predviđeno je za 336 učenika u 12 razrednih odjela.	Nositelj Virovitičko-podravska županija, partner Općina Pitomača	Naselje Pitomača	-	DA.	12.409.115,10 eura / 1.805.600,94 eura

	Uz novi odjel projektirana je i trodijelna školsko-sportska dvorana.					
Područni odjel Dječjeg vrtića "Potočnica" Pitomača	Cilj i svrha ulaganja je kroz izgradnju područnog odjela osigurati infrastrukturni i materijalni kapacitet za povećanje dostupnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Projektom će se osigurati 4 dodatna dnevna boravka za pružanje usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Područnom odjelu Dječjeg vrtića „Potočnica“ te će se povećati kapacitet za 48 novih mjesta ciljane skupine djece u dobi od 1 do 3 godina s područja općine Pitomača.	Općina Pitomača	Naselje Pitomača	13.03.2023. – 13.06.2026.	DA.	726.259,21 / 0
Rekonstrukcija nerazvrstane ceste u ulici Vladimira Nazora u naselju Pitomača	Cilj projekta je obnova javne infrastrukture kako bi se osigurala veća kvaliteta i sigurnost življenja na području općine Pitomača. Kroz projekt će se rekonstruirati nerazvrstana cesta u ulici Vladimira	Općina Pitomača, Ljudevita Gaja 26/I, Pitomača	Naselje Pitomača	01.01.2025.- 31.12.2025.	DA.	787.985,38 / 0

	Nazora ukupne dužine 1.555 m, odnosno obnoviti će se kolnik, izraditi nova pješačka staza i opremiti će se digitalnim i automatiziranim sustavima što će značajno povećati sigurnost svih sudionika u prometu, a samim time i kvaliteta življenja za 4.845 stanovnika naselja Pitomača.					
--	--	--	--	--	--	--

7.3. Projekti od posebnog značenja za razvoj destinacije

Naziv projekta	Kratki opis i svrha	Nositelj projekta	Lokacija	Planirani početak i završetak	Studijska ili projektna dokumentacija (DA, NE, U IZRADI)	Procijenjena vrijednost/ od toga vlastiti izvori
Slavonija i Podravina vas zovu! (Slavonia and Podravina Calling!) – ciklus komunikacijskih, marketinških i promotivnih aktivnosti za destinaciju Slavonija i Podravina (Virovitičko-podravska županija)	Ciklus različitih komunikacijskih, marketinških i promotivnih aktivnosti na domaćem i inozemnim tržištima s ciljem podizanja vidljivosti destinacije i poticanja tržišta na dolazak.	Turistička zajednica Virovitičko-podravske županije	Hrvatska, Slovenija, Austrija, Njemačka, Belgija, Nizozemska, Ujedinjeno kraljevstvo, Mađarska...	Cjelogodišnje aktivnosti tijekom sljedeće 4 godine.	Da (Brend i komunikacijska strategija kao osnova za tržišni plasman destinacijskih proizvoda.)	650.000,00 € (10.000,00 €) Po svakoj godini provedbe
Mozaik događanja u Slavoniji i Podravini	Projekt se sastoji od dva dijela – u dijelu koji obuhvaća sportsko - rekreativne programe na destinaciji cilj je objединити ih i podići sadržajnu kvalitetu ponude aktivnog turizma. Drugi dio projekta odnosi se na isticanje tradicije i vrijednosti te podizanje sadržajne vrijednosti i	Turistička zajednica Virovitičko-podravske županije	Područje Virovitičko-podravske županije	Cjelogodišnje aktivnosti tijekom sljedeće 4 godine.	-	230.000,00 € (1.000,00 €) Po svakoj godini provedbe

	atraktivnosti programa eno-gastro karaktera.					
Unaprjeđenje kvalitete turističke ponude na destinaciji Slavonija i Podravina	Potpore turističkom poduzetništvu i turističkom te s turizmom povezanim sektorima putem sufinanciranja ulaganja u podizanje kvalitete ponude i usluga te razvoj dodatnih sadržaja koji će omogućiti produljenje boravka gostiju na destinaciji te daljnji razvoj održivog turizma i kružnog gospodarstva.	Turistička zajednica Virovitičko-podravske županije	Područje Virovitičko-podravske županije	Cjelogodišnje aktivnosti tijekom sljedeće 4 godine.	-	132.000,00 € (2.000,00 €) Po svakoj godini provedbe
Ciklus manifestacija na Vratima Papuka	Kulturno turističke manifestacije na području djelovanja TZP Vrata Papuka kojima se podiže turistička konkurentnost na području općina Čačinci i Voćin	TZP Vrata Papuka	Voćin-Čačinci	Od 4-11.mj. 2025.	Ne	80.000,00 € (16.000,00 €)
Srednjovjekovni viteški turnir	Kulturno-povijesna manifestacija uprizorenja života ljudi u srednjem vijeku, te bitaka i s njima povezanih aktivnosti	TZP Vrata Papuka	Slatinski Drenovac	8. mj. 2025.	Ne	30.000,00 € (6.000,00 €)
Voćinska kestenijada	Kulturno-zabavna manifestacija s naglaskom na tradiciju	TZP Vrata Papuka	Voćin	10.mj. 2025.	Ne	20.000,00 (4.000,00 €)
Ciklus promotivnih	PR i promotivne kampanje usmjerene s ciljem podizanja prepoznatljivosti	TZP Vrata Papuka	Cijelo područje (Općina	4. -11. mj. 2025.	Ne	40.000,00 € (8.000,00 €)

aktivnosti na Vratima Papuka	destinacije na tržištu turizma.		Čačinci i Voćin)			
Uspostava vidikovaca na Vratima Papuka	Izgradnja vidikovaca na Starom gradu u Voćinu i u Slatinskom Drenovcu	TZP Vrata Papuka	Voćin, Slatinski Drenovac	n/p	Ne	50.000,00 € (10.000,00 €)
Izgradnja gradskih bazena	Projektom se planira izgradnja bazensko-turističkog kompleksa kroz razvoj zelene i digitalne infrastrukture urbanog područja Virovitica kako bi se odgovorilo istovremeno na više razvojnih potreba u urbanom području, a sve sa ciljem daljnjeg razvoja aktivnog turizma te promocije turističkih sadržaja. Ciljane skupine ovog Projekta su posjetitelji i turisti, stanovništvo urbanog područja Virovitica, sportske udruge i osobe s invaliditetom. Svrha projekta je pozicioniranje grada Virovitice kao autentičnog odredišta s održivim, odgovornim i razvojno integrirajućim turizmom koji značajno doprinosi gospodarskom rastu, zapošljavanju i razvoju destinacije općenito.	Grad Virovitica	Virovitica	1.1.2025. - 1.1.2028.	Da (glavni projekt)	11.811.398,96 € (1.771.709,84 €)

Vidikovac u Sv. Đurađu	Putem Prekograničnog programa suradnje Mađarska-Hrvatska, izgradit će se vidikovac, odnosno klijet s vinskim podrumom u Sv.Đurađu, s naglaskom na gradnju od prirodnih materijala i korištenjem obnovljivih izvora energije. Svrha projekta je jačanje uloge održivog turizma u gospodarskom razvoju, socijalnoj uključenosti i društvenim inovacijama. Glavni cilj projekta je razvoj turizma u prekograničnom području kroz stvaranje jedinstvene i prepoznatljive turističke rute, putevima virovitičkih vinograda. Projekt je usmjeren na promociju virovitičkih vinogorja, čime se ujedno doprinosi turističkom razvoju i prepoznatljivosti ovoga kraja.	Grad Virovitica	Virovitica	21.2026. – 31.12.2027.	Da (idejno rješenje)	1.100.000,00 € (220.000,00 €)
Vodeni park oko Dvorca	Projekt predstavlja nastavak ulaganja u obnovu Dvorca Pejačević u Gradu Virovitici nakon provedbe projekta „5	Grad Virovitica	Virovitica	21.2026. – 31.12.2027.	Da (idejno rješenje)	3.000.000,00 € (450.000,00 €)

	do 12 za Dvorac“. Cilj projekta je dodatnim atrakcijama postići veću posjećenost kako Dvorca, tako i Grada Virovitice u turističkom smislu. Po uzoru na izvorni perivoj s vodenim elementima koji se u prošlosti nalazio oko Dvorca, projekt izgradnje vodenog parka predviđa projektiranje kružnog vodenog sustava pokretanog turbinama oko dvorca Pejačević. Cijelom dužinom vodenog parka predviđena je šetnica koja će biti osvijetljena podnom LED rasvjetom (mjestimično i starinskim uličnim LED lampama) s klupama za sjedenje. Dodatno, projekt predviđa izgradnju dodatnih atrakcija koje će obogatiti iskustvo posjete vodenom parku. Ulaganjem u izgradnju vodenog parka oko dvorca Pejačević doprinijet će se valorizaciji i dodanoj atraktivnosti turističke i					
--	---	--	--	--	--	--

	kulturne ponude na području grada.					
Izgradnja Sportsko-rekreacijskog centra Vegeška	Projekt obuhvaća proširenje i produženje karting staze, izgradnju multifunkcionalnih igrališta na tartan podlozi, uredit će se atletska staza, a unutar iste nalazit će se tereni za mali nogomet/rukomet, košarku, odbojku, odbojku na pijesku, tenis, badminton, kao i prostor za fitness. Osim terena za timske sportove, bit će postavljena i borilišta za skok u vis, skok u dalj i skok s motkom. Uz sam teren, s vanjske strane, na zelenoj površini, izvest će se tereni za bacačke discipline. Također, bit će izvedeno i gledalište na četiri mjesta oko terena, prilazna staza te vanjska rasvjeta kako bi se teren mogao koristiti i noću. U kompleksu će se izgraditi i novo nogometno igralište sa živom travom, navodnjavanjem i rasvjetom kako bi se na	Grad Virovitica	Virovitica	21.2026. – 31.12.2027.	Da (glavni projekt)	4.000.000,00 € (600.000,00 €)

	istom mogle odigravati utakmice svih rangova natjecanja koje propisuje Nacionalni savez. Projekt predviđa i gradnju građevine koja će služiti za sva navedena borilišta, a to je gledalište s pratećim sadržajima. Unutar predmetne građevine smjestit će se prostorije za potrebe nogometnog i atletskog kluba s pratećim sadržajima kao što su fan zona/shop, dvorana za sastanke, caffè i sport bar. Iznad prizemlja građevine smjestit će se tribine s pogledom na nogometni teren, kao i atletsku i karting stazu. Projekt uređenja sportskih terena na Vegeški omogućit će znatno bolje i kvalitetnije uvjete za treniranje, a samim time i postizanje još boljih rezultata, te ujedno i mogućnost većeg broja održavanja sportskih natjecanja u gradu.					
“Uređenje sliva Ođenice na	Cilj je učiniti prostor Virovitičkih jezera	Hrvatske vode	Virovitica	1.6.2025. – 31.12.2027.	Da	5.000.000,00 €

području grada Virovitice” II.faza - Revitalizacija Virovitičkih jezera	atraktivnim i što dostupnijim, a projekt će imati pozitivan učinak na razvoj turističke infrastrukture i porast broja posjetitelja u Virovitici i Virovitičko-podravskoj županiji te na razvoj cikloturizma, ribolovnog i planinarskog turizma. Kompletno uređenje Virovitičkih jezera bit će polazišna točka na koju će se povezivati brojne manifestacije u gradu, osobito one sportskog i zabavnog karaktera, a sve to stvorit će dodanu vrijednost i omogućiti daljnji razvoj turizma.					
Razvoj aktivnog turizma Grada Slatine izgradnjom hostela sa sportsko-rekreacijskom dvoranom visoke energetske učinkovitosti	Svrha projekta je unaprjeđenje turističke infrastrukture povećanjem smještajnih kapaciteta i poticanje aktivnog turizma izgradnjom hostela sa sportsko-rekreacijskom dvoranom.	Grad Slatina	Grad Slatina	8/24 - 3/26	Da	6.553.614,75 € (1.624.912,11 €)
Turističko-rekreacijski kompleks (TRK) jezero	Projektom se planira proširiti turistička ponuda Grada Slatine	Grad Slatina	Grad Slatina	Ovisno o natječajima	Da	5.519.371,45 € ovisno o intenzitetu

Javorica	kroz poboljšanje infrastrukture i razvoj turističkih kapaciteta. TRK Jezero Javorica doprinijet će razvoju gospodarstva proširenjem turističke ponude grada s ciljem održivog korištenja i povećavanja privlačnosti prirodnog krajolika na području kontinentalne Hrvatske.					potpore natječaja
Edukativni centar Orahovica 1-Škola u prirodi: BUNGALOVI II - Izgradnja i opremanje 16 Studio apartmana	Projekt je posljednji od 5 zahvata iz 1. faze Uređenje TRC „Jezero-Hercegovac-Ružica grad“ sa zajedničkim nazivnikom Edukativni centar Orahovica 1 - Škola u prirodi (Centralna građevina/Odmaralište za djecu, Bungalovi I, Bungalovi III, Sanitarije i vanjska igrališta dio je projekta u provedbi i sufinanciran je iz ESI fondova). Ovim projektom bi se izgradilo i opremilo dodatnih 16 smještajnih turističkih objekata: bungalova/samostojećih studio apartmana na lokaciji u šumi PP Papuk iznad do sada izgrađenih i opremljenih	Grad Orahovica (investitor i vlasnik zemljišta)	Orahovica, naselje Duzluk, obuhvat Parka prirode Papuk, k.č.br. 1203/5 k.o. Orahovica	U roku 4 mjeseca od dodjele bespovratnih sredstva, rok završetka građenja i opremanja: 20 MJ od uvođenja izvođača u posao	Da Studija utjecaja na okoliš (zajednički dokument za svih 5 zahvata koji čine fazu 1. EDC-a Idejno rješenje Glavni projekt Troškovnik - provedena PUO i prihvatljivost za EKM (rješenje Ministarstva) - izdana lokacijska dozvola - izdana građevinska dozvola (važeća/konsumirana)	3.400.000,00 € Vlastiti udio: do 15%

	objekata prema dozvolama Bungalovi I i Bungalovi III, čime bi se ostvario planirani turistički smještaj od ukupno 30 studio apartmana sa 60 ležaja. Bungalovi su u neposrednoj blizini Centralne zgrade u kojoj javni prostori imaju planirani kapacitet osim za svoje potrebe i za goste bungalova (restoran, višenamjenska dvorana). Atraktivnost uže lokacije s poznatim Kupalištem „Jezero“ i šire lokacije s prirodnim i kulturnim resursima PP i geoparka Papuk, uz potreban broj smještaja doprinijeti će održivosti destinacije.					
Centar za posjetitelje i kulturu zdravlja sa smještajnim kapacitetima (izgradnja i opremanje)	Izgradnja predmetne zgrade planirana je na mjestu nekadašnjeg dvorca Jankovića koji je sada ruševina. S obzirom da predmetna lokacija ima status spomenika parkovne arhitekture gradnja novo projektirane građevine planira se u skladu s povijesnom	Općina Voćin	Kč.br. 40 k.o. Voćin	2026. – 2029.	Da	(6.000.000,00 €)

	matricom kao replika nekadašnje građevine te će nova građevina vanjskim gabaritima, oblikovanjem i pročeljima u velikoj mjeri odgovarati srušenoj građevini, a čiji se ostaci u potpunosti uklanjaju. Zahvat u prostoru obuhvaća postojeće k. č. br. 40 i 39/1, k.o. Voćin. Dio čestice 39/1 će se odcijepiti za potrebe izgradnje predmetne građevine te će se od tog dijela i čestice k.č.br. 40 formirati nova česticu. Zgrada je samostojeća, sa 4 nadzemne etaže te se sastoji od nekoliko cjelina s prostorima javne namjene ugostiteljsko – turistička. U prizemlju se nalazi prostor kuhinje, restorana, konferencijske sale te popratnih gospodarskih sadržaja. Recepcija je smještena na 1. katu koji preko vanjskog stubišta ima direktan pristup na vanjski prostor. Na toj etaži te na etaži 2. kata smještene su					
--	---	--	--	--	--	--

	smještajne jedinice – 25 dvokrevetnih soba i 4 apartmana. Na etaži potkrovlja smještena je teretana te prostori za masažu, aroma terapiju i saunu, sa svim popratnim sadržajima i sanitarnim čvorovima. Zgrada je položena u smjeru sjeverozapad – jugoistok te je glavni ulaz u zgradu sa sjeveroistočne strane. Kao vertikalna komunikacija unutar zgrade izvest će se centralno postavljeno stubište te lift.					
Izgradnja sportsko-rekreacijske infrastrukture sa smještajnim kapacitetima u Voćinu	Planirani zahvat u prostoru izgradnja smještajnih jedinica sa sportsko- rekreacijskim sadržajem u Voćinu, u Ulici Vukovarska, k.č.br. 325/34, 326/1, 326/2, 327/1, k.o. Voćin. Projektom dokumentacijom predviđa se uređenje dijela područja Klokočevac kao rekreacijske zone sa smještajnim jedinicama. Namjena predmetnog područja označena je kao sportsko-	Općina Voćin (Votina d.o.o.)	Kč.br. 325/34 k.o. Voćin	2026. – 2029.	Da	2.500.000,00 €

	rekreacijska (R5-športski) i mješovita namjena. Unutar obuhvata zahvata predviđen je osnovni sadržaj- smještajne jedinice ukupnog kapaciteta 13 smještajnih jedinica te prateći sportsko-rekreacijski sadržaj; adrenalinski park, igralište za mali nogomet i dva teniska terena. Sve smještajne jedinice s pratećim sportsko rekreacijskim sadržajima unutar zadanog obuhvata povezuje pješačka staza.					
Izgradnja eko bazena u Voćinu	Tehnološki sustav bazena treba djelovati na prirodnom principu te čistiti vodu uz pomoć vodenih biljaka i šljunčanih filtriranih supstrata. Biološki bazen bit će prilagođen za kupanje plivača i neplivača. Sastavni dio ograđenog kupališta bit će krajobrazno uređene zelene površine. Potrebno je osigurati travnu površinu namijenjenu takozvanoj	Općina Voćin	Kč.br. 326/1, 326/2, 327/1 k.o. Voćin	2027. – 2030.	U izradi	3.000.000,00 €

	„zelenoj plaži“. Uz potok i rubove kupališta predvidjeti sadnju odgovarajućeg broja visokog i niskog raslinja te drveća za pružanje hladovine posjetiteljima. Biološki bazen je ekološki prihvatljiva vodena površina koja je iz tehnoloških razloga podijeljena na dva dijela – dio za plivanje i dio za biološki tretman. Bazen se koristi u svrhu kupanja, rekreacije i plivanja gostiju kompleksa. Cijela površina bit će zabrtvljena posebnom PVC folijom za biološke bazene, uz pomoć koje će cjelokupni sistem biti zatvoren i nepropustan, odnosno neće biti doticaja s podzemnim vodama. Bazen će se napajati iz lokalnog prirodnog vodotoka. Kvaliteta vode za plivanje osigurat će se bez dodatka kemikalija. Regeneracijski dio biotretmana bit će zasađen močvarnim i vodenim biljkama. Prirodno čišćenje vode bazena omogućit će se					
--	--	--	--	--	--	--

	pomoću međusobnog djelovanja vodenih biljaka, fitoplanktona i zooplanktona, kruženjem vode iz biološkog bazena kroz šljunčani filtrirni substrat te pomoću mjera za održavanje (redovno odstranjivanje taloga, vodenih biljaka, itd.).					
Zgrada javne – društvene namjene – Multifunkcionalni centar za posjetitelje (Projekt se nalazi na rezervnoj listi Ministarstva turizma i sporta - Regionalna diversifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti - GRUPA 2 - NPOO.C1.6.R1-I1.01 - prijava projekta 01.03.2023.)	Intencija Općine Nova Bukovica je da kroz izgradnju, odnosno rekonstrukciju građevine izgradi “Multifunkcionalni centar za posjetitelje” kao centralne točke i ishodišta društvenih, sportskih, kulturnih i informacijskih aktivnosti ostvari razvoj javne infrastrukture od lokalnog i regionalnog značaja. Navedena infrastruktura bit će koncipirana na način da će se preko njezinog rada poticati razvoj društvenih aktivnosti, promocije sporta i kulture i ključnih aktivnosti lokalne zajednice. Kao centralna lokalna porta koja će	Općina Nova Bukovica uz suradnju s VIDROM	Vinogradska ulica 33518 Nova Bukovica Novoformirana k.č.br. od dijela k.č.br. 1377/4, 1378/15 i 2001, k.o. Nova Bukovica	Početak radova je kada nam odobre projekt, a završetak je cca nakon 2 godine (u natječaju je rok do kraja 2025.g.)	Da	5.547.106,52 € Traženo financiranje 100% od Ministarstva turizma i sporta

	predstavljati simboličan ulazak u lokalni kraj i višenamjenski prostor koji u sebi objedinjuje diversificirane djelatnosti, Multifunkcionalni centar za posjetitelj obuhvatit će tradicijske, kulturne i sportske aktivnosti lokalnog stanovništva. Njegovim radom osigurat će se diseminacija relevantnih informacija preko dostupnih informacijskih tehnologija jednako kao i funkcionalan pristup za razvoj realnih i potencijalnih atrakcija koje će promovirati i poticati ne samo sport i kulturu već i druge društvene kolorirane aktivnosti. Ovakav pristup omogućit će stvaranje slike Nove Bukovice kao sveobuhvatnog centra s diversificiranim sadržajem. Multifunkcionalni centar za posjetitelje će uključivati zgradu u kojoj će biti moderna kuglana s četiri staze, boćalište, prostori za					
--	---	--	--	--	--	--

	udruge, dvorane, boćalište, vanjsko rukometno, futsal i košarkaško igralište, kao i modularni skate park, te atletska staza.					
Razvoj dodatnih sadržaja u Centru za posjetitelje-Dvorac Janković Suhopolje	Kroz projekt će se razviti novi „indoor“ i „outdoor“ sadržaji za posjetitelje Centra i izraditi projektno-tehnička dokumentacija za revitalizaciju cjelokupnog perivoja Dvorca Janković u Suhopolju. Projekt će obuhvatiti radove izgradnje sunčane elektrane na postojećoj zgradi, radove na obnovi perivoja i sanaciji koji će doprinijeti njegovoj atraktivnosti i osigurati sigurno korištenje. Uz staze koje treba rekonstruirati postaviti će se nove klupe i koševi za smeće, te nova rasvjeta. Planirani su zahvati na ograđivanju i zaštiti kapelice i ledare unutar perivoja. U perivoju je planirano urediti prostor manjeg dječjeg igrališta s igralima uključujući i	Virovitičko-podravska županija	Općina Suhopolje	1.01.2025-1.01.-2027	Izrađena dokumentacija: Glavni projekt – elektrotehnički projekt Integrirana sunčana elektrana dvorac Janković (nije potrebna građevinska dozvola) Rješenje-Prethodno odobrenje Konzervatorskog odjela u Požegi za izvedbu integrirane sunčane elektrane Glavni arhitektonski projekt- Obnova perivoja uz dvorac Janković u Suhopolju (nije potrebna građevinska dozvola) Elaborat zdravstvenog stanja i mjera sanacije perivoja/parka oko Dvorca Janković u Suhopolju	1.300.000,00 € (vlastito sufinanciranje 15%)

	igralo za djecu s poteškoćama u razvoju. Unutar Centra planirano je opremanje teretane te opremanje vinoteke s namještajem kako bi se mogla koristiti za razne kulturno društvene namjene. Planirana je također izrada specijaliziranog povijesnog animiranog igranog filma u trajanju do 15 min za potrebe 5D kina koje se nalazi u sklopu Centra za posjetitelje.				Izrada projektno-tehničke dokumentacije za krajobrazno uređenje parka je planirana u obuhvatu projekta	
Uređenje Turističko-rekreacijskog centra "Jezero-Hercegovac-Ružica grad"	Razvoj turističke destinacije baziran na prirodnoj i kulturnoj baštini.	Grad Orahovica	Orahovica	01.10.2019.-30.04.2025.		10.800.641,04 € (1.749.788,58 €)
Izgradnja rekreativnog centra Javorica	Izgradnja prostora za roštiljanje, odbojku na pijesku, sunčališta...	Grad Slatina, TZ grada Slatine, Zavičajni muzej Slatina	Akumulacija Javorica, Slatina	4 godine	Ne	5.000.000,00 €
Izgradnja interpretacijskog centra za fotografiju i vizualni identitet Grada Slatine	Slatina ispričana fotografijom	Grad Slatina, TZ grada Slatine, Zavičajni muzej Slatina	Uži centar grada Slatine	12 mjeseci	Ne	4.000.000,00 €

BRIDGE ("Building Regional Initiatives for Development, Gastronomy, Recreation, and cultural Exchange") - INTERREG VI-A Hungary-Croatia Programme 2021-2027 (Reference number of the Call for Proposals: HUHR/2401) u suradnji s mađarskim partnerom	U naselju Križnica će se razviti nova turistička infrastruktura koja će uključivati biološko kupalište, vanjsko igralište, postaviti će se ograda oko centra te dopuniti multimedijski sadržaj u unutarnjem prostoru. Ova će infrastruktura dodatno obogatiti posjetiteljsku ponudu i povećati atraktivnost Križnice za obitelji, školske grupe i ljubitelje prirode. U planu su i inovativni edukativni programi koji će kroz multimedijske i interaktivne sadržaje promicati svijest o očuvanju prirode i važnosti održivog razvoja. Jedan od važnih ciljeva projekta je jačanje društvene inkluzije i kulturne razmjene među lokalnim zajednicama s obje strane granice. Organizirat će se zajednički kalendar događanja, uključujući prirodoslovne festivale, sportske aktivnosti i kulturne manifestacije poput Dana poezije u	Nositelj Šumarija Pečuh (HU), Partner Općina Pitomača, Turistička zajednica općine Pitomača, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom VPŽ	Centar za posjetitelje Križnica - naselje Križnica, Općina Pitomača	01.01.2026.- 31.12.2027.	U IZRADI	850.000,00 eura / 25.500,00 eura
---	---	--	--	---------------------------------	-----------------	---

	prirodi i Glazbe u šumi, koji će prikazivati bogatstvo lokalne kulture i prirodnih ljepota.					
FAROF-interpretacija kulturne baštine pitomačkog kraja	Svrha i cilj projekta je očuvanje tradicije, povećanje pristupačnosti i participacije svih stanovnika općine Pitomača i šire u kulturnom životu, a osobito pripadnika ranjivih skupina. Samim time novoobnovljeni i opremljeni prostor budućeg Interpretacijskog centra pružati će inovativne usluge, a koje će biti prilagođene i namijenjene pripadnicima ranjivih skupina. Projektom se ulaže u unaprjeđenje kulturne infrastrukture, a što obuhvaća obnovu (rekonstrukciju) zgrade i nabavu opreme.	Općina Pitomača	Naselje Pitomača	01.01.2025.- 31.12.2026.	DA	3.093.582,72 / 97.233,91
SRCE Pitomača	Projektom će se izgraditi infrastruktura aktivnog turizma koja će osigurati sportsko-rekreacijske sadržaje prvenstveno za mještane Općine	Općina Pitomača	Naselje Pitomača	Pretpostavljeno vrijeme početka provedbe 01.01.2026.	DA.	6.606.219,72 * projekt je trenutno je u pripremnoj fazi do pojave natječaja za

	Pitomača i okolnih općina i županija, a zatim i svih onih koji će posjetiti područje navedene općine. Novoizgrađena infrastruktura osigurati će 4 novih radnih mjesta i mogućnost provođenja 8 različitih sportskih aktivnosti uz bazenski kompleks. U sklopu sportsko-rekreacijskog centra biti će i ugostiteljski objekt te odgovarajući sanitarni čvorovi.					sufinanciranje na koji će se moći aplicirati.
--	--	--	--	--	--	--

9. ZAKLJUČAK

Plan upravljanja destinacijom Virovitičko-podravске županije predstavlja sveobuhvatan i strateški dokument koji se temelji na analizi postojećeg stanja, identifikaciji ključnih resursa i definiranju razvojnih potencijala. Ovaj Plan stavlja poseban naglasak na održivi razvoj, prepoznajući važnost očuvanja prirodnih i kulturnih resursa kao temelja turističke ponude. Kroz njega se ističu prednosti regije, uključujući bogatu prirodnu baštinu, poput Parka prirode Papuk, Rezervata biosfere Mura-Drva-Dunav i brojnih kulturno-povijesnih lokaliteta. Također, naglašava se važnost diversifikacije turističke ponude koja obuhvaća ekoturizam, aktivni turizam, lovni i ribolovni turizam, eno i gastro turizam, kulturni turizam i manifestacije.

Jedan od ključnih naznaka Plana je uključivanje svih relevantnih dionika, od lokalne i regionalne samouprave, turističkih zajednica, poduzetnika, pa sve do lokalnog stanovništva. Suradnja između javnog i privatnog sektora smatra se ključnom za uspjeh, osobito u kontekstu provedbe predloženih mjera i aktivnosti. Plan predviđa ulaganja u infrastrukturu, digitalizaciju, edukaciju kadrova i jačanje marketinških aktivnosti, s ciljem bolje promocije županije na domaćem i međunarodnom turističkom tržištu.

Održivi razvoj destinacije temelji se na jasno postavljenim ciljevima i mjerljivim pokazateljima uspješnosti. U tom kontekstu, Plan osigurava alate za praćenje napretka, kao i mehanizme prilagodbe strategija u skladu s promjenama na tržištu. Posebna pažnja posvećena je uravnoteženju interesa turista i lokalne zajednice, pri čemu se naglašava važnost podizanja kvalitete života lokalnog stanovništva kroz turizam.

Sustavna implementacija preporuka omogućit će Virovitičko-podravskoj županiji da se pozicionira kao prepoznatljiva destinacija održivog turizma. Kroz ulaganja u infrastrukturu, digitalizaciju i održivost, županija može privući različite ciljne skupine turista, povećati turistički promet i generirati veće prihode. Koordinirana suradnja turističkih zajednica, lokalne samouprave i privatnog sektora ključna je za postizanje ovih ciljeva.

Zaključno, ovaj Plan pruža smjernice za sustavno i dugoročno upravljanje turističkim razvojem, pozicionirajući Virovitičko-podravsku županiju kao atraktivnu i održivu turističku destinaciju. Njegova provedba bit će ključna za postizanje zadanih ciljeva, uz neophodnu podršku svih dionika i kontinuiranu evaluaciju rezultata.

10. POPIS IZVORA

1. European Commission (2015): Mapping and Performance Check of the Supply of Accessible Tourism Services. (220/PP/ENT/PPA/12/6491), Final Report.
2. European Commisssion, Accessible tourism, dostupno na: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/eu-funding-and-businesses/funded-projects/accessible-tourism_en (30.10.2024.)
7. eVisitor
8. Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija, 2017.
9. Hrvatski zavoda za zapošljavanje, područni odjel Virovitica
10. <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>
11. <https://vodakom.hr/vodoopskrba/#>
12. https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/h01_01_38/h01_01_38_zup_10.html (pristupljeno 11.10.2024.)
13. Industrijsko-obrtnička škola Slatina, Godišnji plan i kurikulum 2024/25, dostupno na: chrome-extension://efaidnbmninnibpcajpcglclefindmkaj/http://ss-industrijsko-obrtnicka-sl.skole.hr/upload/ss-industrijsko-obrtnicka-sl/images/static3/1255/attachment/GPP_Industrijsko-obrtnicka_skola_Slatina_2024.-2025..pdf
3. Institut za turizam (2021): Strategija razvoja turizma Virovitičko-podravske županije do 2030. godine.
14. Institut za turizam, 2019.
15. Izvješće o izvršenju godišnjeg programa rada za 2023. godinu, Turistička-zajednica Vukovarsko-srijemske županije
16. Izvješće o izvršenju programa rada Turističke zajednice Osječko-baranjske županije za 2023. godinu
17. Marketinški plan turizma Brodsko-posavske županije 2019.-2025.
18. Marketinški plan turizma Požeško-slavonske županije 2019.-2025.
19. Marketinški plan turizma Virovitičko-podravske županije 2019.-2025.
20. Marketinški plan turizma Vukovarsko-srijemske županije 2019.-2025.
21. Master plan razvoja održivog turizma Bjelovarsko-bilogorske županije, HDC Consulting, 2022.
22. Master plan razvoja turizma Osječko-baranjske županije
4. Ministarstvo turizma i sporta (2004): Smjernice i upute za izradu plana upravljanja destinacijom.
23. Operativni plan održivog razvoja turizma za razdoblje 2024.-2033.
24. Program rada Turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske županije za 2024. godinu
25. Program rada Turističke zajednice Koprivničko-križevačke županije za 2022. godinu
26. Programa rada Turističke zajednice Brodsko – posavske županije za 2024. godinu

27. Prometni masterplan funkcionalne regije Istočna Hrvatska (2020): dostupno na: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgklclefindmkaj/https://www.vpz.hr/wp-content/uploads/2020/12/Nacrt-Masterplana-Istocna-HR_KONACAN_20201221.pdf
28. Srednja škola Stjepana Ivšića Orahovica, Godišnji plan i program 2024/25, dostupno na: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgklclefindmkaj/https://ss-stjepan-ivsic.hr/download/godisnji-plan-2023-2024/?wpdmdl=3530&refresh=66fbb087561a71727770759
29. Srednja škola Stjepana Sulimanca Pitomača, Godišnji plan i program 2024/25, dostupno na: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgklclefindmkaj/http://www.ss-stjepana-sulimanca.skole.hr/upload/ss-stjepana-sulimanca/images/static3/903/attachment/Godisnji_plan_i_program_2024-2025.pdf
30. Strategija razvoja turizma grada Koprivnice i okolice do 2025. godine
31. Strateška studija utjecaja na okoliš Plana razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine
32. Strukovna škola Virovitica, Godišnji plan i kurikulum 2024/25, dostupno na: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgklclefindmkaj/https://www.ssv.hr/files/godisnji-plan-i-program-i-kurikulum/Godisnji%20plan%20i%20program%202024-2025.pdf
33. Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije, Logicmarcon, 2023.
34. Turistička zajednica Požeško – slavonske županije, program rada za 2024. godinu
35. Turizam u 2023, Statistička izvješća, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske 2024 ISSN 1332 – 0297
36. Turizam u brojkama 2023., Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske 2024.
6. Un Tourism, dostupno na: <https://www.unwto.org/accessibility> (28.10.2024.)
37. VPŽ, <https://www.vpz.hr/zupanijska-uprava/upravni-odjel-za-obrazovanje-kulturu-i-sport/znanost-obrazovanje-i-sport/>
38. VPŽ, Prostorni plan Virovitičko-podravske županije, dostupno na: <https://juzpuvpz.hr/prostorni-planovi-vpz/> (002.12.2024.)

11. POPIS ILUSTRACIJA

Tablice:

Tablica 1. Dionici uključeni u izradu plana upravljanja destinacijom	2
Tablica 2. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u 2022. i 2023. godini.....	10
Tablica 3. Turistička infrastruktura VPŽ	15
Tablica 4. Turistički kapaciteti po vrstama objekata i popunjenosti u 2022. i 2023. godini	18
Tablica 5. Popis ugostiteljskih objekata na području VPŽ.....	18
Tablica 6. Izgrađena postrojenja na području Virovitičko-podravske županije	21
Tablica 7. Tvrtke koje prikupljaju otpad na području Virovitičko-podravske županije.....	25
Tablica 8. Analiza pristupačnosti VPŽ prema tematskim prostornim cjelinama	31
Tablica 9. Popis javnih ustanova	37
Tablica 10. Potrebe za radnicima u djelatnosti pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane i pića u 2023. i prvih 9. mjeseci 2024. Godine	39
Tablica 11. Broj upisanih učenika i studenata u području turizma i ugostiteljstva u školskoj i akademskoj godini 2024/25	39
Tablica 12. Analiza konkurenata – pregled turističkih proizvoda te ciljanih tržišta i segmenata potrošača.....	44
Tablica 13. Primarni turistički proizvodi koje VPŽ dijeli sa županijama u okruženju	46
Tablica 14. Analiza konkurenata – pregled dolazaka i noćenja gostuju te broja postelja	46
Tablica 15. Analiza konkurenata – pregled načina promocije destinacije i komunikacijskih strategija.....	47
Tablica 16 Analiza konkurenata – Analiza obilježja turista u destinaciji	50
Tablica 17. Portfelj turističkih proizvoda.....	55
Tablica 18. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Ekoturizam	55
Tablica 19. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Turizam baštine.....	58
Tablica 20. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal – Enogastronomski turizam....	59
Tablica 21. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Lov i ribolov	60
Tablica 22. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Duhovni turizam	61
Tablica 23. Ključni turistički proizvodi i njihov potencijal- Manifestacije i događanja.....	62
Tablica 24. Pokazatelji održivosti	64
Tablica 25. Pristupačnost atrakcija i lokaliteta osobama s invaliditetom	67
Tablica 26. Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini VPŽ	69
Tablica 27. SWOT analiza VPŽ	70
Tablica 28. Načela razvoja turizma u VPŽ.....	75
Tablica 29. Ciljevi i operativne strategije u razvoju turizma VPŽ	75
Tablica 30. Razvojne strategije sa mjerama i aktivnostima	77

Slike:

Slika 1. Turističke zone.....	14
-------------------------------	----

Grafikoni:

Grafikon 1. Broj dolazaka i noćenja u VPŽ tijekom 2023. godine	8
Grafikon 2. Prosječna duljina boravka turista u danima na području VPŽ.....	9

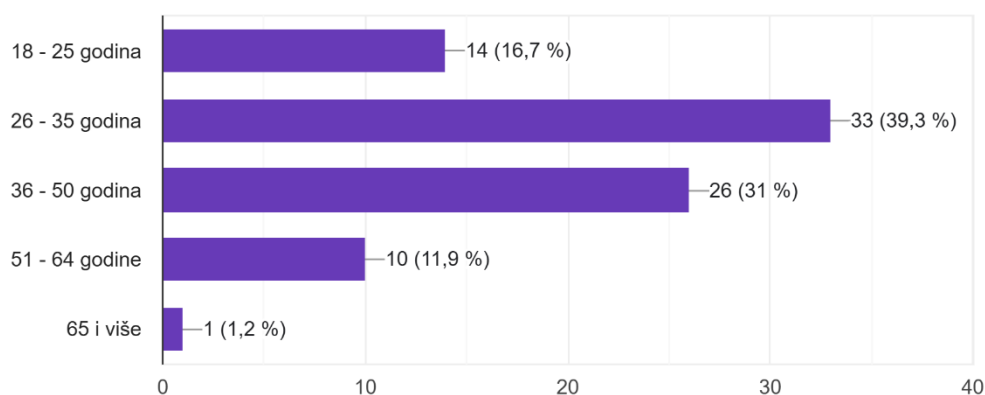
PRILOG: Rezultati ankete o zadovoljstvu lokalnog stanovništva turizmom

Anketa je provedena na slučajnom uzorku ispitanika, od 14. listopada do 14. studenoga 2024. godine putem Google forms obrasca koji je postavljen na Web stranice TZ VPŽ. Anketi je pristupilo ukupno 84 ispitanika s područja VPŽ. U nastavku su kroz grafikone, tablice i u formi zaključaka proizašlih iz analize odgovora na otvorena pitanja, prikazani rezultati provedene ankete:

Grafikon 1. Dobna struktura ispitanika

Kojoj dobnoj skupini pripadate?

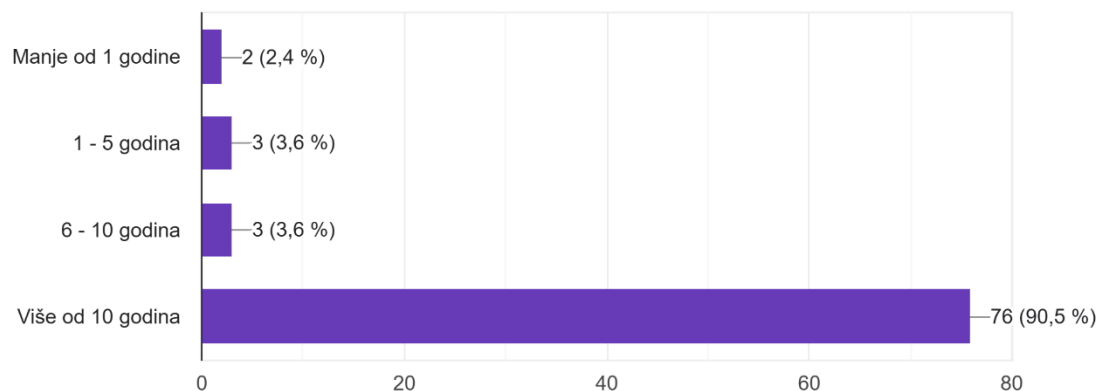
84 odgovora

Grafikon 2. Vrijeme stalnog boravka na području VPŽ

Koliko dugo živite na području Virovitičko-podravske županije ?

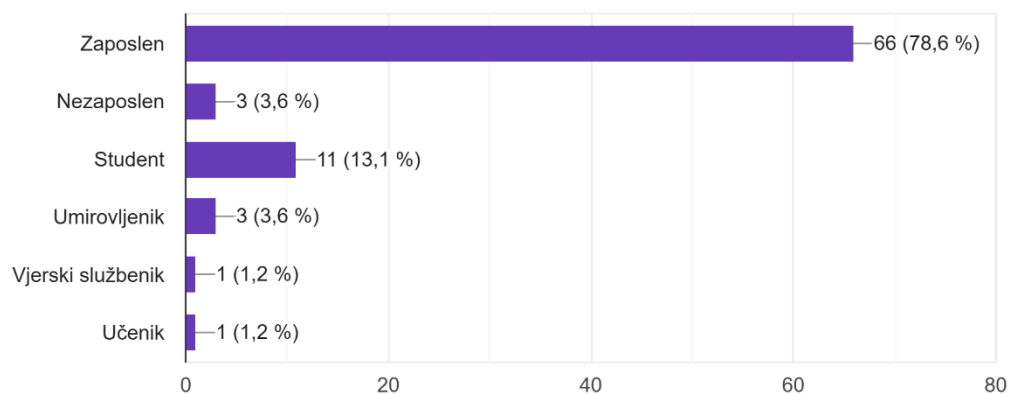
84 odgovora

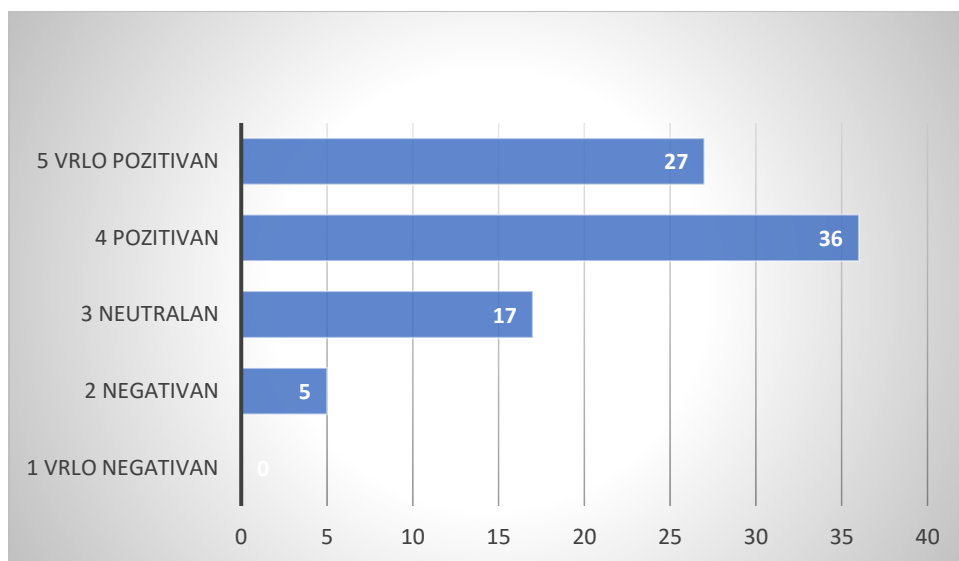
Grafikon 3. Radni status ispitanika

Koji je vaš trenutni radni status?

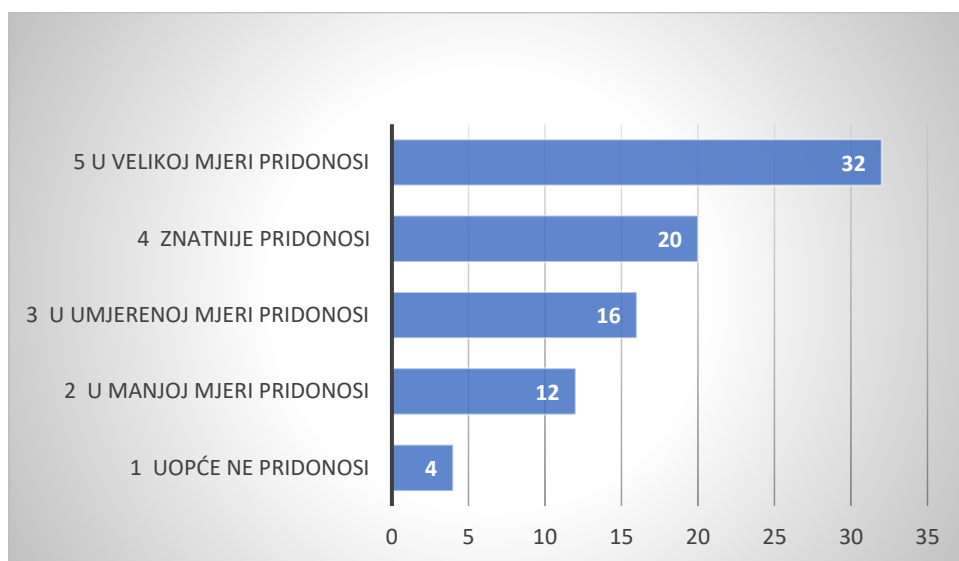
84 odgovora

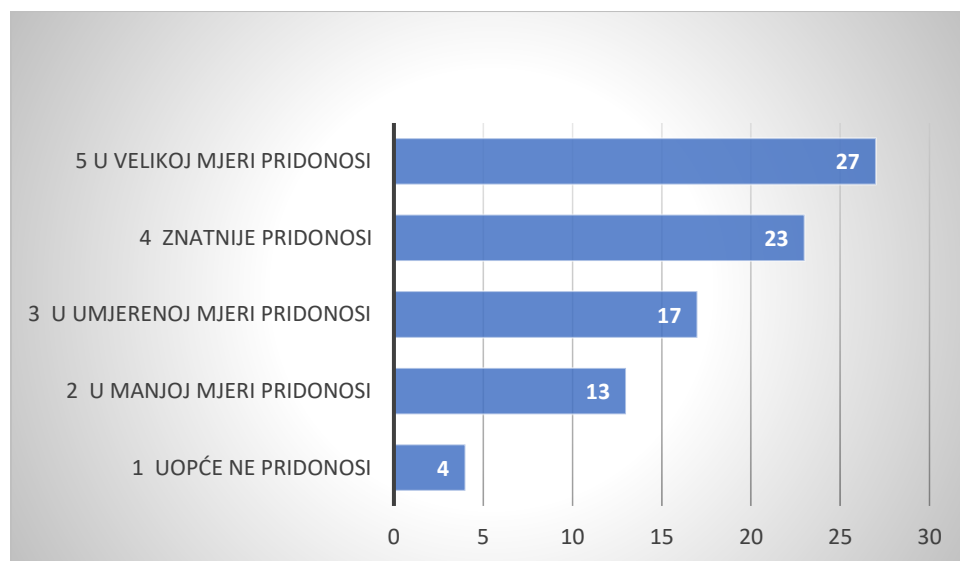
Grafikon 4. Percepcija utjecaja turizma na lokalnu zajednicu

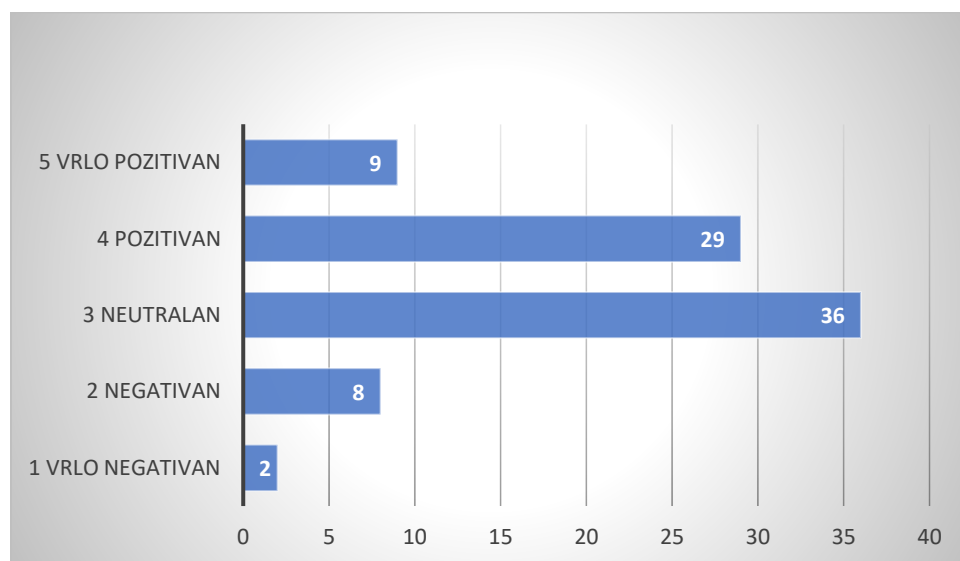
Grafikon 5. Percepcija doprinosa turizma razvoju lokalnog gospodarstva

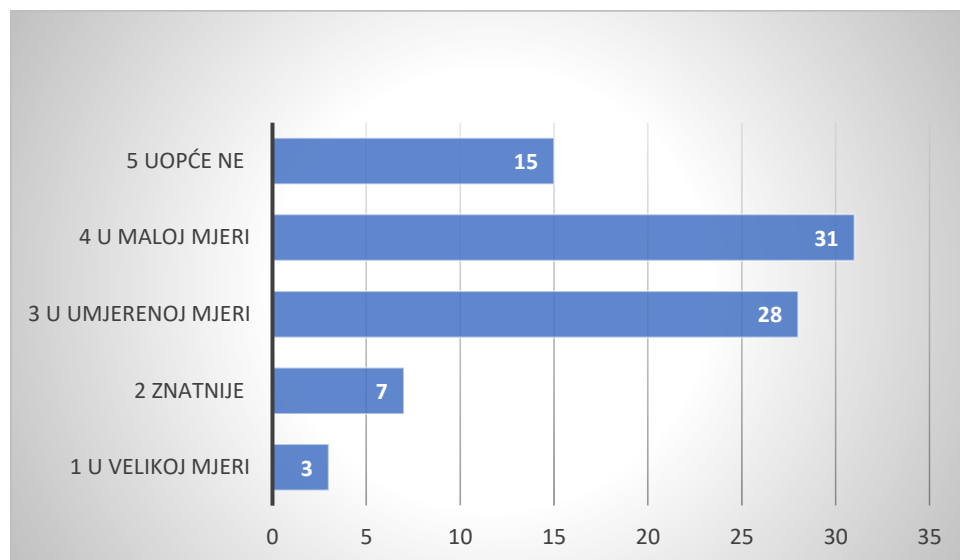
Grafikon 6. Percepcija doprinosa turizma kvaliteti života u lokalnoj zajednici

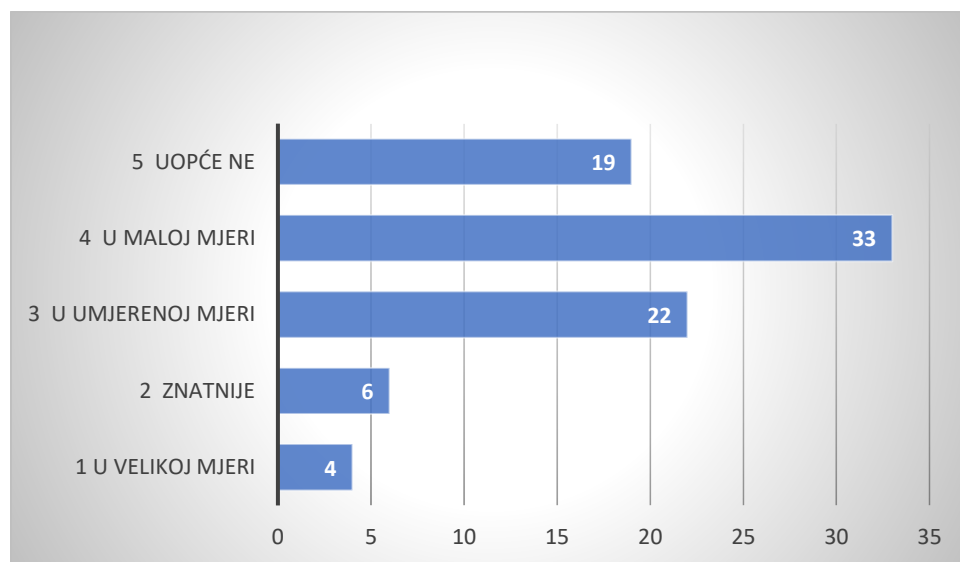
Grafikon 7. Utjecaj turizma na očuvanje okoliša na području VPŽ

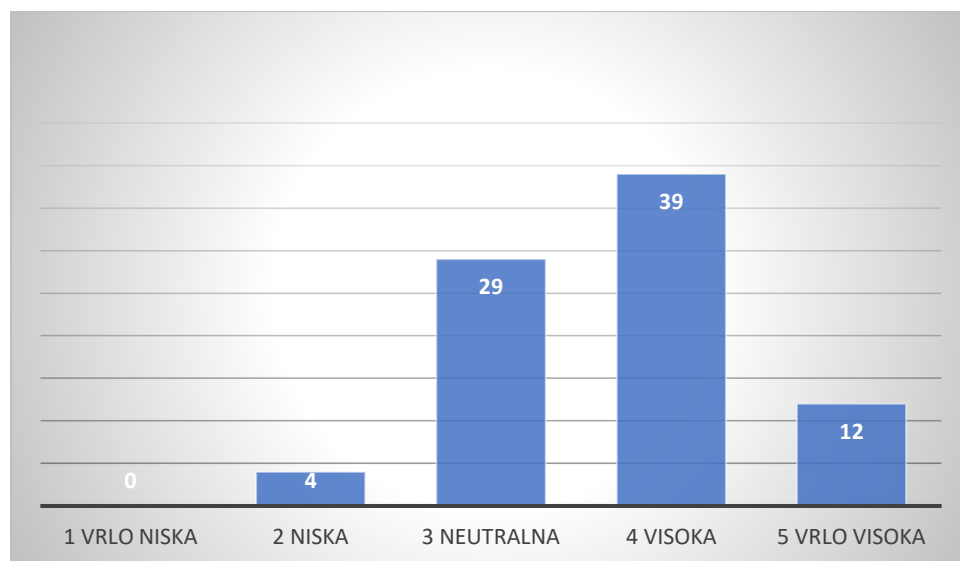
Grafikon 8. Mišljenje o tome doprinosi li turizam povećanju otpada i razine zagađenja na području VPŽ

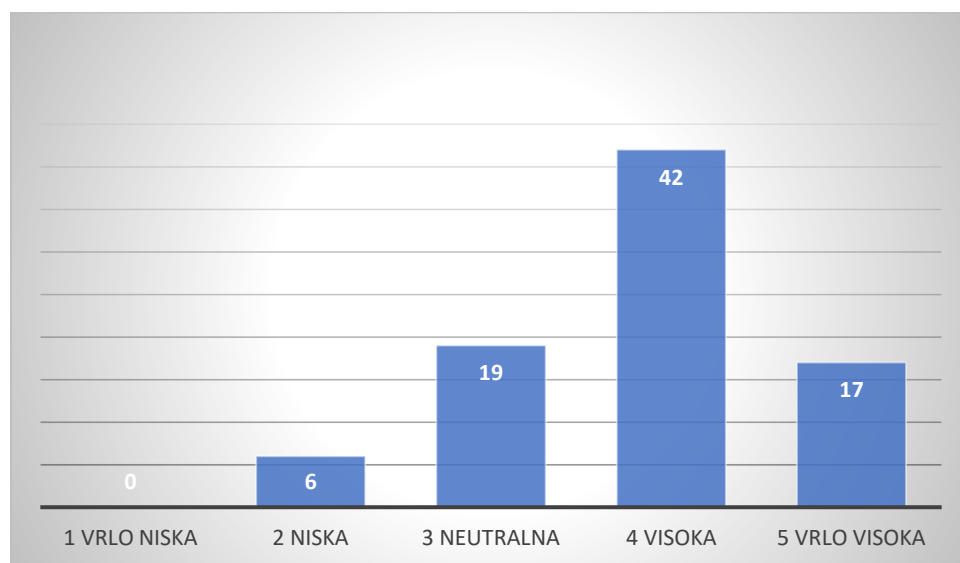
Grafikon 9. Mišljenje o tome koriste li turisti previše lokalne resurse (voda, energija, prostor...)

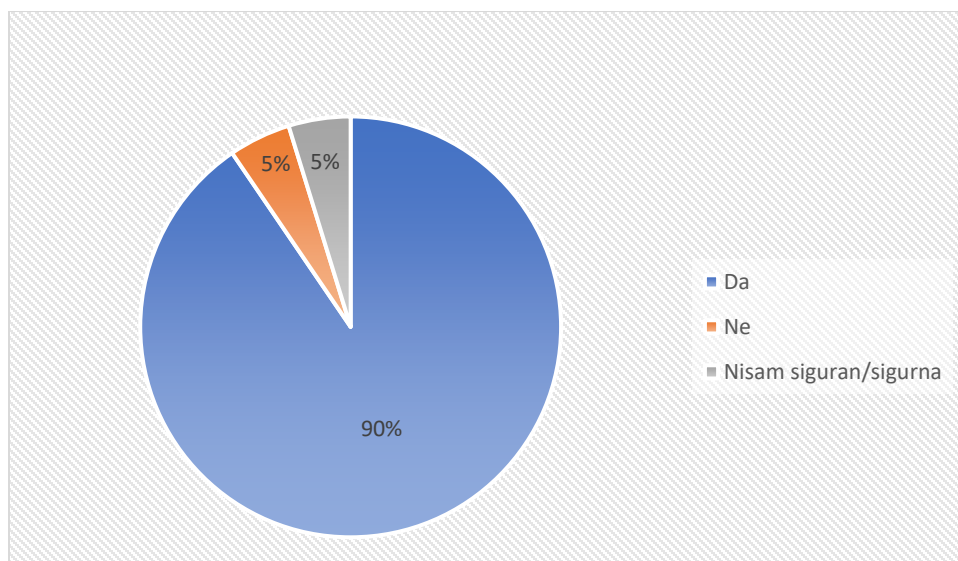
Grafikon 10. Percepcija o ljubaznosti turista i poštivanju lokalnih običaja i kulture

Grafikon 11. Percepcija o gostoljubivosti lokalnih stanovnika prema turistima

Grafikon 11. Potpora daljnjim infrastrukturnim ulaganjima u turizam

Na otvoreno pitanje koje je glasil „Molimo vas da izrazite vaše mišljenje što bi se u turističkoj ponudi destinacije u budućnosti trebalo unaprijediti (npr. razvoj određenih specifičnih oblika turizma, dodatna ulaganja u smještajne objekte, organizacija novih manifestacija, interesno udruživanje lokalnih nositelja turističke ponude, pojačani marketing...)“, odgovorilo je ukupno 32 ispitanika. U nastavku su ključne naznake proizašlih iz analize odgovora ispitanika, u kojima se pored pozitivnih komentara navode i neki koji ukazuju na manjkavosti u upravljanju destinacijom.

Sažetak pozitivnih komentara:

- Istaknuto je povećanje vidljivosti destinacije i dobro vođenje aktivnosti, povećanje ponude i dobra organizacija događanja;
- Pohvale za ulaganja u aktivnosti na otvorenom poput biciklizma i trčanja te promociju poučnih i planinarskih staza
- Podrška za razvoj infrastrukture, otvaranje smještajnih objekata i povećanje marketinških aktivnosti
- Prepoznata je važnost promocije lokalnih proizvođača i uključenja u turističku ponudu

Sažetak komentara koje ukazuju na manjkavosti:

- Problem neuključivanja lokalnih dionika i nepostojanje jasnih klastera u turističkoj ponudi
- Nedostatak smještajnih kapaciteta, bazena, niti značajnijih atrakcija koje bi zadržale turiste dulje vrijeme
- Manifestacije su lokalnog tipa, bez šireg turističkog dosega

- Istaknuto je da ugostiteljski objekti i smještaj u županijskom vlasništvu stvaraju nelojalnu konkurenciju privatnom sektoru
- Nedovoljna edukacija lokalnog stanovništva o prednostima turizma